

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ:

« Διδακτική παρέμβαση με στόχο τη διδασκαλία της
περιγραφής με τη χρήση των Τ.Π.Ε »

ΜΑΝΘΟΥ ΑΡΓΥΡΩ

8^ο Εξάμηνο

Βόλος 2006

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.: 4915/1
Ημερ. Εισ.: 28-11-2006
Δωρεά: Συγγραφέα
Ταξινόητικός Κωδικός: ΠΤ – ΠΔΕ
2006
MAN

Περίληψη.....	3
A' μέρος	
1. Γιατί η διδασκαλία της περιγραφής ;	5
1.1 Γιατί να διακρίνουμε τα διάφορα κειμενικά είδη στην διδακτική μας προσέγγιση;.....	5
1.2 Ποια η παρουσία της περιγραφής στο Αναλυτικό Πρόγραμμα;.....	6
1.3 Έχει η περιγραφή μια ευρύτερη παρουσία στην καθημερινή μας ζωή;	7
1.4 Ποια η συνεισφορά της διδασκαλίας των περιγραφών στο γλωσσικό μάθημα ;	8
1.5 Πως συμβάλλει η ψυχολογία σε όλα τα παραπάνω.....	8
1.5.1 Η ψυχολογία για την κατανόηση και παραγωγή κειμένων.....	8
1.5.2 Τι άλλο προσφέρει η διδασκαλία των περιγραφών;.....	10
B' μέρος	
2. Ποια είναι τα περιγραφικά κείμενα και ποια από αυτά θα μας απασχολήσουν;.....	11
2.1 Πώς ορίζεται η περιγραφή;.....	11
2.2 Ποιες είναι οι κατηγορίες περιγραφικών κειμένων ;.....	11
2.3 Τύποι/ είδη περιγραφή.....	12
2.4 θεματολογία του Σκέφτομαι και γράφω	19
2.5 Τα δομικά στοιχεία της περιγραφής.....	21
2.6 Η γλώσσα της περιγραφής	21
2.7 Οι περιγραφές στη λογοτεχνία.....	22
Γ' μέρος	
3. Η διδασκαλία των κειμενικών ειδών.....	23

3.1 Διδακτικές προκλήσεις αναφορικά με τη διδασκαλία της παραγωγής, κατανόησης και χρήσης κειμενικών ειδών (πως χρησιμεύει στους μαθητές).....	23
3.2 Αρχές διδασκαλίας. Σε ποιες στηρίχθηκε η παρούσα έρευνα.....	24
3.3 Γενικές αρχές διδασκαλίας γλωσσικού μαθήματος.....	24

Δ' μέρος

4. Οι Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία του γραπτού λόγου.....	26
4.1 Η προσφορά της χρήσης των Τ.Π.Ε. και του διαδικτύου στη γλωσσική διδασκαλία	27
4.2 Ο Η/Υ στη διδασκαλία των κειμενικών ειδών	28
4.3 Τα είδη λογισμικού που υπάρχουν	29
4.4 Ποιοι τύποι εκπαιδευτικού λογισμικού είναι καταλληλότεροι για τη διδασκαλία των κειμενικών ειδών;	32

Ε' ερευνητικό μέρος

5.1. Στόχοι της έρευνας.....	33
5.2 Μεθοδολογία έρευνας	38
5.3 Αξιολογικά εργαλεία.....	44
5.4 Ευρήματα - Συμπεράσματα (πως αναλύονται τα αξιολογικά εργαλεία). ..	45
5.4.1 Ερωτηματολόγια	45
5.4.2 Η δουλειά των παιδιών στο λογισμικό hyper studio	54
5.4.3 Μαγνητοφωνήσεις	64
5.4.4 Παρατηρήσεις ερευνητών	67
5.4.5 Βιντεοσκοπήσεις	69
5.4.6 Γραπτές εργασίες μαθητών/ τριών	70
5.4.7 Συνεντεύξεις μαθητών/ τριών	77
5.4.8 Αρχεία μαθητών/ τριών σε word	79
5.5 ΣΥΖΗΤΗΣΗ	80
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	86
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	87

Περίληψη

Η συμβολή της παραγωγής του γραπτού λόγου στη νοητική και γλωσσική ανάπτυξη του παιδιού αλλά και γενικότερα στη σχολική μάθηση, σε συνδυασμό με τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι μαθητές/τριες στο γράψιμο, έχει καταστήσει τη διδασκαλία του πρωτεύον διδακτικό θέμα. Οι μαθητές/τριες συνεχώς διαβάζουν αλλά και δημιουργούν κείμενα, λίγοι/ες όμως ξεχωρίζουν για παράδειγμα μία αφήγηση από μία περιγραφή. Κι αυτό συμβαίνει κυρίως γιατί δεν επιχειρούν καν να ξεχωρίσουν τα διάφορα κειμενικά είδη. Η εργασία αυτή λοιπόν, έχει αρχικά σαν στόχο να προβάλλει τη συμβολή της παραγωγής του γραπτού λόγου στην γλωσσικό-γνωστική ανάπτυξη του παιδιού και στη συνέχεια να αναδείξει έναν διδακτικό τρόπο προσέγγισης ενός κειμενικού είδους, αυτό των *περιγραφικών κειμένων*. Η περιγραφή είναι το είδος με το οποίο ασχολείται και αναλύει.

Το πρώτο μέρος της εργασίας έχει σαν στόχο να αναδείξει τους λόγους για τους οποίους αξίζει ένας/μία εκπαιδευτικός να εστιάσει στην διδασκαλία των περιγραφών. Οι λόγοι αυτοί πηγάζουν μέσα από την παρουσία των περιγραφών στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών σήμερα, από την παρουσία τους είδους και τη χρήση του στην καθημερινή ζωή και από την συνεισφορά της διδασκαλίας αυτής στην επίτευξη κάποιων στόχων του γλωσσικού μαθήματος, όπως η εκμάθηση της γραμματικής ή όπως αναφέρει το αναλυτικό πρόγραμμα:

Ο μόνιμος και συνειδητός στόχος του δασκάλου είναι να φροντίζει ώστε ο μαθητής: να εκτίθεται συχνά σε παραγωγή λόγου, να εμπλέκεται στα δράματα και να οδηγηθεί σε ένα επίπεδο, που να παράγει - όσο επιτρέπει η ηλικία του - λόγο «σκόπιμα» διατυπωμένο «με γνώση και με τρόπο», είτε πρόκειται για μια απλή αιτιολόγηση είτε για κείμενο αισθητικών αξιώσεων.

Τέλος ο τρόπος με τον οποίο συνδέεται η διδασκαλία των περιγραφών με την ψυχολογία, δίνει κίνητρο στον/στην εκπαιδευτικό να εφαρμόσει τη διδασκαλία αυτή και να γνωρίσει –έμμεσα- καλύτερα τους/τις μαθητές/τριες του/της.

Το δεύτερο μέρος στοχεύει σε μία θεωρητική προσέγγιση της περιγραφής, όσον αφορά τον ορισμό της, τα είδη, τα χαρακτηριστικά της, γενικά τις ιδιαιτερότητές της, καθώς επίσης και τις διδακτικές δυνατότητες που προσφέρει. Στο σημείο αυτό θα μπορούσατε να βρείτε κάποια βοηθητικά πλαίσια/πίνακες τα οποία μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι μαθητές σας για να δημιουργήσουν πιο εύκολα τα περιγραφικά τους κείμενα.

Το τρίτο μέρος αναφέρεται στις διδακτικές προκλήσεις αναφορικά με τη διδασκαλία της παραγωγής, κατανόησης και χρήσης των κειμενικών ειδών. Δηλαδή, σας λέει με ποιο τρόπο χρησιμεύει η διδασκαλία της παραγωγής, της κατανόησης και της χρήσης των κειμενικών ειδών και ιδιαίτερα της περιγραφής, στους/στις μαθητές/τριες. Τέλος στο τρίτο μέρος γίνεται η αναφορά των αρχών, πάνω στις οποίες στηρίχθηκε η έρευνα που έγινε και που περιγράφεται παρακάτω.

Το τέταρτο μέρος μιλά για τη χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη διδασκαλία των κειμενικών ειδών και συγκεκριμένα της περιγραφής και στις δυνατότητες του ηλεκτρονικού υπολογιστή. Τέλος αναφέρεται στους τύπους των λογισμικών που υπάρχουν και στους καταλληλότερους από αυτούς για τη διδασκαλία που προτείνει η εργασία αυτή.

Το πέμπτο και τελευταίο μέρος περιλαμβάνει την πορεία της διδακτικής παρέμβασης που πραγματοποιήθηκε στη ΣΤ' τάξη του 9^{ου} Δημοτικού σχολείου Βόλου και που είχε σαν στόχο τη διδασκαλία των περιγραφών με τη χρήση Τ.Π.Ε. Περιγράφεται ο στόχος κάθε βήματος και φυσικά κάθε βήμα ξεχωριστά, ο τρόπος με

τον οποίο αναλύθηκαν τα αξιολογικά εργαλεία για να βγουν τα αποτελέσματα και τέλος η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων για καταλήξουμε στα συμπεράσματα.

Όλα τα παραπάνω αναμένεται να δώσουνε μία εικόνα των δυνατοτήτων της διδασκαλίας των περιγραφών στο δημοτικό σχολείο και συμπερασματικά να παρουσιάσουν τα πλεονεκτήματα της διδασκαλίας αυτής και γενικότερα την προσφορά της στο γλωσσικό μάθημα.

1. Γιατί η διδασκαλία της περιγραφής ;

1.1 Γιατί να διακρίνουμε τα διάφορα κειμενικά είδη στην διδακτική μας προσέγγιση;

Ο γραπτός λόγος ή ορθότερα η παραγωγή και η κατανόησή του, είναι μια από τις σημαντικότερες επιδιώξεις του σχολικού θεσμού. Πλήθος διδακτικών προσεγγίσεων που αφορούν τη διδασκαλία του γραπτού λόγου, αναπτύχθηκαν τα τελευταία χρόνια , όχι μόνο από αντιπροσώπους της παιδαγωγικής επιστήμης αλλά και από κλάδους όπως η ψυχολογία του γραπτού λόγου. Από ερευνητές λοιπόν θεωρήθηκε αναπόσπαστο κομμάτι του γλωσσικού μαθήματος, αρχικά ως τρόπος σκέψης κι έκφρασης των μαθητών/τριών αλλά και στη συνέχεια ως λογοτεχνική καλλιέργεια. Καθώς η εκμάθησή του γραπτού λόγου στα σχολικά θρανία αποτέλεσε στόχο για την αποτελεσματική λειτουργία της εκπαιδευτικής διαδικασίας σταδιακά προέκυψε, η ανάγκη για την ανάλυση του γραπτού λόγου (Πόρποδας, 1988) και εμφανίστηκαν ερωτήματα που αφορούν τη διδασκαλία του. « Τα ερωτήματα αυτά δεν περιορίζονται στη λεξιλογική και συντακτική πλευρά της γλώσσας, αλλά είναι υπερπροστασιακά και αφορούν τη διαδικασία κειμενοποίησης του λόγου και αξιοποίησης της κειμενικότητάς του. Σε αυτά τα προβλήματα δίνουν εναλλακτικές απαντήσεις, οι θεωρίες μάκρο-ανάλυσης των κειμένων, λογοτεχνικών και μη.» (Ματσαγγούρας, 2001)

Τα ερωτήματα που έθεσαν οι ερευνητές εδώ ήταν ποια κειμενικά είδη υπάρχουνε, ποια τα περιεχόμενά τους, ποια διδάσκονται στα σχολεία και με ποιες μεθόδους γίνεται αυτή η διδασκαλία. Λογοτεχνικές και κειμενογλωσσολογικές θεωρίες, καθώς και η ψυχολογία του γραπτού λόγου (οι κατευθύνσεις τονίζονται παρακάτω), κινήθηκαν προς αυτό το στόχο. Πρωταρχικός σκοπός των λογοτεχνικών θεωριών ήταν να απαντήσουν στα ερωτήματα: α) από πού εκπορεύεται το νόημα του κειμένου, β) σε τι αποβλέπει η κοινοποίηση του νοήματος και γ) πως ερμηνεύεται και προσεγγίζεται το κείμενο από τον αναγνώστη. Η κειμενογλωσσολογία συμπληρώνοντας τα ερωτήματα των λογοτεχνικών θεωριών, θέτει τα δικά της, τα οποία κι έχουν προτεραιότητα στη διαδικασία του γραπτού λόγου. Ρωτάει λοιπόν, κάτω από ποιους όρους και μέσα από ποιες διαδικασίες, ένα σύνολο γλωσσικών υπομονάδων, όπως είναι οι λέξεις και οι προτάσεις, μετατρέπεται σε συγκροτημένο κείμενο, δηλαδή σε κείμενο με γλωσσική συνοχή, νοηματική συνεκτικότητα και υφολογική ταυτότητα (βλ. Ματσαγγούρας 2001, 14-20).

Ερευνητές όμως βρισκόταν σε αναζήτηση μίας θεωρίας που να αναφέρεται στη συγγραφική σύνθεση των κειμένων. Αυτή ήταν η **κειμενο-διδακτική θεωρία**. Τα ερωτήματά της ήταν τα εξής:

1. Τι είναι το μαθητικό κείμενο και ποιοι παράγοντες συμπράττουν και πως στη συγκρότησή του;
2. Μέσα από ποιες γνωστικο-γλωσσικές διαδικασίες και με βάση ποιες γλωσσικές γνώσεις ο/η συγγραφέας/ μαθητής/τρια παράγει το γραπτό λόγο και τον διαμορφώνει σε συγκροτημένο κείμενο;
3. Πως μπορεί ο/η εκπαιδευτικός να καταστήσει ικανούς τους/τις μαθητές/τριες να ενεργοποιούν τις κατάλληλες γνωστικο-γλωσσικές δεξιότητες και γνώσεις, προκειμένου να παράγουν κατά περίπτωση και με αποτελεσματικό τρόπο τα κατάλληλα είδη κειμένου; και
4. Ποια είδη κειμένων θα πρέπει να διδαχθούν, με ποιο τρόπο και με ποια σειρά στη σχολική εκπαίδευση και για ποιες ανάγκες;

Απαντώντας στην τέταρτη ερώτηση που έθεσε η κειμενο-διδασκτική θεωρία, θα ήθελα να παρατηρήσω ότι, μεταξύ των ειδικών του γνωστικού χώρου των θεωριών αυτών, υπάρχουν διαφοροποιήσεις αναφορικά με το ποια είναι τα κύρια κειμενικά ήδη.

- Σύμφωνα με τον Μαρσαγγούρα, ο οποίος στηρίζεται στην κειμενο-διδασκτική θεωρία - η οποία σημειώνουμε ότι για να απαντήσει «συνεργάζεται» με τη Διδασκτική επιστήμη, την ψυχολογία του γραπτού λόγου, τη γλωσσολογία, τη θεωρία της Λογοτεχνίας και την κειμενογλωσσολογική θεωρία – τα κειμενικά είδη είναι: α) τα αφηγηματικά κείμενα, β) τα περιγραφικά κείμενα, γ) τα πραγματολογικά, επιχειρηματολογία και χρηστικά κείμενα και δ) τα περιληπτικά κείμενα.
- Σύμφωνα με τον Jean- Michel Adam (Τα κείμενα: τύποι και πρότυπα) είναι τα : α) Αφήγηση, β) Περιγραφή, γ) Επιχειρηματολογία, δ) Εξήγηση κι ε) Διάλογος.)

1.2 Ποια η παρουσία της περιγραφής στο Αναλυτικό Πρόγραμμα;

Το ισχύον αναλυτικό πρόγραμμα για το γλωσσικό μάθημα (www.pi-schools.gr) δε διατυπώνει με σαφήνεια τους στόχους του. Αναφέρεται γενικά σε στόχους σχετικά με τον Προφορικό και Γραπτό Λόγο, τη Γραφή και Παραγωγή γραπτού λόγου, τη λογοτεχνία , το Λεξιλόγιο, τη Γραμματική και τη διαχείριση της πληροφορίας. Στους στόχους αυτούς εντοπίζουμε την παρουσία των περιγραφών, στα εξής σημεία:

Α) Στα πλαίσια του γραπτού λόγου: *ο μαθητής να κατανοεί διάφορους τύπους κειμένων να τα επεξεργάζεται μέσα στην τάξη και να τα κατηγοριοποιεί.* Η περιγραφή αποτελεί ένα τύπο κειμένου.

Β) Αναφέρει: *Να κατανοεί ο μαθητής ως σημασία και ως πρόθεση το περιεχόμενο κάθε είδους λόγου με το οποίο έρχεται σε επαφή και να χρησιμοποιεί τα γλωσσικά μέσα με τρόπο, ώστε να παράγει λόγο αποτελεσματικό και κατάλληλο για κάθε ειδική περίπτωση επικοινωνίας.* Εδώ ακριβώς βρίσκεται η ανάγκη **κατανόησης** των κειμενικών ειδών, άρα και της περιγραφής, κείμενα τα οποία εξυπηρετούν διαφορετικούς σκοπούς και καταστούν το συγγραφέα αποτελεσματικότερο χρήστη της γλώσσας. Όταν λέμε κατανόηση εννοούμε την αναγνώριση κάποιων δομών ή κάποιων χαρακτηριστικών σημείων σε ένα κείμενο (γλωσσικών μέσων όπως αναφέρει το Α.Π) , τέτοιων που να μας παραπέμπουν στην περιγραφή, στην αφήγηση, στο διάλογο κλπ. , στοιχεία τα οποία βοηθούν τον/την μαθητή/τρια να κατανοήσει τη σημασία και την πρόθεση του είδους λόγου έτσι ώστε να παράγει αποτελεσματικό λόγο.

Γ) Επίσης αναφέρει πως ο μαθητής πρέπει να συνειδητοποιήσει ότι:

- (i) *η δυνατότητα να επηρεάζει με τα λόγια του την εξωγλωσσική πραγματικότητα είναι ανάλογη της καταλληλότητας των γλωσσικών μέσων που θα χρησιμοποιεί και*
- (ii) *η δυνατότητα αυτή είναι συνάρτηση της συνειδητής χρήσης του γλωσσικού συστήματος.*

Χρησιμοποιώντας λοιπόν ο/η μαθητής/τρια συνειδητά μία περιγραφή (κατάλληλο γλωσσικό μέσο) με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, του δίνεται η ευκαιρία να επηρεάσει το κοινό του με τον τρόπο που θέλει. Δηλαδή να περιγράψει για να πείσει, για να συγκινήσει, για να επιχειρηματολογήσει ή για να δημιουργήσει εικόνες.

Δ) Όσον αφορά των προφορικό λόγο στόχος του αναλυτικού προγράμματος σπουδών είναι *ο μαθητής να ασκηθεί βαθμιαία, ώστε, τελειώνοντας το δημοτικό, να είναι σε θέση: να ελέγχει την αποδεκτότητα του λόγου του και να κάνει συνειδητή χρήση των φραστικών επιλογών που επιβάλλει η κάθε περίπτωση επικοινωνίας και το επίπεδο λόγου.* Για το στόχο αυτό οι προτεινόμενες δραστηριότητες του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου είναι: -

Με λόγο σκόπιμο και κατάλληλο για την κάθε ειδική περίπτωση, ο μαθητής αναλαμβάνει να φέρει αποτέλεσμα:

περιγράφοντας αντικειμενικά το α΄ επεισόδιο.

Ε) Στη Γραφή και Παραγωγή γραπτού λόγου οι στόχοι /δεξιότητες που θα πρέπει να αποκτήσουν οι μαθητές/τριες είναι να *χρησιμοποιούν τα διάφορα είδη λόγου, για διάφορους σκοπούς και για διάφορους αποδέκτες*. Μία από τις προτεινόμενες δραστηριότητες είναι:

- Η Περιγραφή πραγματικών και φανταστικών αντικειμένων ή καταστάσεων.
- Περιγραφή ακολουθίας σκέψεων για τη λύση προβλήματος.
- Περιγραφή θέματος από άλλη σκοπιά.

ΣΤ) Αναφέρει: *Οι διάφορες γλωσσικές πράξεις πραγματώνονται μέσα από ευρύτατο φάσμα κειμενικών τύπων (περιγραφή, αφήγηση, διάλογος, επιχείρημα κλπ) . Προκύπτει λοιπόν η ανάγκη επεξεργασίας διάφορων ειδών λόγου στο σχολείο, είτε ως κειμένων προς ανάλυση είτε ως παραγόμενων κειμένων. Τα κείμενα αυτά θα πρέπει να καλύπτουν ευρύτατο φάσμα γλωσσικής ποικιλίας και επιπέδων λόγου, από την απλή οδηγία χρήσης (διαδικαστική περιγραφή) ως το λογοτέχνημα.*

1.3 Έχει η περιγραφή μια ευρύτερη παρουσία στην καθημερινή μας ζωή;

Όλοι οι άνθρωποι καθώς μιλούν, πολύ συχνά περιγράφουν προκειμένου να κάνουν πιο απτά τα αντικείμενα που τους ενδιαφέρουν... , Marmontel (J. M. Adam 1999, 120).

Τα κορίτσια περιγράφουν τα ρούχα που αγόρασαν τα Χριστούγεννα και τα μικρά παιδιά τη λαμπάδα που τους έφερε η νονά τους για το βράδυ της Ανάστασης (περιγραφή αντικειμένων). Τα αγόρια περιγράφουν στις παρέες τους ένα ποδοσφαιρικό αγώνα (εξελικτική περιγραφή μίας εκδήλωσης), στη μαμά τους τον καλύτερο φίλο τους (περιγραφή προσώπου) στο μάθημα ενώ μοιράζονται με το/τη δάσκαλο/α και τους/τις συμμαθητές/τριες τους μία προσωπική εμπειρία ή ακόμη και στο δρόμο σε έναν/μία τουρίστα/τρια, τη διαδρομή που θα ακολουθήσουν για να φτάσουν στο λαογραφικό μουσείο (διαδικαστική περιγραφή). Γενικότερα λοιπόν στην καθημερινή τους ζωή συνεχώς περιγράφουν, πρόσωπα, ζώα, φυτά, φαινόμενα, καταστάσεις, τόπους, εκδηλώσεις κλπ.

Σίγουρα οι περισσότεροι/ες από εμάς θα έχουμε νιώσει κάποιες στιγμές την ανάγκη να περιγράψουμε για να αποδώσουμε το χώρο ώστε να είναι αντιληπτός και στη γενικότητα και στις λεπτομέρειες και να φτάνει έτσι στο βαθμό να αγγίζει, αν είναι δυνατό, τον/την αναγνώστη/τρια ο ερεθισμός, που προκάλεσε τον περιγράφοντα στην οργάνωση της περιγραφής και να υποβάλλει τα ίδια συναισθήματα (Μπαλούμης 1970, 169). Περιγράφοντας μοιραζόμαστε ευχάριστες και δυσάρεστες εμπειρίες με τον συνάνθρωπό μας. Νιώθουμε συχνά την ανάγκη να περιγράψουμε στους φίλους, στην οικογένειά , γενικά στα αγαπημένα πρόσωπα. Από την άλλη μεριά είναι συχνή η επαφή με περιγραφικά κείμενα, μέσω της λογοτεχνίας και των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Συγκεκριμένα οι περιγραφές στη λογοτεχνία δημιουργούν εικόνες στο μυαλό μας ακόμα ήχους και γεύσεις. Κι όπως αναφέρει κι ο Hughes Blair οι περιγραφές είναι στολίδια σε ένα λογοτεχνικό κείμενο.

Τέλος, καθώς η τεχνολογία «εισβάλλει» - καλοδεχούμενα πάντα- στη ζωή μας και καθώς η ίδια απαιτεί από αυτούς που τη χειρίζονται, τη χρήση των περιγραφών, προκύπτει η ανάγκη της διδασκαλίας των κειμένων αυτών. Για να κατανοήσουμε πολλές φορές την τεχνολογία θα πρέπει να είμαστε σε θέση να κατανοούμε αλλά και να

δημιουργούμε περιγραφές. Κι εδώ δε μιλάμε μόνο για τον τρόπο χρήσης ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή, αλλά και για κάτι απλό, όπως για παράδειγμα, η περιγραφή του τρόπου εκτύπωσης ενός εισιτηρίου από ένα αυτόματο μηχάνημα.

Η τεχνολογία πάντα υπήρχε, αλλά τώρα γίνεται εντονότερη η ανάγκη να την χειριζόμαστε με ρητό τρόπο, με οδηγίες.

1.4 Ποια η συνεισφορά της διδασκαλίας των περιγραφών στο γλωσσικό μάθημα ;

Η διδασκαλία των περιγραφών στο *επίπεδο του προφορικού λόγου* καθιστά τους/τις μαθητές/τριες ικανούς/ες να παράγουν αποτελεσματικότερο λόγο και κατάλληλο για κάθε ειδική περίπτωση επικοινωνίας επηρεάζοντας το κοινό τους με τον τρόπο που θέλουν. Δηλαδή σε προφορικό και γραπτό επίπεδο γίνονται καλύτεροι/ες χρήστες/τριες της γλώσσας.

Από την πλευρά τώρα της *γραμματικής*, (www.komvos.edu.gr) η διδασκαλία των περιγραφικών κειμένων, δίνει τη δυνατότητα στους/στις μαθητές/τριες να βελτιωθούν: α) **στο επίπεδο των λέξεων**, μέσα από αντικαταστάσεις κοινότοπων λέξεων ή λέξεων που επαναλαμβάνονται, μέσα από τη χρήση επιθέτων, συνώνυμων, παρομοιώσεων και σχημάτων λόγου, β) **στο επίπεδο πρότασης**, μέσα από σύνδεση και οργάνωση κύριων προτάσεων, χρήση προσδιορισμών, χρήση δευτερευουσών προτάσεων, χρήση προτάσεων σχολιασμού, γ) **στο επίπεδο της παραγράφου**, μέσα από τη γνώση της δομής της, την παραγραφοποίηση, την ανάπτυξη ατελών παραγράφων δηλαδή παραγράφων που στηρίζουν τη θεματική πρόταση, αναλυτικότερα στις περιγραφές αυτές που αναφέρονται σε συμπληρωματικά δομικά στοιχεία, στις σχέσεις των στοιχείων, σε χαρακτηριστικές λεπτομέρειες και σε εντυπώσεις και συναισθήματα, τέλος μέσω της σύνδεσης των παραγράφων και δ) **στο επίπεδο μακροδομής του κειμένου**, καθώς όλα τα είδη λόγου έχουν τα δικά τους δομικά στοιχεία τα οποία και πρέπει να οργανωθούν κατά συγκεκριμένο τρόπο.

Τέλος τα παιδιά μαθαίνοντας να αναλύουν και να παράγουν ένα κειμενικό είδος, όπως στη συγκεκριμένη περίπτωση η περιγραφή, διευκολύνονται στο να κάνουν το ίδιο και στα υπόλοιπα κειμενικά είδη.

1.5 Πως συμβάλλει η ψυχολογία σε όλα τα παραπάνω

1.5.1 Η ψυχολογία για την κατανόηση και παραγωγή κειμένων.

Μπορεί ο άνθρωπος να χρησιμοποιεί καθημερινά περιγραφές -να κατανοεί ή να παράγει- η κατανόηση όμως της γλώσσας και των κειμένων αυτών δεν απαιτεί μόνο τη γνώση των φωνολογικών, συντακτικών και σημασιολογικών κανόνων της γλώσσας. Σύμφωνα με τη γνωστική ψυχολογία η κατανόηση του λόγου εξαρτάται από την προϋπάρχουσα γνώση. Ο/Η ακροατής/τρια αναγνώστης/τρια συνήθως χρησιμοποιεί τις γνώσεις του/της για τον κόσμο για να εξάγει συμπεράσματα. Άλλες φορές πάλι ενώ έχουμε τις απαιτούμενες γνώσεις, δεν τις ενεργοποιούμε. Για παράδειγμα (Σ. Βοσνιάδου 2004, 242) το επόμενο περιγραφικό κείμενο θα γίνει δύσκολα κατανοητό στον αναγνώστη:

Η διαδικασία είναι πολύ απλή. Πρώτα χωρίζεις τα διάφορα είδη σε ομάδες. Φυσικά ένας σωρός μόνο είναι αρκετός, εξαρτάται από το πόσα έχεις να κάνεις. Εάν πρέπει να πας κάπου αλλού γιατί δεν έχεις τις απαιτούμενες ευκολίες, τότε αυτό είναι το

επόμενο βήμα. Αλλιώς, δεν έχεις πολλά να κάνεις. Είναι όμως σημαντικό να μην το παρακάνεις. Δηλαδή καλύτερα είναι να τα βάζεις λίγα λίγα παρά όλα μαζί.

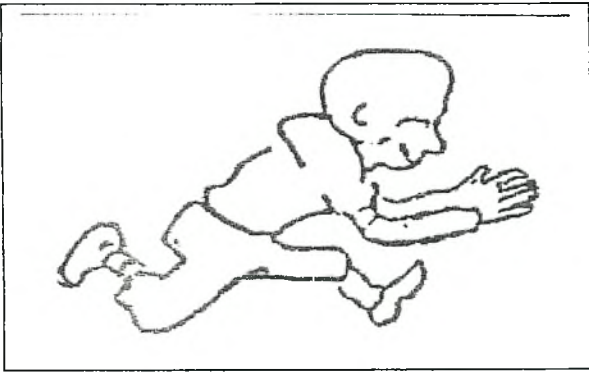
Στην έρευνα τους οι Bransford & Johnson διάβασαν το κείμενο σε μία ομάδα από ανθρώπους και είδαν ότι σε λίγους/ες έγινε κατανοητό στους/στις υπόλοιπους/ες μόνο όταν προστέθηκε ο τίτλος «Πώς πλένονται τα ρούχα».

Η για παράδειγμα δείτε πως αλλάζει η περιγραφή/ερμηνεία των παρακάτω εικόνων όταν αλλάζει το γενικότερο πλαίσιο επικοινωνίας. Μία δραστηριότητα η οποία πραγματοποιήθηκε και στη δική μας έρευνα από τα παιδιά του 9^{ου} Δημοτικού σχολείο Βόλου.

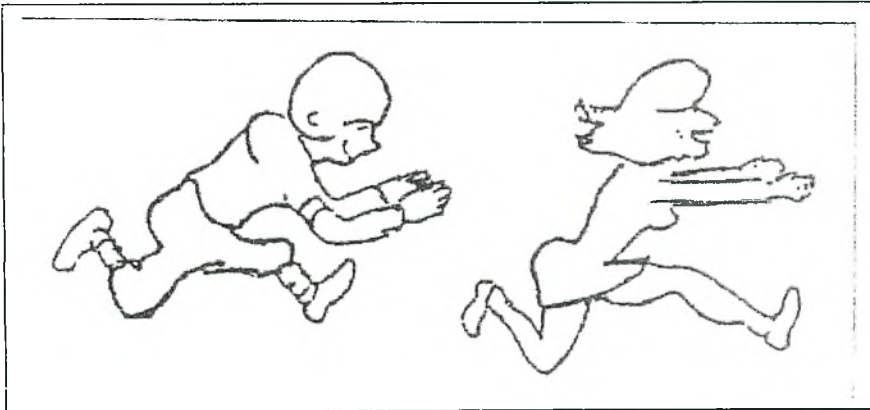
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Περιγράψτε την πράξη του άντρα της παρακάτω εικόνας.
(οι εικόνες δίνονταν στα παιδιά μία μία)

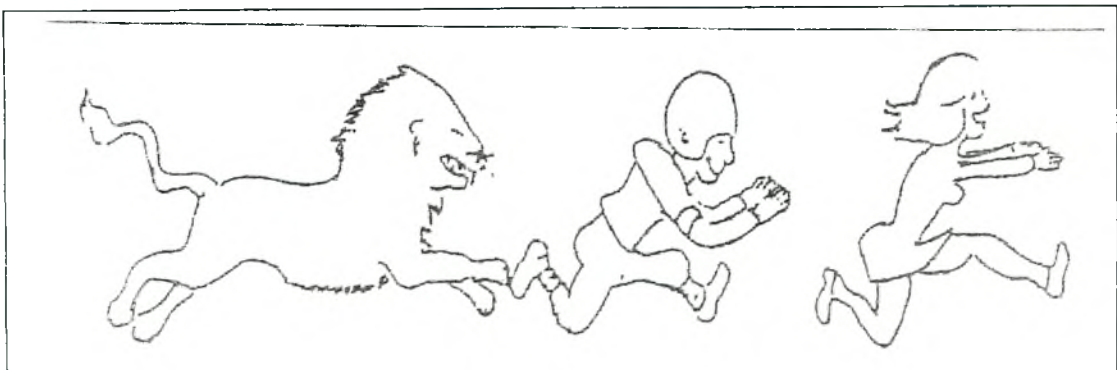
1)

2) ομοίως

3) ομοίως

Όσον αφορά την παραγωγή του λόγου και συγκεκριμένα την παραγωγή/ κατασκευή μίας περιγραφής, ο/η ομιλητής/τρια συγγραφέας κατά τον προγραμματισμό της ομιλίας του/της λαμβάνει συνεχώς υπόψη τόσο τις γνώσεις του/της ακροατή/τριας αναγνώστη/τριας, όσο και το γενικότερο πλαίσιο επικοινωνίας (δηλαδή τι έχει ήδη ειπωθεί/ γραφεί, τις χρονικές και τοπικές συντεταγμένες, τον κοινωνικό περίγυρο και την κοινωνική θέση του/της ακροατή/τριας (αναγνώστη/τριας)). Για παράδειγμα αλλιώς περιγράφει ένα παιδί το σχολείο του σε ένα φίλο του και αλλιώς στο Δήμαρχο της πόλης του που θέλει να το γκρεμίσει για να χτίσει ένα εμπορικό κέντρο (βλέπε 6^ο μάθημα, Ε' μέρος παρούσας εργασίας).

Ένας άλλος σημαντικός παράγοντας για τη διαδικασία της γραφής σύμφωνα με τη ψυχολογία του γραπτού λόγου, είναι η *βραχυπρόθεσμη μνήμη*, η οποία αφορά κυρίως μοντέλα ανάκλησης προσωπικών εμπειριών και γνώσεων. Ωστόσο δεν υφίστανται σαφή μοντέλα για την ανάκληση πληροφοριών τα οποία θα μπορούσαν να αποτελέσουν συστατικά των γνωστικών θεωριών.

Γενικότερα ένας/μία ομιλητής/τρια όταν προγραμματίζει την ομιλία του αρχίζει με μία απόφαση για το τι είδους μορφή λόγου θα διαλέξει για να εκφράσει καλύτερα αυτά που θέλει να πει. Ο προγραμματισμός αυτός, του αν θα διηγηθώ μία ιστορία, θα κάνω μία περιγραφή ή αφήγηση, θα κάνω ένα διάλογο ή μία συζήτηση κλπ, είναι κάτι που γίνεται συνεχώς στην καθημερινή μας ζωή κυρίως ασυναίσθητα. Γεγονός το οποίο αναφέρει και ο Hymes, λέγοντας ότι η παραγωγή του λόγου εξαρτάται από τις περιστάσεις επικοινωνίας οι οποίες εξαρτώνται από παραμέτρους όπως το φυσικό περιβάλλον, οι σκοποί του/της ομιλητή/τριας συγγραφέα/φέως, τα είδη λόγου (περιγραφή, διάλεξη, αφήγηση, αίνιγμα, ανέκδοτο...) κλπ.

1.5.2 Τι άλλο προσφέρει η διδασκαλία των περιγραφών

Με την περιγραφή δεν προβάλλεται μόνο η συνολική εικόνα του περιγραφόμενου, αλλά και η εσωτερική υπόσταση του ατόμου και πιο συγκεκριμένα του/της συγγραφέα/φέως μαθητή/τριας. Πολλές φορές με την περιγραφική απόδοση του εξωτερικού κόσμου, δίνεται το *είναι* του περιγράφοντος ή του περιγραφόμενου προσώπου. Η επιλογή των περιγραφικών στοιχείων γίνεται συνήθως κάτω από το κλίμα της ψυχικής διάθεσης του περιγράφοντος.

Σε μία δεδομένη περιγραφή παρεμβάλλεται μία αναδρομή. Η αναδρομή προκύπτει σαν ανάμνηση, που την προκάλεσε ένα από τα περιγραφόμενα στοιχεία. Στο αντίκρουσμα δηλαδή αυτού του στοιχείου αναπηδά στη μνήμη μία σειρά από εικόνες που περιγράφονται. (Μπαλούμης 1970, 138)

Το παραπάνω στοιχείο αποκαλύπτει το δεσμό μεταξύ του περιγράφοντος και της αναδρομικής παρουσίας, ενώ ταυτόχρονα η ποιότητα του περιεχομένου της αναδρομής αποκαλύπτει έμμεσα τον ψυχικό κόσμο του συγγραφέα/ παιδιού.

2. Ποια είναι τα περιγραφικά κείμενα και ποια από αυτά θα μας απασχολήσουν;

2.1 Πώς ορίζεται η περιγραφή;

Περιγραφή είναι η ανάπλαση με το λόγο της υλικής και ψυχικής εικόνας, που εκφράζει το χώρο ή διακατέχει την ψυχή. Ο χρόνος που μπορεί να ανήκει αυτή είναι το παρόν, το παρελθόν ή και το μέλλον, το δε αντικείμενό της είναι δυνατό να είναι πραγματικό ή φανταστικό και να αποδίδεται συγκεκριμένα ή αφηρημένα.

(Ε. Γ. Μπαλούμης 1970, 7)

Η περιγραφή λοιπόν είναι μία τεχνική η οποία απαντά σε ερωτήματα του τύπου, τι είναι το Χ αντικείμενο, πρόσωπο, φαινόμενο ή κατάσταση. Κι επειδή συνδέεται άμεσα με την έννοια της λέξης *αναπαράσταση*, αποτελεί έναν από τους κύριους τρόπους αναπαράστασης του χώρου (www.komvos.edu.gr). Ο Μπάμπης Δερμιτζάκης την αναλύει σαν ένα από τα συστατικά μιας αφήγησης γιατί εκτός από την αναπαράσταση του χώρου, εμπεριέχει την προσωπογράφηση των προσώπων, την περιγραφή αντικειμένων και καταστάσεων, ενώ παράλληλα μπορεί να είναι αποτέλεσμα των αισθήσεων, κυρίως της όρασης (αφηγηματικές τεχνικές, 176)

Ο Paul Valery συνδυάζει την περιγραφή με τον παράγοντα τύχη. Μας λέει λοιπόν πως κάθε περιγραφή περιορίζεται στην απαρίθμηση των μερών ή των πλευρών ενός πράγματος που βλέπουμε. Τα μέρη αυτά μπορούν να μπουν με οποιαδήποτε σειρά, γεγονός που εισάγει στην εκτέλεση της περιγραφής τον παράγοντα τύχη. «Ο λόγος δεν είναι πλέον παρά μία σειρά από υποκαταστάσεις». Μια περιγραφή μπορεί να είναι σύντομη ή αναλυτική ανάλογα με τις επιθυμίες του/της συγγραφέα/φέως. «Μπορούμε να περιγράψουμε ένα καπέλο σε είκοσι σελίδες και μία μάχη σε δέκα γραμμές ! ». (J. M. Adam 1999, 122). Δεχόμενοι την άποψη του Δερμιτζάκη, ότι η περιγραφή είναι η τεχνική που απαντά στο τι είναι το Χ αντικείμενο, τότε σύμφωνα με τα παραπάνω οι απαντήσεις στην ερώτηση αυτή, είναι τα στοιχεία της περιγραφής τα οποία ταξινομούνται με τυχαία σειρά και μπορεί να είναι από παρά πολλά έως πολύ λίγα.

Συμπερασματικά μία περιγραφή δεν σημαίνει τη λεπτομερή ανάλυση ενός αντικείμενου για παράδειγμα που βρίσκεται μπροστά μας. Κάτι τέτοιο θα ήταν κουραστικό και για το άτομο που περιγράφει αλλά και για αυτό που ακούει και φυσικά δεν συμβαίνει συχνά στην καθημερινή ομιλία. Μία περιγραφή είναι οι απαντήσεις στην ερώτηση τι είναι αυτό, απαντήσεις οι οποίες επιλέγονται από τον/την ομιλητή/ ομιλήτρια και τοποθετούνται με τυχαία σειρά. Η τύχη έγκειται κυρίως στα πλαίσια του προφορικού λόγου και για το αυτό αναφέρουμε μόνο τον/την ομιλητή/ ομιλήτρια. Στο επίπεδο του γραπτού λόγου η οργάνωση των κειμένων μπορεί να πραγματοποιηθεί με βάση συγκεκριμένη δομή ή καλύτερα συγκεκριμένα δομικά σχέδια όπως αυτά που βρίσκονται λίγο παρακάτω (στο κεφάλαιο 2.3 σελ. 12)

2.2 Ποιες είναι οι κατηγορίες περιγραφικών κειμένων ;

Κατηγοριοποίηση περιγραφών με βάση το περιγραφόμενο (αυτό που περιγράφεται)
(Μπαλούμης 1970, 9-13)

A) Η στατική: Εδώ τα περιγραφόμενα είναι ακίνητα (στατικά) και αμετάβλητα στην όψη, π.χ. η περιγραφή ενός τοπίου.

B) Η εξελικτική: Το περιγραφόμενο αλλάζει διαδοχικά όψη, αφού κάθε μία από τις εικόνες που ακολουθούν, μεταβάλλει, διαλύει ή και απαλείφει την προηγούμενη χωρίς να είναι δυνατό να δημιουργηθεί πάλι η πρώτη, π.χ. η παρακολούθηση ενός αγώνα ποδοσφαίρου.

Γ) Η μικτή: Είναι η συνύπαρξη των δύο προηγούμενων κατηγοριών, π.χ. μία επίσκεψη σε ένα σχολείο, η οποία περιλαμβάνει i) την οικοδομική παρουσία του σχολείου και ii) τη διακίνηση των μαθητών σε αυτό το στατικό χώρο.

Αν επιχειρήσει όμως κάποιος να διακρίνει τις κατηγορίες της περιγραφής με βάση το βαθμό εμπλοκής σε αυτήν του ομιλητή/ συγγραφέα, τότε θα αριθμούσε τις εξής δύο κατηγορίες:

i) Την αντικειμενική, η οποία προσιδιάζει κείμενα πληροφοριακά, όπως ρεπορτάζ, δελτία καιρού, τεχνικά εγχειρίδια κλπ και

ii) Την υποκειμενική, που αφθονεί στη λογοτεχνία και οι λεπτομέρειες που επιλέγονται συνυπάρχουν με τα συναισθήματα του συγγραφέα για το περιγραφόμενο.

Τα δύο αυτά είδη «αναμειγνύονται», όταν οι επικοινωνιακές ανάγκες το απαιτούν (De Baugrande, r.& W. Dressler 1981, 184).

2.3 Τύποι/ είδη περιγραφής

Πριν αρχίσει την περιγραφή του/της ο/η συγγραφέας, θα πρέπει να αποφασίσει, ποια αισθητηριακά, πληροφοριακά και προσωπικά στοιχεία θα καταθέσει, αλλά και πως θα τα οργανώσει αυτά. Στο κείμενό του/της θα πρέπει να θέσει ένα στόχο και να επιλέξει τους/τις αποδέκτες/τριες /ακροατές/τριες του (αλλιώς περιγράφουμε το σχολείο σε ένα φίλο μας κι αλλιώς στο δήμαρχο που θέλει να μας το γκρεμίσει για να φτιάξει για παράδειγμα ένα εμπορικό κέντρο (βλέπε Ε' μέρος, αξιολογικά εργαλεία, Β) Η δουλειά των παιδιών στο λογισμικό Hyper Studio)

Αφού λοιπόν επιλέξει και θέσει τα παραπάνω στοιχεία, το δεύτερο βήμα είναι να επιλέξει κάποια ταξινομικά συστήματα. Τέτοια θα μπορούσαν να είναι τα εξής: η μετάβαση -από τα μεγάλα στα μικρά, -από τα δυνατά προς τα αδύνατα, -από τα κοντινά στα μακρινά, -από τα γνωστά στα άγνωστα, -από τα ψηλά στα χαμηλά και πολλά άλλα. Η χρήση τέτοιων συστημάτων προσδίδει ομοιογένεια και πληρότητα στην περιγραφή. Ο καθιερωμένος κανόνας είναι να κινείται η περιγραφή από το γενικό προς το μερικό και από το εξωτερικό προς το εσωτερικό. Τα στοιχεία, από την άλλη μεριά, που συνθέτουν το μερικό και το εσωτερικό, πρέπει κι αυτά να δοθούν με κάποια σειρά όπως π.χ. από κάτω προς τα πάνω, από το κέντρο προς την επιφάνεια κλπ.

Όλα τα βοηθητικά πλαίσια/ πίνακες που ακολουθούν τα είδη της περιγραφής στη συνέχεια, έχουν μία βασική αρχή, την εξής: - στον πρόλογο αναφερόμαστε στο χωροχρονικό ή συναισθηματικό πλαίσιο μέσα στο οποίο βρίσκονται το περιγραφόμενο και οι λόγοι και συνθήκες περιγραφής, - στην ανάπτυξη / κυρίως θέμα δίνεται η συνολική εικόνα του περιγραφόμενου, απαριθμούνται τα δομικά στοιχεία που τα συγκροτούν και αναδεικνύονται οι σχέσεις μεταξύ τους, και τέλος – στον επίλογο ο/η συγγραφέας/ μαθητής/τρια εκφράζει μία συνολική σκέψη, τις εντυπώσεις και τα συναισθήματά του/της. (Ε. Γ. Μπαλούμης 1970,262). Η κατηγοριοποίηση που ακολουθεί έχει γίνει σύμφωνα με την «κειμενοκεντρική προσέγγιση του γραπτού» του Η.Γ. Ματσαγγούρα και κάθε είδος συνοδεύεται και από ένα βοηθητικό πλαίσιο/ σχέδιο, το οποίο βοηθά τον/την συγγραφέα/ μαθητή/τρια.

i) Περιγραφή αντικειμένου

Αποτελεί ένα απλό είδος περιγραφής. Μία καλή περιγραφή, αρχικά δίνει την συνολική εικόνα και στη συνέχεια περνά στις λεπτομέρειες. Καλό είναι η περιγραφή αυτή να συνοδεύεται από πληροφορίες όπως η ιστορία του αντικειμένου, η χρήση του

και πως είναι η κατασκευή του. Τα αυτονόητα μέρη του αντικειμένου που περιγράφουμε, δεν πρέπει να αναφέρονται. Για παράδειγμα, το αυτοκίνητό μου έχει ένα τιμόνι, η μαμά μου έχει δύο μάτια κλπ.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ

1. Πρόλογος

- α. Πώς και πότε το απέκτησα ή πως το πρωτογνώρισα (πρωτοείδα)
- β. Που βρίσκεται
- γ. Γιατί περιγράφω αυτό το αντικείμενο;

2. Ανάπτυξη

- α. Γενική εντύπωση/ συνολική εικόνα
- β. Σχήμα, μέγεθος, χρώμα. Παρατίθενται τα εμφανή, εντυπωσιακά και μόνιμα στοιχεία
- γ. Λεπτομέρειες
- δ. Ποικιλία και σύγκριση ειδών
- ε. Πως κατασκευάζεται
- στ. Ποια η χρήση του
- ζ. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα
- η. Περιστατικά προσωπικά ή ιστορικά για το αντικείμενο

3. Επίλογος

- α. Συναισθήματα και σκέψεις
- β. Προοπτική

Πίνακας 2.1

ii) Περιγραφή οικοδομημάτων

Η περιγραφή αυτή ακολουθεί την πορεία που ακολουθεί ο επισκέπτης καθώς ξεναγείται στο κτίσμα αυτό. Δηλαδή ξεκινά από την ένταξη αυτού στον ευρύτερο γεωγραφικό χώρο, ακολουθεί η περιγραφή του συνολικού εξωτερικού χώρου, συνεχίζει με τον εσωτερικό χώρο και τελειώνει με τον προσωπικό λόγο του συγγραφέα, όσον αφορά τους δεσμούς και τα συναισθήματά του για το κτίριο αυτό ή ακόμη και τις σκέψεις και προτάσεις του.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΟΙΚΟΔΟΜΗΜΑΤΩΝ

1. Πρόλογος

- α. Ένταξη στο γεωγραφικό χώρο
- β. Είδος κτίσματος και γενική εντύπωση
- γ. Ιστορία του και όνομά του

2. Ανάπτυξη

- α. Εξωτερική εικόνα, χαρακτηριστικά αρχιτεκτονικής και υλικών κατασκευής
- β. Πρόσωση και άλλες χαρακτηριστικές πλευρές του
- γ. Εσωτερική διαρρύθμιση
- δ. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα
- ε. Στοιχεία από τη ζωή στο κτίριο

3. Επίλογος

- α. Δεσμοί με το κτίριο
- β. Σκέψεις και προτάσεις

Πίνακας 2.2

iii) Περιγραφή των ζώων

Η περιγραφή των ζώων είναι σχετικά εύκολη, καθώς αυτά αναπτύσσουν μορφές δράσης κι έτσι αφηγηματοποιούν το θέμα. Από την άλλη μεριά η περιγραφή αυτή είναι πιο εύκολη κι ευχάριστη για τα παιδιά καθώς αναπτύσσουν με τα ζώα σχέσεις.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΖΩΩΝ

1. Πρόλογος

- α. Κατηγορία στην οποία ανήκει
- β. Προέλευση και ιστορία του
- γ. Γενική εντύπωση από μέγεθος, χρώμα, σχήμα, κίνηση και τρόπο αντίδρασης
- Δ. Συναισθήματα από αυτά

2. Ανάπτυξη

- α. Γενικά η περιγραφή μελών με λογική σειρά
- β. Αξιοπρόσεκτες λεπτομέρειες
- γ. Κίνηση, δράση ζώου
- δ. Νοητικές ικανότητες και λοιπές φυσικές ιδιότητες
- ε. Πού ζει με τι τρέφεται
- στ. Η σχέση του με τον άνθρωπο

3. Επίλογος

- α. Δεσμοί συναισθηματικοί
- β. Σκέψεις

Πίνακας 2.3

iv) Περιγραφή φυτών

Μοιάζει με την περιγραφή ζώων, μόνο που εκεί που μιλάμε για τη δράση του ζώου, εδώ μπορούμε να αναφερθούμε στη σχέση του με το περιβάλλον.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΦΥΤΩΝ

1. Πρόλογος

- α. Τόπος όπου βρίσκεται ή φύτεται
- β. Ιστορία συγκεκριμένου φυτού ή προέλευση φυτικού είδους ή οικογένειας φυτών

2. Ανάπτυξη

- α. Γενική εικόνα
- β. Χαρακτηριστικό του στοιχείο, όπως άνθος, χρώμα, αγκάθι, καρπός κλπ.
- γ. Συστηματική περιγραφή μερών από τη ρίζα μέχρι τα φύλλα
- δ. Ανάδειξη στοιχείων που δηλώνουν την οικογένεια στην οποία ανήκει και το περιβάλλον όπου ζει
- ε. Παρουσίαση εποχιακών αλλαγών
- στ. Θέση και σχέση φυτικού είδους με παράδοση, οικονομία και ζωή του τόπου μας

3. Επίλογος

- α. Προσωπική τοποθέτηση έναντι φυτού
- β. Ευχή, επιθυμία ή πρόβλεψη για το μέλλον του φυτού

Πίνακας 2.4

v) Περιγραφή τόπων και χώρων

Η περιγραφή αυτή γίνεται σταδιακά ακολουθώντας μία στρατηγική, λόγω της μεγάλης έκτασης των τόπων και των χώρων. Μία στρατηγική θα μπορούσε να είναι η εξής: να αρχίζει από το βάθος του ορίζοντα και να πλησιάζει στον παρατηρητή ή το αντίθετο να απομακρύνεται από αυτόν. Επίσης θα μπορούσαν να δημιουργηθούν γύρω από τον παρατηρητή/ συγγραφέα ομόκεντροι κύκλοι και η περιγραφή να αρχίσει από τον εσωτερικό κ.α.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΠΩΝ ΚΑΙ ΧΩΡΩΝ

1. Πρόλογος

- α. Γεωγραφικός προσδιορισμός του χώρου
- β. Όνομα, γενικός χαρακτηρισμός και ιστορία του
- γ. Πώς, πότε τον γνωρίσαμε

2. Ανάπτυξη

- α. Γενική εντύπωση με αναφορά στα κυρίαρχα και εντυπωσιακά στοιχεία
- β. Τοπική ή πανοραμική ή κυκλική περιγραφή
- γ. Ανάδειξη κάποιας λεπτομέρειας
- δ. Ζωή μέσα σε αυτό το χώρο
- ε. Αλλαγές με τις εποχές ή με την ώρα
- στ. Γνωστά περιστατικά
- ζ. Συναισθήματα και σκέψεις που γεννά.

3. Επίλογος

- α. Γενική κρίση, σκέψεις και συναισθήματα για θέση του, ομορφιά του, ρόλο του
- β. Σκέψεις, προσδοκίες για το μέλλον του

Πίνακας 2.5

vi) Περιγραφή προσώπων

Είναι ένα είδος περιγραφής το οποίο συνδέεται με την αφηγηματική περιγραφή, γιατί τα πρόσωπα, όπως και τα ζώα, παρουσιάζουν δράση και βούληση (αφηγηματικά στοιχεία) κάτι που κάνει την περιγραφή πιο εύκολη για τους μαθητές. Από την άλλη μεριά τα παιδιά συνδέονται με άμεσες σχέσεις με τα πρόσωπα που συνήθως καλούνται να περιγράψουν.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

1. Πρόλογος

- α. Ποιο είναι το πρόσωπο, με αναφορά στο ήθος την ηλικία και το επάγγελμα
- β. Γενικός χαρακτηρισμός που το διακρίνει από τα υπόλοιπα της ομάδας
- γ. Σχέση μας με το πρόσωπο

2. Ανάπτυξη

- α. Γενική εντύπωση εξωτερικών χαρακτηριστικών: ηλικία παράστημα και στυλ, με έμφαση στα στοιχεία που το διακρίνουν
- β. Περιγραφή προσώπου, χρώμα, όψη, χαρακτηριστικά, με έμφαση στα μάτια, χείλη, μύτη, μέτωπο, μάγουλα, μαλλιά κτλ. Τονίζονται τα στοιχεία που το διακρίνουν
- γ. Περιγραφή χεριών, κάτω άκρων, κορμού και τυχόν χαρακτηριστικών κινήσεων
- δ. Περιγραφή τρόπου ένδυσης και αιτιολόγησής της
- ε. Περιγραφή συμπεριφοράς στην εργασία του/ της και στην καθημερινή ζωή
- στ. Αρετές, ελαττώματα και κλίσεις, όπως φαίνονται κι όπως με προσεκτικότερη εξέταση αναδεικνύονται
- ζ. Χαρακτηριστικά επεισόδια ζωής που εκφράζουν έμμεσα το ήθος του/ της

3. Επίλογος

- α. Γενική κρίση δικών μας και άλλων
- β. Ανακεφαλαίωση.

vii) Αφηγηματικές περιγραφές

Ο όρος αφηγηματική περιγραφή χρησιμοποιείται για να χαρακτηρίσει μικτά κείμενα περιγραφικής φύσης Πίνακας 2.6 πλουτισμένα με αφηγηματικά στοιχεία. Χρησιμοποιείται επίσης για να παρουσιάσει με απλά λόγια, τι έγινε, με ποια χρονική σειρά έγινε και για ποιο λόγο έγινε. Σε αυτήν την κατηγορία ανήκουν κείμενα που αναφέρονται σε κοινωνικές δραστηριότητες και εκδηλώσεις, όπως για παράδειγμα το ψάρεμα, η λαϊκή αγορά, ο γάμος, ένα πανηγύρι κλπ.

Οι πέντε βασικές διαστάσεις της αφηγηματικής περιγραφής, είναι αυτές που την κάνουν να μοιάζει με αφήγηση, και είναι οι εξής:

1	ΠΟΥ
2	ΠΟΤΕ
3	ΤΙ
4	ΠΩΣ
5	ΓΙΑΤΙ

Πίνακας 2.7

Στην αφηγηματική περιγραφή ανήκουν οι παρακάτω τύποι περιγραφών.

A) Περιγραφή κοινωνικών εκδηλώσεων ή εθιμικών εκδηλώσεων

Η συγκεκριμένη περιγραφή έχει σκοπό να παραθέσει τι έγινε, μέσα σε ποιες συνθήκες και να εκφράσει τις προσωπικές εκτιμήσεις του συγγραφέα για τα αίτια και τις επιπτώσεις των γεγονότων. Το είδος αυτό της περιγραφής αποτελεί συνδυασμό κριτικού μεταξύ αφηγηματικών και περιγραφικών κειμένων. Οι διαχωριστικές γραμμές μεταξύ τους είναι λεπτές αλλά ευδιάκριτες.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ (ή εθιμικών εκδηλώσεων)

1. Πρόλογος

- α. Ιστορική προέλευση εθιμικής εκδήλωσης
- β. Τόπος και χρόνος εκδήλωσης και εμπλεκόμενοι

2. Ανάπτυξη

- α. Αίτια που καθιέρωσαν εθιμική εκδήλωση ή προκάλεσαν κοινή εκδήλωση
- β. Ποιοι συμμετέχουν, για ποιους λόγους και με ποιους ρόλους
- γ. Φάσεις εξέλιξης της εκδήλωσης. Λογική των φάσεων
- δ. Συναισθήματα συμμετασχόντων.

3. Επίλογος

- α. Προσωπικά συναισθήματα, κρίσεις
- β. Προοπτική εκδήλωσης στις σύγχρονες συνθήκες.

Πίνακας 2.8

Β) Περιγραφή φυσικών φαινομένων

Κατά την περιγραφή των φυσικών φαινομένων θα πρέπει να γίνει αναφορά στις συνθήκες και τα αίτια που τα προκαλούν, καθώς και στις φάσεις που ακολουθούν καθώς εξελίσσονται. Στις κοινωνικές εκδηλώσεις την εξέλιξη κινεί η ανθρώπινη βούληση, ενώ στα φυσικά φαινόμενα την εξέλιξη κινούν οι φυσικοί νόμοι .

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ

1. Πρόλογος

- α. Πού και πότε
- β. Ποια ψυχική διάθεση προκαλεί

2. Ανάπτυξη

- α. Συνθήκες
- β. Έναρξη
- γ. Κορύφωση
- δ. Κατάπαυση
- ε. Ψυχικές αντιδράσεις ή συμπεράσματα κατά φάση
- στ. Επιπτώσεις φαινομένου

3. Επίλογος

- α. Γενική εντύπωση
- β. Κρίσεις.

Πίνακας 2.9

viii) Ειδησιογραφική περιγραφή

Αναφέρεται σε ανθρώπινες δραστηριότητες και φυσικά φαινόμενα τα οποία ανήκουν στην επικαιρότητα και θεωρούνται ασυνήθιστα ή σημαντικά. Δημοσιεύονται για ενημέρωση και προβληματισμό της κοινής γνώμης. Περιέχουν χρονικές και τοπικές αναφορές και συνδυάζουν την αντικειμενική παρατήρηση και πιστή παράθεση γεγονότων με τον προσωπικό σχολιασμό, με τρόπο όμως που να είναι ευδιάκριτη η μεταξύ τους διάκριση.

Η δασκάλα Β. Ξιφάρα ετοίμασε το σχήμα 2.10 για την τάξη της που καλούνταν να γράψει για μια αστεία συνέντευξη, τονίζοντας πως είναι πολύ βασικό από πολύ νωρίς να μάθουν οι μαθητές ότι η επιτυχία μιας συνέντευξης εξαρτάται από το είδος των ερωτήσεων.

Π.χ. θέμα: Μία αστεία συνέντευξη

Ειδησιογραφική περιγραφή

1	Γράψε μία πρόταση στην αρχή που να λέει ποιος παίρνει συνέντευξη από ποιον .
2	Βοηθητικές φράσεις:- πες μας κάτι... <ul style="list-style-type: none"> - τι γνώμη έχεις... - νομίζεις ότι... - πιστεύεις ότι...
3	Τήρησε τους κανόνες διαλόγου: <ul style="list-style-type: none"> α) όταν αλλάζει το πρόσωπο, αλλάζουμε γραμμή. β) χρησιμοποιούμε τις παύλες για να δείχνουμε τα πρόσωπα που μιλάνε. γ) οι απαντήσεις πρέπει να ταιριάζουν με τις ερωτήσεις.

Πίνακας 2.10

ix) Διαδικαστική περιγραφή

Αφορούν τον πρακτικό και τον παραγωγικό, επιστημονικό, τεχνολογικό τομέα και περιγράφουν ενέργειες επεξεργασίας, παρασκευής, κατασκευής, επιδιόρθωσης, σύνθεσης και συναρμολόγησης. Είναι το είδος περιγραφής που δεν έχει καμία μα καμία σχέση με τα αφηγηματικά κείμενα, γι' αυτό και χρησιμοποιεί με ακρίβεια και κυριολεξία τη γλώσσα.

Οι συνταγές μαγειρικής, οι οδηγίες κατασκευής ενός επίπλου, η συναρμολόγηση ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή, ένα πείραμα για το μάθημα των φυσικών επιστημών στο σχολείο κλπ, όλ' αυτά αποτελούν παραδείγματα διαδικαστικής περιγραφής.

Διαδικαστική περιγραφή	
1	Περιγραφή, ιστορία, χρήση και σχολιασμός του υπό κατασκευή αντικειμένου
2	Απαρίθμηση των υλικών που απαιτούνται για την κατασκευή
3	Περιγραφή βήμα προς βήμα της διαδικαστικής περιγραφής

Πίνακας 2.11

2.4 Υπάρχουν τα είδη αυτά στη θεματολογία του «Σκέφτομαι και Γράφω»;

Ο παρακάτω πίνακας αναφέρεται στα διδακτικά εγχειρίδια του Δημοτικού μέχρι και το σχολικό έτος 2005-2006 και περιλαμβάνει κάποια παραδείγματα.

Είδη περιγραφών	Α' Δημοτικού	Β' Δημοτικού	Γ' Δημοτικού	Δ' Δημοτικού	Ε' δημοτικού	ΣΤ' Δημοτικού
1 Αντικειμένου	«Γράφω για ένα σκαμνάκι/ βάζο» (Β' τεύχος σ. 112)	«Ένα παιχνίδι μου σαραβαλάκι» (Α' τεύχος, σ. 27)	«Περιγράφω την κόρη αγάλατος ζωντανή» (Β' τεύχος, σ. 15),	«Ένα παιχνίδι που χάρισαν» (Γ' τεύχος, σ.65),	«Ένα παλαικό αντικείμενο στο σπίτι μου» (Δ' τεύχος, σ.55)	
2 Οικοδομημένος	Αρκετά από τα θέματα των «σκέφτομαι και γράφω» εμπεριέχουν στοιχεία από περιγραφές οικοδομημάτων, όμως μόνο ένα αποτελεί καθαρά περιγραφή οικοδομηματος και αυτό ανήκει στην όλη της Δ' δημοτικού , στο Α' τεύχος της γλώσσας, στη σελίδα 19, με θέμα «Το σπίτι μου».					
3 Ζώων		«Ένα ζώο που αγαπώ» (Α' τεύχος, σ.16),			«Ο φίλος μου ο σκύλος» (Α' τεύχος, σ. 77),	«Μια μέρα από τη ζωή του ελαφιού δάσος Παρνασσού» (Β' τεύχος, σ.35)
4 Φυτών	Αρκετά από τα θέματα των «σκέφτομαι και γράφω» εμπεριέχουν στοιχεία από περιγραφές φυτών, όπως για παράδειγμα «Παίρνω συνέντευξη από ένα φρούτο», όμως δεν υπάρχει καθεαυτού περιγραφή φυτού δηλαδή «Περιγράψτε ένα δέντρο» για παράδειγμα.					
5 Τόπων και χώρων	«Γράφω για τη θάλασσα» (Β' τεύχος, σ. 57),»	«Το χωριό μου», «Τι είδα από ένα ψηλό μέρος» (Β' τεύχος, σ. 55, Δ' τεύχος, σ.41	«Πώς είναι οι εξοχές φεύγουν οι επισκέπτες» (Α' τεύχος, σ. 43)	«Ο τόπος μου» (Δ' τεύχος, σ. 14)		« Τι βλέπω από το παράθυρό μου»(Γ' τεύχος, σ. 37) κ.α.

			αντίστοιχα)				
6	Προσώτων ¹	«Ο παππούς μου/η γιαγιά μου» (Β' τεύχος σ. 115),		«Ένας καινούριος φίλος» (Β' τεύχος, σ. 73) κ.α.			
7	Αφηγηματική περιγραφή	Εθιμικών ² ή κοινωνικών εκδηλώσεων	«Τι είδα από ένα νηλό μέρος» (Δ' τεύχος, σ. 99)	«Ένας τρόπος γεμάτος ζωή» (Α' τεύχος, σ. 57)	«Τα παιχνίδια μας στο δρόμο» (Β' τεύχος, σ. 86)	«Μία καλοκαιρινή καταιγίδα» (Α' τεύχος, σ. 27)	«Περιγράφω ένα άθλημα που μου αρέσει» (Γ' τεύχος, σ. 78)
		Φυσικών ³ φαινομένων					«Μία θύελλα στη θάλασσα» (Β' τεύχος, σ. 123)
8	Ειδησιογραφική περιγραφή		«Παίρνω κι εγώ συνέντευξη από ένα φρούτο ή ζώο ή πράγμα» (Γ' τεύχος, σ. 17)				
9	Διαδραστική περιγραφή						
			Σπανίως συναντά κανείς τέτοιες περιγραφές στα θέματα του «Σκέφτομαι και γράφω» της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Αυτές προκύπτουν ως μέρη άλλου είδους κειμένων και καλό θα ήταν οι μαθητές να μην ασχολούνται πολύ με το είδος αυτό των περιγραφικών κειμένων (Μιτσουργούρας 2001)				

¹ Η περιγραφή προσώπων είναι μία περιγραφή σχετικά εύκολη κι ευχάριστη για τους μαθητές. Για το λόγο αυτό υπάρχει στη θεματολογία όλων των τάξεων

² Δεν υπάρχουν θέματα για εθιμικά γεγονότα όπως σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών, ο δάσκαλος μπορεί να τροποποιεί, να προσθέτει και να παραλείπει θέματα από τα προτεινόμενα.

³ Υπάρχουν λιγosta θέματα περιγραφής φυσικών φαινομένων

❖ Οι τύποι των περιγραφών που επεξεργάστηκαν οι μαθητές/τριες του 9^{ου} Δημοτικού είναι:

- α) η περιγραφή οικοδομήματος,
- β) η περιγραφή προσώπου,
- γ) περιγραφή αντικειμένου και
- δ) περιγραφή τόπων και χώρων.

Η επιλογή αυτή έγινε σύμφωνα με τις συχνότερες επιλογές των παιδιών στην καθημερινή τους ζωή. Για παράδειγμα πιο συχνά περιγράφουν ένα αγαπημένο πρόσωπο κι ένα αντικείμενο απ' ό,τι μία εθιμική εκδήλωση. Επίσης τα είδη αυτά βρίσκονται με μεγαλύτερη συχνότητα στη θεματολογία των «Σκέφτομαι και Γράφω» των βιβλίων του Δημοτικού. Τέλος κάποιοι τύποι περιγραφών όπως η διαδικαστική και η ειδησιογραφική περιγραφή, καλό θα ήταν να μην διδάσκονται στους μαθητές του δημοτικού λόγω της δυσκολίας κατά την παραγωγή και κατανόησή τους (Ματσαγγούρας 2001).

2.5 Τα δομικά στοιχεία της περιγραφής

Οι περιγραφές περιλαμβάνουν πληθώρα εννοιολογικών συσχετίσεων ονομάτων με επίθετα, οι οποίες αποδίδουν μορφικές ιδιότητες στα περιγραφόμενα αντικείμενα, πρόσωπα, φαινόμενα, καταστάσεις κλπ. Άλλοτε τους δίδονται χαρακτηριστικές, διαφοροποιητικές ή προσωρινές ιδιότητες, άλλες φορές πάλι αναπαριστώνται ως στοιχεία συνόλων ή ως υποσύνολα μιας υπέρτερης κλάσης. Η περιγραφή μπορεί να γίνει και μέσω της σύγκρισης ή αναλογίας (De Baugrande, r.& W. Dressler 1981, 184).

Τα περιγραφόμενα είδη που αναφέραμε πριν (2.4) παρά τις μεγάλες διαφορές που έχουν μεταξύ τους, έχουν κοινά δομικά στοιχεία. Τέτοια είναι τα εξής :

1) *Αισθητηριακές παραστάσεις* που αναφέρονται (α) στη συνολική εικόνα του περιγραφόμενου (τι), (β) στον ευρύτερο χώρο στον οποίο είναι τοποθετημένο το περιγραφόμενο(πού) , (γ)στα επιμέρους βασικά στοιχεία (πώς) και (δ) στη χρονική στιγμή (πότε).

2) *Πληροφοριακά στοιχεία* που αφορούν (α) την ιστορία, (β) τη χρήση και (γ) τις ιδιαίτερες σχέσεις με τις οποίες συνδέονται τα δομικά στοιχεία του περιγραφόμενου.

3) *Προσωπικές σκέψεις*, αναζητήσεις και συναισθήματα του συγγραφέα που σχετίζονται με το περιγραφόμενο, ό,τι κι αν είναι αυτό.

Τα τρία αυτά δομικά στοιχεία της περιγραφής μπορούν να συνδυαστούν με διαφορετικούς τρόπους και να δώσουν ποικιλία περιγραφικών σχημάτων (Ματσαγγούρας 2001, 381).

2.6 Η γλώσσα της περιγραφής

Ο όρος *γλώσσα της περιγραφής ή περιγραφικό ύφος* αναφέρεται σε γραμματικά χαρακτηριστικά που υπάρχουν σε κάθε περιγραφικό κείμενο. Τα στοιχεία αυτά αποδίδουν σταθερές ή προσωρινές ιδιότητες στα πράγματα κι αν συμβαίνει αυτό τότε σίγουρα υπάρχουν *τροποποιητές* ονοματικών φράσεων, δηλαδή επίθετα και *τροποποιητές* ρηματικών φράσεων δηλαδή επιρρήματα. Άλλα γραμματικά γνωρίσματα των περιγραφικών κειμένων, μια που μιλάμε για τη *γλώσσα της περιγραφής*, είναι η κυριαρχία του ενεστώτα και της εξακολουθητικής ρηματικής όψης, καθώς η περιγραφή δεν εξαρτάται τόσο από τη διάρκεια του χρόνου όσο η αφήγηση. Επίσης η συχνή χρήση *βοηθητικών* ρημάτων κυρίως του *είμαι* και ρημάτων που δημιουργούν σχέσεις μεταξύ του συγγραφέα και του περιγραφόμενου, όπως το *έχω*.

Το ύφος των περιγραφικών κειμένων εξαρτάται και από τους εξής παράγοντες: α) το είδος του λόγου (ο τρόπος περιγραφής ενός ακινήτου σε συμβολαιογραφικό κείμενο σε αντίθεση με τον τρόπο περιγραφής του ίδιου ακινήτου από τους διεκδικητές σε μία υπόθεση κληρονομιάς), β) την περίσταση επικοινωνίας (η περιγραφή ενός φορέματος από την πωλήτρια στο κατάστημα σε αντίθεση με την περιγραφή του από τη σχεδιάστριά του σε μία εκπομπή στην τηλεόραση), γ) την πρόθεση του/της συγγραφέα/φέως ομιλητή/τριας (μία καθαρά πληροφοριακή περιγραφή των τεχνικών γνωρισμάτων ενός αυτοκινήτου σε αντίθεση με μία περιγραφή στην «υπηρεσία της πειθούς» για να επιχειρηματολογήσει στα αίτια που θα πείσουν τον αγοραστή να το πάρει (De Baugrande, r.& W. Dressler 1981, 184).

2.7 Οι περιγραφές στη λογοτεχνία

Το 18^ο αι. κάτω από την επίδραση των Άγγλων ποιητών Thompson, Gray και Wordsworth, αναπτύσσεται μία ποίηση *περιγραφική*. Πολλοί όμως ήταν αυτοί που αντιτάχθηκαν στο κίνημα αυτό, γιατί όπως ανέφερε ο δάσκαλος της ρητορικής Hughes Blair δεν υπάρχει τέτοιο είδος ποίησης. Ο ίδιος δεν μπορεί να ορίσει μία μορφή σύνθεσης του ποιήματος αυτού του είδους. «Δεν υπάρχει καμία ποιητική σύνθεση που να είναι καθαρά περιγραφική... οι περιγραφές είναι περισσότερο στολίδια». Μία περιγραφή δεν μπορεί να είναι αυτόνομη. (J. M. Adam 1999, 120).

Κι επειδή οι περιγραφές είναι στολίδια και ομορφαίνουν το κείμενο, για το λόγο αυτό δεν θα μπορούσαν να λείπουν από τα λογοτεχνικά κείμενα .

3. Η διδασκαλία των κειμενικών ειδών

3.1 Διδακτικές προκλήσεις αναφορικά με τη διδασκαλία της παραγωγής, κατανόησης και χρήσης κειμενικών ειδών.

Κάθε μορφή λόγου έχει μία καθορισμένη δομή. Η περιγραφή έχει τη δική της, η αφήγηση, το επιχείρημα και ο διάλογος το ίδιο. Τη δομή αυτή ο άνθρωπος την αναγνωρίζει, έστω κι αφηρημένα, από πολύ μικρή ηλικία.. Η κατανόηση τέτοιων μορφών λόγου, δηλαδή τέτοιων κειμενικών ειδών, σημαίνει σαφώς και την αναγνώριση αυτών των δομών. Λέγοντας δομή εννοούμε κάποια δομικά στοιχεία που υπάρχουν σε κάθε περιγραφή όπως για παράδειγμα η περιγραφή ενός χώρου, η οποία συχνά παίρνει τη μορφή μίας ξενάγησης. Όταν ζητήθηκε από ανθρώπους να περιγράψουν το σπίτι τους (Linde & Labor, 1975) οι περισσότεροι απάντησαν σαν να έκαναν ξενάγηση από δωμάτιο σε δωμάτιο. Η αφήγηση μιας ιστορίας ή ενός παραμυθιού από την άλλη μεριά, αρχίζει συνήθως με ένα πρόβλημα, ή μία διεκδίκηση, στο οποίο εμπλέκονται οι πρωταγωνιστές. Καθώς η ιστορία συνεχίζεται οι πρωταγωνιστές διαμορφώνουν ορισμένους σκοπούς, η εκτέλεση των οποίων συντελεί συνήθως στη λύση του προβλήματος.

Η διδασκαλία της κατανόησης των κειμενικών ειδών, παρακινεί τους/ τις μαθητές/ τριες σε μία δημιουργική διαδικασία κατά τη διάρκεια της οποίας ο ακροατής/τρια - αναγνώστης/τρια – μαθητής/ τρια αποφασίζει ποια είναι η σημασία των προτάσεων που ακούει, χρησιμοποιώντας τόσο τις γλωσσικές του/ της γνώσεις όσο και τη γενική γνώση του/ της για τον κόσμο και τις πληροφορίες που περιέχονται στο εξωγλωσσικό περιβάλλον. Ωθείται να χρησιμοποιεί τις προϋπάρχουσες γνώσεις του ώστε να εξάγει συμπεράσματα που πάνε πολύ πιο πέρα απ' ό τι έχει ακούσει. (Σ. Βοσνιάδου 2004, 240)

Μιλώντας τώρα για τη διδασκαλία της παραγωγής κειμένων, ο ομιλητής/ τρια –συγγραφέας – μαθητής/ τρια, αντίθετα με τον/ την ακροατή/ τρια, δεν πρέπει να ερμηνεύσει ένα ακουστικό ερέθισμα αλλά να μετατρέψει ορισμένες ιδέες ή έννοιες σε λεκτικά ερεθίσματα τέτοια, ώστε ο/η ακροατής/ τρια να μπορέσει να καταλάβει. Για να το κάνει αυτό, πρέπει πρώτα να *προγραμματίσει* πως θα εκφράσει λεκτικά το περιεχόμενο της επικοινωνίας, και μετά να *εκτελέσει* το προγραμματισμένο σχέδιό του/ της. Βέβαια αυτό δεν σημαίνει πάντα ότι η ομιλία ακολουθεί γραμμικά ένα προγραμματισμένο σχέδιο καθώς πολλές φορές μας έρχονται καινούριες ιδέες ενώ μιλούμε κι έτσι παραλείπουμε πράγματα που είχαμε σχεδιάσει να πούμε ή τα αναδιοργανώνουμε. Η διδασκαλία της παραγωγής κειμένων αναπτύσσει την ικανότητα των παιδιών για γλωσσική επικοινωνία της οποίας σημαντικός παράγοντας είναι ο προγραμματισμός, τον οποίο αναφέραμε πριν. Για να προγραμματίσει τον λόγο του/της ένας/ μία ομιλητής/τρια – μαθητής/ τρια πρέπει να παίρνει συνεχώς υπόψη του/ της τις γνώσεις των ακροατών/ τριών και το γενικότερο πλαίσιο επικοινωνίας. Η διαδικασία αυτή αρχίζει με το τι είδους μορφή λόγου θα διαλέξουμε για να εκφράσουμε καλύτερα αυτό που θέλουμε να πούμε. Για παράδειγμα, κάποιος /α επιλέγει να περιγράψει ένα αυτοκινητικό ατύχημα σε ένα φίλο του διαφορετικά από ότι θα περιγράψει το ίδιο σε έναν ασφαλιστή. Συνεπώς, μέσω αυτής της διαδικασίας ο/η μαθητής/τρια έρχεται σε επαφή με κάθε μορφή λόγου και γνωρίζει τη μορφή κάθε μιας.

Στο επίπεδο της πρότασης χρειάζεται επίσης προγραμματισμός. Εδώ ο ομιλητής/τρια – μαθητής/ τρια γνωρίζει τα είδη προτάσεων και του/της δίνεται η δυνατότητα να εκφράσει το ίδιο πράγμα με διαφορετικούς τρόπους. Τέλος, στο επίπεδο της χρήσης των λέξεων η αναφορά στο ίδιο αντικείμενο ή πρόσωπο για

παράδειγμα, μπορεί να γίνει με πολλούς τρόπους ανάλογα με το εξωγλωσσικό περιβάλλον. Π. χ. Ο «Γιώργος» μπορεί να αναφερθεί σαν «ο φίλος μου», «αυτός», «ο αδερφός μου» κλπ

3.2. Αρχές διδασκαλίας . Σε ποιες στηρίχθηκε η παρούσα έρευνα.

Οι αρχές διδασκαλίας (Σ. Βοσνιάδου 2002) είναι :

A. *Ενεργός συμμετοχή*, η μάθηση απαιτεί την ενεργό κι εποικοδομητική συμμετοχή του παιδιού και οι εκπαιδευτικοί πρέπει να βοηθούν τους/ τις μαθητές/ τριες να είναι ενεργοί στην τάξη και να θέτουν στόχους αξιοποιώντας τη διάθεση για διερεύνηση, κατανόηση και μάθηση.

B. *Κοινωνική αλληλεπίδραση*, η μάθηση είναι πρώτα από όλα μια κοινωνική δραστηριότητα και η συμμετοχή στην κοινωνικά ζωή του σχολείου είναι βασική για να υπάρξει μάθηση.

Γ. *Δραστηριότητες που έχουν νόημα* καθώς οι άνθρωποι μαθαίνουν καλύτερα όταν συμμετέχουν σε αυτές που θεωρούν χρήσιμες για την πραγματική ζωή κι έχουν σχέση με την κουλτούρα τους.

Δ. *Σύνδεση των νέων πληροφοριών με τις προϋπάρχουσες γνώσεις*, οι νέες γνώσεις δομούνται πάνω στη βάση των όσων ήδη καταλαβαίνουμε και πιστεύουμε.

E. *Χρήση στρατηγικών*, οι άνθρωποι μαθαίνουν αξιοποιώντας αποτελεσματικές κι ευέλικτες στρατηγικές που τους βοηθούν να καταλάβουν, να σκέφτονται λογικά, να απομνημονεύουν και να λύνουν προβλήματα.

ΣΤ. *Ανάπτυξη της αυτορρύθμισης και του αναστοχασμού*, οι μαθητές/ τριες πρέπει να ξέρουν πώς να σχεδιάζουν και να παρακολουθούν τη μάθησή τους, πώς να θέτουν τους δικούς τους μαθησιακούς στόχους και πώς να διορθώνουν τα λάθη τους.

Z. *Αναδόμηση της προϋπάρχουσας γνώσης*, ορισμένες φορές η προϋπάρχουσα γνώση μπορεί να εμποδίσει το δρόμο προς τη μάθηση κάτι νέου. Οι μαθητές/ τριες πρέπει να μάθουν πώς να επιλύουν τις εσωτερικές αντιφάσεις και να αναδομούν τις υπάρχουσες γνώσεις τους όταν αυτό είναι αναγκαίο.

H. *Στόχος η κατανόηση κι όχι η απομνημόνευση*, η μάθηση είναι καλύτερη όταν το υλικό οργανώνεται γύρω από γενικές αρχές κι εξηγήσεις αντί να βασίζεται στην απομνημόνευση απομονωμένων στοιχείων και διαδικασιών.

Θ. *Βοήθεια για να μάθουν οι μαθητές να εφαρμόζουν τις γνώσεις τους*, η μάθηση αποκτά μεγαλύτερη σημασία όταν τα μαθήματα έχουν εφαρμογή σε καταστάσεις της πραγματικής ζωής.

I. *Διάθεση χρόνου για εξάσκηση*, η μάθηση είναι μια πολύπλοκη γνωσιακή δραστηριότητα που δε χωράει βιασύνη. Απαιτείται σημαντικός χρόνος και εξάσκηση για να αρχίσει να συγκροτείται η εμπειρογνωμοσύνη σε έναν τομέα.

ΙΑ. *Αναπτυξιακές κι ατομικές διαφορές*, τα παιδιά μαθαίνουν καλύτερα όταν λαμβάνονται υπόψη οι ατομικές τους διαφορές.

ΙΒ. *Καλλιέργεια των κινήτρων για μάθηση*, η μάθηση επηρεάζεται καθοριστικά από την ύπαρξη κινήτρων για το μαθητή. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να βοηθήσουν τους μαθητές να αποκτήσουν περισσότερα κίνητρα για μάθηση με τη συμπεριφορά και τα λεγόμενά τους.

3.3 Γενικές αρχές διδασκαλίας γλωσσικού μαθήματος

Οι παρακάτω αρχές διδασκαλίας (N. Μήτσης 2004, 38) εκφράζουν τη «φιλοσοφία» και τις πρακτικές του επικοινωνιακού μοντέλου διδασκαλίας της γλώσσας, ένα

μοντέλο το οποίο αντιπροσωπεύει τις σύγχρονες αντιλήψεις των γλωσσολόγων για τη διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος.

A. Σκοπός της γλωσσικής διδασκαλίας είναι να αναπτύξει στους/στις μαθητές/τριες την ικανότητα να επικοινωνούν αποτελεσματικά, δηλαδή να γίνουν επαρκής χρήστες της γλώσσας.

B. Η γλώσσα κατακτάται με τη συμμετοχή των μαθητών/τριών σε καλά οργανωμένη γλωσσική δραστηριότητα, η οποία λαμβάνει τον χαρακτήρα φυσιολογικής επικοινωνίας.

Γ. Η γλωσσική δραστηριότητα και τα παραδείγματα που χρησιμοποιούνται στην τάξη πρέπει να είναι λόγος ζωντανός και βιωματικός με τον οποίο επιδιώκεται κάθε φορά η επίτευξη συγκεκριμένου επικοινωνιακού αποτελέσματος.

Δ. Το υλικό στο οποίο στηρίζεται η διδασκαλία είναι χρηστικό και αυθεντικό, δηλαδή έχει παραχθεί για την ικανοποίηση πραγματικών επικοινωνιακών αναγκών και όχι μόνο για εξυπηρέτηση της διδασκαλίας.

E. Η γλωσσική διδασκαλία έχει στόχο την ανάπτυξη όλων των γλωσσικών δεξιοτήτων, δηλαδή ακρόασης, ομιλίας, ανάγνωσης και γραφής.

ΣΤ. Η γλωσσική ικανότητα δεν αντιμετωπίζεται ως αυτοσκοπός, αλλά ως τομέας υπηρετικός της επικοινωνιακής ικανότητας.

Z. Οι αρχές λειτουργίας του γλωσσικού κώδικα πρέπει να συνιστούν «ανακάλυψη» των παιδιών που θα προκύπτει με επαγωγικό τρόπο μέσα από τη χρήση, μελέτη και ανάλυση της γλώσσας που παράγεται από τους ίδιους.

H. Οι παραδοσιακοί ρόλοι διδάσκοντος και διδασκόμενου υποχωρούν και υπάρχουν μόνο ισότιμοι συνομιλητές.

Θ. Ο/η μαθητής/τρια αποτελεί το επίκεντρο, κάτι που σημαίνει ότι κατά την οργάνωση της διδασκαλίας λαμβάνονται υπόψη το γλωσσικό του επίπεδο, οι ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και γενικά η προσωπικότητα του.

I. Το λάθος είναι φυσιολογικό κι αναμενόμενο και γι αυτό δεν αντιμετωπίζεται ως αξιόποινη πράξη αλλά ως μοναδική οδός πρόσβασης στο εσωτερικό σύστημα του μαθητή.

ΙΑ. Τα οπτικοακουστικά μέσα θεωρούνται απαραίτητα όταν βέβαια η χρήση τους υπηρετεί με συνέπεια τους επιδιωκόμενους από τη διδασκαλία στόχους.

ΙΒ. Ο λόγος που παράγεται στην τάξη αξιολογείται ως προς την ορθότητα και την αποτελεσματικότητά του από τα ίδια τα παιδιά.

4. Οι Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία του γραπτού λόγου

Το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών για το γλωσσικό μάθημα, αναφέρεται στη χρήση των Τ.Π.Ε. θέτοντας σαν στόχους τους εξής:

- *Να εξοικειωθεί ο μαθητής με την τεχνολογία της πληροφορικής, για να εξασφαλίσει τη δυνατότητα να προσεγγίζει την πληροφορία και να επεξεργάζεται στοιχειωδώς κείμενα σε Η/Υ.*
- *Συγκεκριμένα για τη διαχείριση της πληροφορίας, να:*
  - *Ζητάει και να δίνει πληροφορίες.*
  - *Αξιοποιεί απλό χάρτη, πίνακες (δρομολογίων και λοιπών πληροφοριών, διάφορα έντυπα κ.τ.ό.).*
  - *Εντοπίζει τις πληροφορίες που θέλει και να τις αξιοποιεί.*
  - *Αναλύει και συνθέτει δεδομένες πληροφορίες.*
  - *Χρησιμοποιεί στοιχειωδώς Η/Υ, προκειμένου να επεξεργαστεί κείμενο απλής εργασίας και να το μορφοποιήσει.*

Κι όσον αφορά τα παραπάνω προτείνει τις εξής ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

- *Χρήση ευρετηρίων, λεξικών ενημερωτικών δελτίων, καταλόγων, δισκετών, CD ROM και άλλων πηγών πληροφόρησης.*
- *Επιλογή και αποθήκευση γλωσσικής πληροφορίας σε Η/Υ.*
- *Παρουσίαση της γλωσσικής πληροφορίας με συμπληρωματικό οπτικό υλικό.*
- *Επεξεργασία απλού κειμένου σε Η/Υ.*

Όπως φαίνεται παραπάνω οι στόχοι του αναλυτικού προγράμματος δεν έχουν σαφήνεια. Δεν αναφέρεται κάτι συγκεκριμένο για τη διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος όσον αφορά τη γραμματική και τη δημιουργία ή επεξεργασία κειμένων. Και όπως οι περισσότεροι/ες γνωρίζουμε, η χρήση των Τ.Π.Ε στη διδασκαλία της γλώσσας δεν είναι κάτι σίγουρο, δεν εφαρμόζεται σε όλες τις σχολικές τάξεις και δεν θεωρείται από όλους/ όλες απαραίτητο μέσο που βελτιώνει τη μάθηση.

Είναι πιθανό λοιπόν το παιδί να αντιδράσει στη χρήση των Η/Υ. Κι όταν λέμε το παιδί εννοούμε και την οικογένειά του, η οποία υπάρχει η πιθανότητα να δείξει απροθυμία λόγω άγνοιας ή αδυναμίας (κυρίως οικονομικής) στο να το διευκολύνει. Για το λόγο αυτό το σχολείο θα πρέπει να ενεργοποιήσει τους/ τις μαθητές/τριες δίνοντάς του/της κίνητρα. Και για να γίνει αυτό θα πρέπει πρώτα ο/η εκπαιδευτικός :
α) να μελετήσει τη νοητική παράσταση (representation) που έχει το παιδί για τους Η/Υ και τη νέα τεχνολογία γενικότερα, τη στάση του απέναντί της, τι περιμένει από αυτήν και αν τη θεωρεί π.χ. ένα εργαλείο, ένα συμπλήρωμα, μία πολυτέλεια, ένα σύντροφο παντοδύναμο, χάσιμο χρόνου κλπ. β) να προσφέρει στο παιδί την ενασχόληση με προγράμματα που θα: -είναι ελκυστικά ως προς το θέμα για παράδειγμα - έχουν σαφήνεια - είναι, ως προς τα θέματά τους και την τεχνική τους, συνδεδεμένα με την πραγματική ζωή - ανταποκρίνονται στα παιδικά ενδιαφέροντα - έχουν το στοιχείο του «νέου», του καινούριου, του απροσδόκητου - προάγουν τη δημιουργικότητα του παιδιού, επιτρέποντάς του να δοκιμάζει, να πειραματίζεται - προσφέρουν ξεκάθαρες απαντήσεις και θα ανακοινώνουν την επιτυχία του - περιλαμβάνουν όσο γίνεται μεγαλύτερο μέρος του ψυχισμού του (αισθήσεις, κινήσεις). (Η. Γ. Μπεζεβέγκης, άρθρο).

4.1 Η προσφορά της χρήσης των Τ.Π.Ε και του διαδικτύου στη γλωσσική διδασκαλία

Οι συζητήσεις που αφορούν την αξιοποίηση των τεχνολογιών της πληροφορίας και επικοινωνίας στη γλωσσική διδασκαλία κινούνται σε αυτό που αποκαλεί ο Κουτσογιάννης *αυτόνομο μοντέλο προσέγγισης* (Κυνηγός – Δημαράκη 2002 , 394) . Σύμφωνα με το μοντέλο αυτό η παιδαγωγική αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. αντιμετωπίζεται ως μία μεταβλητή ανεξάρτητη από το κοινωνικό, οικονομικό, πολιτιστικό και παιδαγωγικό περιεχόμενο , στο οποίο εισάγεται, με προβλεπόμενα θετικά αποτελέσματα σε πολλούς τομείς π.χ. παιδαγωγικό, επαγγελματικής προοπτικής, κοινωνικής και οικονομικής προόδου κλπ. Στο πλαίσιο της προσέγγισης αυτής έχουν αναπτυχθεί μία σειρά από αυτονόητες οικουμενικές «αλήθειες» . Κάποιες από αυτές τις αλήθειες που προβάλλονται ιδιαίτερα για τη διδασκαλία των γλωσσών, είναι οι εξής: ο δάσκαλος εγκαταλείπει τον παραδοσιακό του ρόλο και μετατρέπεται σε βοηθό και συμπαραστάτη των μαθητών , υλοποιείται πιο εύκολα η ομαδοκεντρική διδασκαλία , οι Τ.Π.Ε. βοηθούν στο πειραματισμό και κατά το γράψιμο, η επικοινωνιακή τεχνολογία ρίχνει τα τείχη που χώριζαν τα σχολεία από τον έξω κόσμο, επιτρέποντας τη δημιουργία αυθεντικών περιστάσεων επικοινωνίας, δυνατότητα ιδιαίτερα σημαντική στη γλωσσική διδασκαλία (Χαραλαμπίδης & Χατζησαββίδης, 1997, πηγή: Κυνηγός – Δημαράκη 2002 ,394) . Για να υλοποιηθεί το παραπάνω μοντέλο , θα πρέπει να γίνουν τα παρακάτω βήματα: αγορά – εγκατάσταση σύγχρονου εξοπλισμού στα σχολεία , ανάπτυξη «πολυμεσικού και δικτυακού λογισμικού» , εκπαίδευση των εκπαιδευτικών στη χρήση του λογισμικού αυτού και ανάπτυξη κατάλληλων σεναρίων διδασκαλίας για να χρησιμοποιηθούν από τους/τις εκπαιδευτικούς ως «παραδείγματα ενδεδειγμένης διδακτικής πρακτικής» .

Η αξιοποίηση του διαδικτύου στη γλωσσική διδασκαλία:

Τα κυριότερα πλεονεκτήματα το υδιαδικτύου για τη γλωσσική διδασκαλία είναι τα εξής (Κυνηγός – Δημαράκη 2002 , 397) :

- Θεωρείται το μέσο που μπορεί να συμβάλλει αποφασιστικά στην υλοποίηση των επιδιώξεων της επικοινωνιακής αντίληψης στη γλωσσική διδασκαλία . Η δημιουργία πραγματικών περιστάσεων επικοινωνίας μπορεί να είναι πια πολύ εύκολη , αφού η επικοινωνιακή τεχνολογία καταρρίπτει τα τείχη που χώριζαν την αίθουσα διδασκαλίας από τον έξω κόσμο,
- Προσφέρει τη δυνατότητα δημιουργίας ιστοσελίδων (μία ευκαιρία η οποία μπορεί να αξιοποιηθεί πολυποικίλα), όπου πέραν των αυτοσυστατικών σελίδων μπορούν να αναρτώνται και οι εργασίες των παιδιών. Η δημιουργία του δυναμικού αυτού ηλεκτρονικού πίνακα ανακοινώσεων και η δυνατότητα διαρκούς εμπλουτισμού του μπορεί να αποτελέσει αφορμή για την ανάπτυξη και διεκπεραίωση ποικίλων εργασιών , μέσω των οποίων θα είναι δυνατή η συστηματική γλωσσική αγωγή και τέλος
- Μέσω του διαδικτύου μπορεί να αναζητηθεί και να εντοπιστεί ποικίλο γλωσσικό υλικό , το οποίο με την πάροδο του χρόνου πολλαπλασιάζεται θεαματικά. Οι δάσκαλοι/ ες μπορούν να αναζητούν εύκολα το υποστηρικτικό υλικό για την προετοιμασία των μαθημάτων τους. Οι μαθητές/ τριες μπορούν να αναζητήσουν από μία πληθώρα πληροφοριών τις καταλληλότερες για την εργασία που έχουν να διεκπεραιώσουν. Μπορούν επίσης να εμπλουτίσουν τα κείμενά τους με παραπομπές , αποσπάσματα από άλλα κείμενα , εικόνες και γενικά ποικίλο υλικό πολυμέσων.

4.2 Ο Η/Υ στη διδασκαλία των κειμενικών ειδών

Όσον αφορά τη διδασκαλία των κειμενικών ειδών, ένα σίγουρο εργαλείο/ πρόγραμμα που χρησιμοποιεί, είναι ένας κειμενογράφος (π.χ. word) ή ένα λογισμικό το οποίο επιτρέπει την παραγωγή κειμένων.

Η πρώτη λοιπόν ερώτηση που προκύπτει είναι η εξής:

«Γιατί να χρησιμοποιούν οι μαθητές/ τριες υπολογιστή κι επεξεργαστή κειμένου στο μάθημα της γλώσσας;»

Και οι απαντήσεις είναι οι παρακάτω (Poole, 1997: 18-20)¹:

Οι μαθητές/τριες που χρησιμοποιούν υπολογιστή κι έναν επεξεργαστή κειμένου:

- Αντιμετωπίζουν με πιο θετικό τρόπο την εργασία τους και την ικανότητά τους να γράφουν,
- Βελτιώνουν την ποιότητα και τη ροή του γραπτού τους,
- Παρακινούνται να γράφουν, λόγω της οπτικής, ακουστικής και φυσικής υποστήριξης από τον υπολογιστή,
- Βελτιώνουν τις γνώσεις τους στο γράψιμο, καθώς ενθαρρύνονται να διαβάζουν αυτά που γράφουν,
- Βρίσκουν ότι το λογισμικό τους βοηθά στο γράψιμο, στην ανάπτυξη και οργάνωση των ιδεών και στη διόρθωση των εργασιών τους, καθώς και στην επικοινωνία με άλλα άτομα,
- Προτιμούν τον επεξεργαστή κειμένου από το χαρτί και μολύβι για να γράφουν,
- Θέλουν να γράφουν περισσότερο,
- Κινητοποιούνται περισσότερο στο να διαβάζουν ξανά τα γραπτά τους και να τα διορθώνουν. Ξοδεύουν περισσότερο χρόνο για το σκοπό αυτό, σε σύγκριση με παιδιά της ομάδας ελέγχου που χρησιμοποιούν μολύβι και χαρτί για να γράφουν,
- Συντάσσουν ποιοτικά πιο καλές και πιο μακροσκελείς περιλήψεις και αναφορές από τα παιδιά της ομάδας ελέγχου,
- Αναπτύσσουν πιο γρήγορα σημαντικές εννοιολογικές κατανοήσεις, εφόσον ασχολούνται απ' ευθείας με το νόημα και των λέξεων και των εννοιών, δίχως να έχουν να γράφουν με το χέρι τις λέξεις και τα σύμβολα που εκφράζουν τις συγκεκριμένες έννοιες,
- Συντάσσουν πιο γρήγορα και πιο εύκολα κείμενα, λόγω των μεγάλων δυνατοτήτων επεξεργασίας κειμένου που έχουν στον υπολογιστή,
- Τους απασχολεί η αισθητική του κειμένου και των εργασιών τους,
- Παράγουν κείμενα πιο καλά συνδεδεμένα με την επιστημονική γνώση,
- Μειώνουν αισθητά τα λάθη τους στην ορθογραφία, στο συντακτικό και στον τονισμό,
- Συνδέουν πιο πολύ και πιο καλά το υποκείμενο με το ρήμα από ότι τα παιδιά της ομάδας ελέγχου.

---

¹ Πηγή : Σολομωνίδου 2004, 302

Από την άλλη μεριά η εργασία των μαθητών μπροστά στους Η/Υ είναι συνήθως ομαδική. Και η συνεργατική μάθηση έχει θεαματικά αποτελέσματα όταν τα παιδιά δουλεύουν στον υπολογιστή όλα τα γνωστικά αντικείμενα αλλά και το γράψιμο.

Συγκεκριμένα τα παιδιά που εργάζονται με αυτόν τον τρόπο (Poole, 1997: 20-1)²:

- Εργάζονται καλύτερα σε μικρές ομάδες των 2,3 ή 4 ατόμων,
- Εργάζονται συχνά καλύτερα, όταν είναι μόνο κορίτσια απ' ότι μόνο αγόρια,
- Μοιράζονται περισσότερες ιδέες μεταξύ τους,
- Βοηθούν τα μεν τα δε για να μάθουν τις σωστές τεχνικές να γράφουν,
- Ενθαρρύνονται και αποδίδουν καλύτερα με τη συνεργασία, διότι είναι πιο εύκολο να συνθέτουν κείμενα και να επεξεργάζονται εργασίες που κάνουν από κοινού,
- Έχουν καλύτερες επιδόσεις τόσο στην παραγωγή εργασιών, όσο και στην απόκτηση και επεξεργασία πληροφοριών, σε σύγκριση με παιδιά που εργάζονται ατομικά,
- Έχουν μικρή αλληλεπίδραση με το δάσκαλο ή τη δασκάλα γεγονός που δείχνει ότι τα παιδιά αποκτούν εύκολα αυτονομία όταν εργάζονται στον υπολογιστή για την πραγματοποίηση ποικίλων εργασιών.

Και η τελευταία ερώτηση είναι, **τι προσφέρουν τα εκπαιδευτικά λογισμικά;**

Ένα λογισμικό που χρησιμοποιείται για να βελτιώσει τη διδασκαλία της γλώσσας, όπως οι *Ιδεοκατασκευές*, βοηθούν τους/τις μαθητές/τριες να αναπτύξουν τις γνώσεις και μεταγνωστικές τους δεξιότητες στη γραφή, κυρίως στο πλαίσιο του μαθήματος του «Σκέφτομαι και Γράφω».

- Εφόσον το λογισμικό είναι κατασκευασμένο με βάση την εποικοδομητική αντίληψη, τότε δημιουργεί περιβάλλοντα μάθησης που βοηθούν την αλλαγή των προϋπάρχουσων λανθασμένων ιδεών των παιδιών.
- Προωθεί την αντίληψη της ισότητας και της αποφυγής των διακρίσεων, κάτι που γίνεται μέσω της
- Συνεργατικής μάθησης
- Περιλαμβάνουν προσομοιώσεις (πειραμάτων) και αυθεντικές δραστηριότητες, όπως για παράδειγμα τη μελέτη αυθεντικών ιστορικών κειμένων που βρίσκονται σε βάσεις δεδομένων.

(Σολομωνίδου 2004)

4.3 Τα είδη των λογισμικών που υπάρχουν

Κάθε είδος λογισμικού, έχει συγκεκριμένες παιδαγωγικές σκοπιμότητες και για το λόγο αυτό χρησιμοποιεί συγκεκριμένες παιδαγωγικές μεθόδους

Κατηγορίες κλασικού εκπαιδευτικού λογισμικού:

- **Ηλεκτρονικά βιβλία** : αποτελούν μαθήματα που είναι περασμένα στον υπολογιστή σε μορφή σελίδων, π.χ. εγκυκλοπαίδειες, ΤΟΜΗ. Βέβαια το απλό γύρισμα των φύλλων δεν αξιοποιεί τις μεγάλες δυνατότητες του υπολογιστή και είναι ξεπερασμένο.

² Πηγή : Σολομωνίδου 2004. 303

- **Προγράμματα εξάσκησης:** αυτά στηρίζονται στις αρχές της προγραμματισμένης διδασκαλίας κι έχουν απλή γραμμική μορφή, καλώντας το χρήστη να απαντήσει σε μία σειρά ερωτήσεων. Τα προγράμματα αυτά δεν εκμεταλλεύονται το λάθος, ώστε να οδηγήσουν το παιδί στη σωστή απάντηση, π.χ. τα εκπαιδευτικά προγράμματα της PIM SOFTWARE με πρωταγωνιστή τον Τεμπελάκη.
- **Ηλεκτρονικά διδακτικά παιχνίδια:** α) *περιπετειώδη παιχνίδια*, για μικρά παιδιά, το οποίο δίνει τη δυνατότητα γλωσσικής ανάπτυξης ενθαρρύνοντας την ανάγνωση και τη συζήτηση μέσα σε ομάδες, π.χ. HOBBIT, β) *παιχνίδια υπολογισμών και ανάπτυξης λεξιλογίου*, που προωθούν την υπολογιστική ή γλωσσική ικανότητα, π.χ. σταυρόλεξο, scrabble, ποια πράξη είναι η σωστή κλπ.
- **Προγράμματα εκπαίδευσης ή εξατομικευμένης διδασκαλίας:** βοηθούν την ανάπτυξη πρακτικών δεξιοτήτων όπως ταχυδιάβασμα, τυφλό σύστημα δακτυλογραφίας κλπ. χρησιμοποιούν ένα τρόπο εκπαίδευσης με τη μορφή ερωτήσεων αυξανόμενης δυσκολίας.
- **Προγράμματα προσομοίωσης:** α) *προσομοίωση καταστάσεων* κι επίλυση προβλημάτων τα οποία τοποθετούν το χρήστη σε μία προβληματική κατάσταση και προσπαθώντας να βρει τη λύση επεξεργάζεται διάφορους περιορισμούς και συνθήκες, π.χ. Τα λουλούδια του κρυστάλλινου πλανήτη, β) *προσομοίωση περιπτώσεων*, ο χρήστης βρίσκεται σε μία κατάσταση την οποία μπορεί να ελέγξει, την σκέψη του όμως καθοδηγεί ο υπολογιστής, π.χ. πρόγραμμα -PAV, γ) *προσομοίωση με χρήση κινούμενων εικόνων ή σχεδίων*, όπου ο υπολογιστής είναι συνήθως συνδεδεμένος με ένα βιντεόδισκο και ο χρήστης συμμετάσχει για παράδειγμα ενεργά στην πτήση ενός αεροπλάνου («Η πτήση»), δ) *προγράμματα εικονικής πραγματικότητας*, περιλαμβάνουν αναπαράσταση πραγματικών καταστάσεων με τη χρήση ειδικών αισθητών σε χέρια, μάτια, πρόσωπο κλπ, που κάνουν το χρήστη να αισθάνεται την εικονική πραγματικότητα.
- **Αλληλεπιδραστικές προσομοιώσεις στις φυσικές επιστήμες:** περιλαμβάνει πειραματισμούς οι οποίοι είναι περισσότερο ελεύθεροι από τους πραγματικούς. Ο εικονικός πειραματισμός μπορεί να γίνει σε ιδεατές καταστάσεις που είναι απαλλαγμένες από την επίδραση διαφόρων παραγόντων όπως τριβή, αντίσταση αέρα κλπ. π.χ. Interactive physics.
- **Προγράμματα δημιουργίας και έκφρασης:** περιλαμβάνει προγράμματα α) *παραγωγής κινουμένων σχεδίων*, β) *που βοηθούν στην καλλιτεχνική δημιουργία*, γ) *για δημιουργία άλλων προγραμμάτων που βοηθούν αυτούς που δε γνωρίζουν γλώσσες προγραμματισμού, να αναπτύξουν λογισμικά*, δ) *δημιουργίας παιχνιδιών*. Π.χ. Bolchoi (β), Visual Interactive Programming (γ), Μαγεία (δ).
- **Γλώσσες προγραμματισμού για παιδιά – logo:** προσφέρουν πολλά στη διαδικασία ανάπτυξης και νόησης του παιδιού, καθώς και στην κατανόηση των βασικών λογικο-μαθηματικών εννοιών, π.χ. logo, basic.
- **Ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα για την ειδική αγωγή:** συνδυάζουν μορφές προγραμμάτων που προαναφέρθηκαν κι έχουν συγκεκριμένους, ειδικούς σκοπούς.

Η χρήση άλλων προγραμμάτων στην εκπαίδευση:

- **Επεξεργαστές κειμένου ή κειμενογράφοι:** προσφέρουν την επεξεργασία λέξεων ή κειμένου, δηλαδή τη συγγραφή, διαφύλαξη, τροποποίηση και εκτύπωση εγγράφων και κειμένων. π.χ. Word, Mac Write κλπ.
- **Λογιστικά φύλλα:** προγράμματα που εμφανίζουν στον υπολογιστή πίνακα δύο διαστάσεων χωρισμένο σε κυψελίδες (cells). Κάθε κυψελίδα δέχεται πληροφορίες με μορφή κειμένου οι οποίες είναι μεταβλητές που επηρεάζουν τις τιμές από άλλες κυψελίδες, π.χ. Excel
- **Βάσεις δεδομένων:** είναι προγράμματα συγκέντρωσης και αποθήκευσης πληροφοριών και δεδομένων, προσεκτικά ταξινομημένων, τα οποία δίνουν τη δυνατότητα εμπλουτισμού, πρόσβασης και ανάκτησης μέρους των πληροφοριών αυτών, π.χ. Access
- **Συστήματα συγγραφής προγραμμάτων:** προορίζεται για χρήστες που σχεδιάζουν και αναπτύσσουν εκπαιδευτικά προγράμματα. Π.χ. Hyper Studio, Visual Basic, java κλπ.
- **Συστήματα μεταφραστικής βοήθειας:** απαιτούν τη γνώση μιας δεύτερης γλώσσας και βοηθούν στην εκμάθηση του λεξιλογίου π.χ. ALPS (Automated Language Processing System)
- **Έμπειρα συστήματα (expert systems):** θεωρούνται αυτά που έχουν ως αφετηρία τη διατύπωση ενός προβλήματος και την ύπαρξη ενός ή μιας ειδικού (expert). Τέτοια προγράμματα επιτρέπουν για παράδειγμα τη λήψη αποφάσεων, μετά την εξέταση βέβαια των αναγκαίων παραγόντων, κατά την πτήση ενός αεροπλάνου.

Τα λογισμικά νέου τύπου κατά τη σχεδίασή τους περιλαμβάνουν τα εξής χαρακτηριστικά:

- Τη μελέτη και την ανάλυση των απαιτήσεων που πρέπει να καλύψει το λογισμικό
- Τη διατύπωση των παιδαγωγικών στόχων που θέτει
- Τη σχεδίαση των διδακτικών σεναρίων που θα συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων
- Την επιλογή και επιλογή των δραστηριοτήτων στις οποίες θα εμπλακούν ενεργά οι μαθητές ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι που θα έχουν τεθεί
- Τη διαδικασία αξιολόγησης των αποτελεσμάτων της διδακτικής αξιοποίησης του λογισμικού
- Την παροχή κατάλληλης βοήθειας στον ή στην εκπαιδευτικό με τη μορφή συμβουλευτικού οδηγού, όπου εξηγούνται οι βασικές αρχές και οι στόχοι του λογισμικού, δίνονται διευκρινήσεις για την πραγματοποίηση των δραστηριοτήτων, την αξιολόγηση, κλπ.

Τα εκπαιδευτικά αυτά λογισμικά νέου τύπου, χαρακτηρίζονται έτσι γιατί είναι σχεδιασμένα σύμφωνα με τις 5 σύγχρονες εκπαιδευτικές αρχές :

- 1) την εποικοδομητική αντίληψη για τη μάθηση,
- 2) την αντίληψη για εγκατεστημένη γνώση,
- 3) τη συνεργατική μάθηση και την παιδαγωγική αποφυγή των διακρίσεων,
- 4) τη συστημική τάση και των παιδαγωγικό σχεδιασμό,
- 5) την κατάρτιση σε υποτυπώδες περιβάλλον υπερμέσων.

4.4 Ποιοι τύποι εκπαιδευτικού λογισμικού είναι καταλληλότεροι για τη διδασκαλία των κειμενικών ειδών;

Τα ηλεκτρονικά βιβλία που αποτελούν ένα είδος κλασικού λογισμικού, θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στη διδασκαλία των κειμενικών ειδών στο σημείο που οι μαθητές θελήσουν να ψάξουν πληροφορίες σε μία ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια, για να περιγράψουν για παράδειγμα ένα ιστορικό κτίσμα ή μία εθιμική εκδήλωση (μία δυνατότητα την οποία βέβαια προσφέρει και το διαδίκτυο.

Οι επεξεργαστές κειμένου ή κειμενογράφοι όπως το Word της Microsoft, προσφέρονται για τη διδασκαλία της παραγωγής των κειμενικών ειδών για λόγους που αναφέρθηκαν στην ενότητα 4. Το συγκεκριμένο είδος, χρησιμοποιήθηκε σε διδασκαλίες της δικής μας έρευνας.

Μπορούν να χρησιμοποιηθούν τα συστήματα συγγραφής προγραμμάτων όπως το Hyper studio που χρησιμοποιήσαμε, με στόχο να φτιάξουν οι μαθητές πρόγραμμα που να τους βοηθά στον τρόπο παραγωγής ενός περιγραφικού κειμένου (στη δομή και στα βήματα) ή να δουλέψουν σε ένα έτοιμο τέτοιο πρόγραμμα φτιαγμένο από το δάσκαλο το οποίο θα έχει τον ίδιο στόχο.

Τέλος τα εκπαιδευτικά λογισμικά νέου τύπου, αυτά βέβαια που αναφέρονται στη διδασκαλία παραγωγής κειμένων διαφόρων τύπων όπως οι *Ιδεοκατασκευές*, είναι κατάλληλα για τη διδασκαλία των κειμενικών ειδών.

Ποια λογισμικά χρησιμοποίησε η παρούσα έρευνα;

Τα λογισμικά που χρησιμοποιήθηκαν στην παρούσα διδακτική προσέγγιση είναι, το Hyper Studio το οποίο είναι ένα συστήματα συγγραφής προγραμμάτων, ο κειμενογράφος Word της Microsoft και το δικτυακό περιβάλλον ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ. Ο στόχος κάθε δραστηριότητας με βάση τα λογισμικά αυτά καθώς και η περιγραφή του τρόπου εργασίας, αναφέρεται στο πέμπτο μέρος της παρούσας εργασίας

Ε' ερευνητικό μέρος

Σε αυτό το πέμπτο ερευνητικό μέρος της εργασίας, αναλύεται η διδακτική παρέμβαση που πραγματοποιήθηκε στην έκτη τάξη του 9^{ου} Δημοτικού Σχολείου Βόλου και διήρκεσε σχεδόν έξι μήνες, από 15/12/2006 ως 20/05/2006. Η τάξη αποτελούνταν από 13 μαθητές/ μαθήτριες, 8 κορίτσια και 4 αγόρια. Η συγκεκριμένη τάξη στο προηγούμενο έτος (Ε' τάξη) είχε ασχοληθεί με τα αφηγηματικά κείμενα.

5.1 Οι στόχοι της έρευνας

Η οργάνωση της διδακτικής παρέμβασης στηρίχθηκε σε τέσσερις γενικούς στόχους οι οποίοι παρουσιάζονται στον πίνακα 5.1.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.1: ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

❶ Να βελτιωθούν οι μαθητές/ τριες: α) στο να κατανοούν περιγραφικά κείμενα β) να κατασκευάζουν περιγραφικά κείμενα.
❷ Να μπορούν να αναγνωρίσουν τα χαρακτηριστικά του περιγραφικού κειμένου, τα οποία αλλάζοντας τα, μπορούν να επηρεάσουν με διαφορετικούς τρόπους το κοινό τους.
❸ Να μάθουν πως η έρευνα για τη γνώση μπορεί να τους βοηθήσει στην κατανόηση και την κατασκευή περιγραφικών κειμένων.
❹ Να αναγνωρίζουν ως μάθηση της γλώσσας, καινούριους τρόπους για να γίνεται το μάθημα. Να μην το βλέπουν σαν διάλειμμα και χάνουν την ουσία τους.

Αναλυτικά,

- ❶ Να βελτιωθούν οι μαθητές:
  - α) στο να κατανοούν περιγραφικά κείμενα
  - β) να κατασκευάζουν περιγραφικά κείμενα..

Ο πρώτος στόχος αναφέρεται στην *κατανόηση* και *παραγωγή* κειμένων. Οι δύο έννοιες αναλύονται στο Γ' μέρος της παρούσας εργασίας, ενότητα 3.1 . Τα παιδιά πρώτα θα γνωρίσουν την έννοια της περιγραφής, δηλαδή ποια είναι τα χαρακτηριστικά της, η δομή της και γενικότερα αυτό που «μαρτυρά» ότι ένα κείμενο είναι περιγραφικό και στη συνέχεια θα κατασκευάσουν ηθελημένα ένα τέτοιο. Πώς να ζητήσεις από ένα παιδί να κατασκευάσει ένα περιγραφικό κείμενο , αν δεν έχει κατανοήσει τι είναι αυτό. Από την άλλη μεριά όλοι αναγνωρίζουμε έστω αφηρημένα τη δομή των περιγραφικών κειμένων από μικρή ηλικία (Σ. Βοσνιάδου 2004, 247) κάτι όμως που δεν σημαίνει ότι ένα παιδί ενώ περιγράφει στην καθημερινή του ζωή, παράλληλα καταλαβαίνει ότι εκείνη τη στιγμή το κάνει έτσι ώστε να καταφέρει να εφαρμόσει αυτή την «τεχνική» όταν καλείται να τη γράψει. Η διδασκαλία της κατανόησης και της παραγωγής είναι σημαντικό κομμάτι του γλωσσικού μαθήματος και αναφέρεται και στο ισχύον αναλυτικό πρόγραμμα (www.pi-schools.gr , έτος 2005-2006).

Η επικοινωνιακή προσέγγιση της γλώσσας (Ν. Μήτσης 2004, 38) αναφέρει ότι σκοπός της γλωσσικής διδασκαλίας, είναι να αναπτύξει στους μαθητές την ικανότητα να επικοινωνούν αποτελεσματικά, δηλαδή να γίνουν επαρκής χρήστες της

γλώσσας. Αυτή είναι μία δεξιότητα που ενισχύεται από τη διδασκαλία της κατανόησης των περιγραφών, ενισχύεται δηλαδή η αναγνώριση της χρησιμότητας ενός τέτοιου κειμένου, κάτι που σαφώς προηγείται της παραγωγής στο σημείο που οι μαθητές/τριες το χρησιμοποιούν σκόπιμα. Από την άλλη μεριά δεν εμποδίζει την καθημερινή διδασκαλία του δασκάλου, αντιθέτως ενισχύει τους στόχους του. Δηλαδή ο δάσκαλος που συνήθως πιέζεται από τους όρους του αναλυτικού προγράμματος και την ύλη που είναι αναγκασμένος να παραδώσει, ίσως σκεφτεί ότι δεν έχει χρόνο να ασχοληθεί με τη συγκεκριμένη διδακτική παρέμβαση. Σίγουρα όμως αυτή ανήκει στην ύλη του γλωσσικού μαθήματος. Επίσης η επαφή των παιδιών με τα περιγραφικά κείμενα είναι συχνή στα πλαίσια του σχολείου μέσω του σχολικού εγχειριδίου της γλώσσας, του ανθολογίου και όχι μόνο αυτών. Τα περισσότερα κειμενικά είδη συναντώνται σε όλα τα σχολικά εγχειρίδια, από τη γλώσσα, τα μαθηματικά μέχρι και τις φυσικές επιστήμες γεγονός που κάνει τη διδασκαλία τους ως ένα σημείο αναγκαία.

Η διδασκαλία της κατανόησης παρακινεί την ενεργοποίηση των προϋπαρχόντων γνώσεων, γεγονός πολύ σημαντικό καθώς οι νέες γνώσεις θα πρέπει να δομούνται πάνω στη βάση των όσων ήδη καταλαβαίνουμε και πιστεύουμε. Η συγκεκριμένη πρόταση αποτελεί αρχή διδασκαλίας (Σ. Βοσνιάδου 2002). (*Σύνδεση των νέων πληροφοριών με τις προϋπάρχουσες γνώσεις.*) Επίσης παρακινεί τους μαθητές σε μία δημιουργική διαδικασία κατά τη διάρκεια της οποίας ο ακροατής/αναγνώστης/μαθητής αποφασίζει ποια είναι η σημασία των προτάσεων που ακούει, χρησιμοποιώντας τόσο τις γλωσσικές του γνώσεις όσο και τη γενική γνώση του για τον κόσμο και τις πληροφορίες που περιέχονται στο εξωγλωσσικό περιβάλλον. Ωθείται να χρησιμοποιεί τις προϋπάρχουσες γνώσεις του ώστε να εξάγει συμπεράσματα που πάνε πολύ πιο πέρα απ' ό,τι έχει ακούσει. (Σ. Βοσνιάδου 2004, 240)

Κάποιες πιθανές δυσκολίες που ίσως συναντήσουν εδώ οι μαθητές/τριες είναι οι παρακάτω:

Στην κατανόηση

- άγνωστες λέξεις σε κείμενα που επεξεργάζονται
- ελλιπής προηγούμενη γνώση σχετικά με το θέμα που περιγράφει το κείμενο ή με γραμματικά στοιχεία όπως τα επίθετα και οι μεταφορές, στην ουσία χαμηλό γνωστικό υπόβαθρο.
- έρευνα σχετική με την κατανόηση του κειμένου. Ίσως τα παιδιά να δυσκολευτούν στο να κατανοήσουν αυτό που σημαίνει έρευνα για τη γνώση, ή αν κατανοήσουν να μη δεχτούν να ψάξουν για παράδειγμα κάποιες πληροφορίες που θα τους βοηθήσουν να κατανοήσουν πιο εύκολα το θέμα που αυτό περιγράφει,
- να αναπτύξουν κατανόηση σχετική με τη δόμηση της γλώσσας
- να διακρίνουν αιτιολογημένα μία καλή ή κακή περιγραφή, όσον αφορά το λεξιλόγιο, τον τρόπο που επηρεάζει τον αναγνώστη, τη διατύπωση, το πόσο ευχάριστα διαβάζεται κλπ.
- Πως μπορεί να ελέγξει ο μαθητής αν έχει ελλιπή προϋπάρχουσα γνώση. Ίσως οι μαθητές νιώθουν τη σιγουριά ότι γνωρίζουν για παράδειγμα τα απαραίτητα στοιχεία για να περιγράψουν μία εκκλησία κι έτσι αρνηθούν να ψάξουν, ή ακόμη να θεωρήσουν μειονέκτημα το ότι δεν αναγνωρίζουν για παράδειγμα τις μεταφορές και να μην το δηλώσουν, δυσκολεύοντας έτσι την προσωπική τους εξέλιξη.

την κατασκευή

- τι θα συμπεριλάβει τελικά στην περιγραφή του, από την πληθώρα των στοιχείων που έχει;
- τι θα θεωρήσει ότι γνωρίζει το κοινό στο οποίο απευθύνεται
- να κατανοήσει τη διαφορά του βλέπω με το παρατηρώ
- φόρτος πληροφορίας (επιλογή ορισμένων στοιχείων κατά την περιγραφή)
- Ο παράγοντας μνήμη, όταν για παράδειγμα το παιδί καλείται να περιγράψει το μέρος που είχαν πάει εκδρομή την προηγούμενη χρονιά και δεν θυμάται πως ήταν ή κάποια σημαντικά στοιχεία.
- Το λεξιλόγιό τους (πλούσιο ή φτωχό)
- το ενδιαφέρον και η διάθεση των παιδιών για το αντικείμενο

❷ Να μπορούν να αναγνωρίσουν τα χαρακτηριστικά του περιγραφικού κειμένου, τα οποία αλλάζοντας τα, μπορούν να επηρεάσουν με διαφορετικούς τρόπους το κοινό τους.

Ο δεύτερος στόχος συνδέεται με την κατανόηση των περιγραφών καθώς όπως ήδη αναφέραμε η κατανόηση ενός κειμενικού είδους περιλαμβάνει την αναγνώριση δομών αλλά και χαρακτηριστικών αυτού. Είναι πολύ σημαντικό οι μαθητές/τριες να μπορούν να αναγνωρίζουν τα χαρακτηριστικά αυτά και να τα χρησιμοποιούν εργαλειακά, συνειδητοποιώντας έτσι, όπως αναφέρει και το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών, ότι η δυνατότητα να επηρεάζουν με τα λόγια τους την εξωγλωσσική πραγματικότητα είναι ανάλογη της καταλληλότητας των γλωσσικών μέσων που χρησιμοποιούν. Η δυνατότητα αυτή είναι συνάρτηση της συνειδητής χρήσης του γλωσσικού συστήματος. Επίσης η αναγνώριση χαρακτηριστικών της δομής και του περιεχομένου συνδέεται με τη βελτίωση της μάθησης στο επίπεδο της γραμματικής σε τρία επίπεδα, α) στο επίπεδο των λέξεων, β) στο επίπεδο πρότασης γ) στο επίπεδο της παραγράφου δ) στο επίπεδο Μακροδομής του κειμένου (www.komvos.edu.gr)

Σύμφωνα με σημαντικούς γλωσσολόγους σκοπός του γλωσσικού μαθήματος είναι να καταστήσουν τους/τις μαθητές/τριες δυνατούς χρήστες της γλώσσας. Παράλληλα με το στόχο αυτό που θέτει η συγκεκριμένη διδακτική παρέμβαση, κάθε δάσκαλος μπορεί να συνδυάσει την αναγνώριση αυτή των χαρακτηριστικών με τη διδασκαλία της γραμματικής, για παράδειγμα το επίθετο μπορεί να διδάσκεται ταυτόχρονα ως ένα χαρακτηριστικό των περιγραφών κι ως γραμματικό φαινόμενο. Εννοείται πως αυτό δε γίνεται πάντα, μόνο εκεί που επιτρέπει το γνωστικό επίπεδο των παιδιών κι ο στόχος του διδάσκοντος.

Κάποιες πιθανές δυσκολίες που ίσως συναντήσουν εδώ οι μαθητές/τριες είναι οι παρακάτω:

- πως διακρίνω τα χαρακτηριστικά σε επιφανειακά ή βαθιά, σε αυτό που βλέπω (δομή, σύνταξη, στοιχεία...) ή σε αυτό που διακρίνω (νόημα, συναίσθημα, σκοπός κειμένου που αλλάζει από συγγραφέα σε συγγραφές...)
- πως τα χρησιμοποιώ «εργαλειακά», δηλαδή αφού τα αναγνωρίζω μετά τι κάνω με αυτά; Ποια είναι αυτά τα «κόλπα» που πρέπει να μάθω ώστε να χρησιμοποιώ σωστά και να κάνω την περιγραφή μου καλύτερη και να αρέσει στον αναγνώστη μου.
- ποια είναι τα χαρακτηριστικά
- πως τα χρησιμοποιώ για να επηρεάσω το κοινό μου με τον τρόπο που θέλω κάθε φορά

③ Να μάθουν πως η έρευνα για τη γνώση μπορεί να τους βοηθήσει στην κατανόηση και την κατασκευή περιγραφικών κειμένων.

Η διδασκαλία της περιγραφής προϋποθέτει και τη διδασκαλία κάποιων δεξιοτήτων συγγραφής κειμένων, όπως για παράδειγμα την εργασία πάνω σε προκαθορισμένη δομή (πρόλογος- ανάπτυξη επίλογος). Η διδασκαλία στηρίζεται στη χρήση στρατηγικών (Σ.Βοσνιάδου 2002), καθώς οι άνθρωποι μαθαίνουν αξιοποιώντας αποτελεσματικές κι ευέλικτες στρατηγικές που τους βοηθούν να καταλάβουν, να σκέφτονται λογικά, να απομνημονεύουν και να λύνουν προβλήματα. Μία πολύ σημαντική δεξιότητα είναι η φαντασία των συγγραφέων/ μαθητών /τριων, η οποία όμως δεν διδάσκεται, αντίθετα όμως το σχολείο μπορεί να την αναδειξει και να την ενισχύσει. Από την άλλη μεριά το σχολείο θα πρέπει να ενθαρρύνει τα παιδιά να «ερευνούν για τη γνώση». Η έννοια της έρευνας για τη γνώση, «απαιτεί» μαθητικές δραστηριότητες όπως η αναζήτηση πληροφοριών και περαιτέρω γνώσεων σε ποικίλες πηγές (βιβλία, συνεντεύξεις, διαδίκτυο, εφημερίδες κλπ), αξιολόγηση των μέσων και των τρόπων διδασκαλίας, αυτοαξιολόγηση, αναζήτηση νέων τρόπων μάθησης και βελτίωση της διδασκαλίας και της μάθησης.

Οι μαθητές ίσως δυσκολευτούνε στο σημείο αυτό και να παρανοήσουνε την έννοια του *ερευνώ για τη γνώση*. Κι αν έχουν την πεποίθηση πως η κατασκευή και κατανόηση ενός περιγραφικού κειμένου, δεν είναι θέμα δεξιοτήτων αλλά άσχετο με την έρευνα, ίσως στην περίπτωση αυτή να δείξουν απροθυμία στο να κατανοήσουν την έννοια αυτή, Για το λόγο αυτό θα πρέπει να παρουσιάσουμε από την αρχή στην τάξη την έννοια της δεξιοτήτας αυτής και να πείσουμε τους μαθητές πόσο σημαντική είναι σε όλους τους τομείς της εκπαίδευσης και φυσικά της κατανόησης και παραγωγής περιγραφών. Αυτό μπορεί να γίνει με συζήτηση. Για παράδειγμα στην έρευνά μας είδαμε τα περιγραφικά κείμενα από τη σκοπιά της έρευνας . Αναγνωρίσαμε και αριθμήσαμε τις δεξιότητες που χρησιμοποιούμε για να κατασκευάσουμε ένα περιγραφικό κείμενο και αναλύσαμε τους λόγους για τους οποίους το κάναμε αυτό. Αναρωτηθήκαμε τι θα έπρεπε να κάνουμε για να γίνει η περιγραφή μας «καλύτερη» και είδαμε τη χρησιμότητα των «εργαλείων» που μας βοηθούν προς αυτή την κατεύθυνση. Για παράδειγμα οι μαθητές/ τριες στην 7^η ενότητα αναρωτήθηκαν για τα πλεονεκτήματα της χρήσης των λογισμικών κατά την παραγωγή κειμένων και σύγκριναν αυτόν τον τρόπο διδασκαλίας με τον παραδοσιακό έτσι ώστε να καταλήξουν στο αν και κατά πόσο θα ήταν χρήσιμο να τον υιοθετήσουν και να τον χρησιμοποιούν και στο μέλλον (βλέπε τις απόψεις των παιδιών στο παράρτημα, *ποιον τρόπο εργασίας προτείνουν οι μαθητές/ τριες του 9^{ου} Δημοτικού και γιατί*). Κάποιες πιθανές δυσκολίες που ίσως συναντήσουν εδώ οι μαθητές/ τριες είναι οι παρακάτω:

- τί σημαίνει έρευνα για τη γνώση, πώς γίνεται και πως θα την εφαρμόσω;
- είναι πρόθυμα τα παιδιά στο να πραγματοποιήσουν αυτή την έρευνα για τη γνώση;
- η κατασκευή και κατανόηση του κειμένου είναι θέμα δεξιοτήτων ή είναι ανεξάρτητο από αυτό; Μπορεί κάποια παιδιά να ισχυριστούν ότι μπορούν να φτιάχνουν καλές περιγραφές χωρίς να περάσουν όλη αυτή τη διαδικασία.

④ Να αναγνωρίζουν ως μάθηση της γλώσσας , καινούριους τρόπους για να γίνεται το μάθημα. Να μην το βλέπουν σαν διάλειμμα και χάνουν την ουσία τους.

Η διδασκαλία της γλώσσας σε αρκετές ελληνικές σχολικές τάξεις, ευτυχώς όχι σε όλες, περιορίζεται στο σχολικό εγχειρίδιο. Οι μαθητές/ τριες δέχονται μετωπική διδασκαλία, δουλεύουν μόνο μέσα στην αίθουσα- κι όχι παράλληλα σε κάποιο εργαστήριο υπολογιστών για παράδειγμα- και μόνο με τις εργασίες που προτείνει το βιβλίο. Δεν αξιολογούν τα διδακτικά μέσα, δεν αναζητούν με την καθοδήγηση του δασκάλου νέους τρόπους μάθησης και γενικά δεν πραγματοποιούν αυτό που ονομάζουμε *έρευνα για τη γνώση*.

Μιλώντας τώρα συγκεκριμένα για τις νέες τεχνολογίες θα ήθελα να σημειώσω πως συνήθως τα παιδιά σε αυτή την ηλικία βλέπουν τον Η/Υ σαν παιχνίδι ή διάλειμμα, ή ακόμη πιέζονται από τις απόψεις των γονέων τους για το πως *μαθαίνουμε*. Για το λόγο αυτό αρχικά θα πρέπει να βάλουμε τους μαθητές στο κλίμα της νέας τεχνολογίας για να αναγνωρίσουν από μόνοι τους τον υπολογιστή ως χρήσιμο εργαλείο. Αυτό από την άλλη μεριά θα πείσει τους μαθητές για το πόσο σημαντική είναι η έρευνα για τη γνώση καθώς φαίνεται ακόμη πιο έντονα στον τρόπο με τον οποίο θα δουλέψουνε, ότι για να κατασκευάσω ένα κείμενο χρησιμοποιώ δεξιότητες και δεν δουλεύω ανεξάρτητα από αυτές.

Σύμφωνα με το Δημήτρη Κουτσογιάννη, ο υπολογιστής στις μέρες μας αντιμετωπίζεται ως μέσο που μπορεί να συμβάλλει σημαντικά στην καλύτερη υλοποίηση των σύγχρονων γλωσσοδιδακτικών αντιλήψεων και που μεταβάλλει θεαματικά το τοπίο της επικοινωνίας, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις ευρύτατων αλλαγών στη γλώσσα και επομένως στο περιεχόμενο και στη διδασκαλία του γραμματισμού (Κυνηγός - Δημαράκη 2002,398)

Κάποιες πιθανές δυσκολίες που ίσως συναντήσουν εδώ οι μαθητές/ τριες είναι οι παρακάτω:

-τι πιστεύουν, μαθαίνουν ή όχι μέσω των Η/Υ; Οι μαθητές/ τριες ίσως ισχυριστούν ότι ο υπολογιστής είναι ένα μέσο το οποίο χρησιμοποιείται για διασκέδαση κι όχι για μάθηση.

-βλέπουνε τη χρήση των Η/Υ σαν διάλειμμα-παιχνίδι;

5.2 Μεθοδολογία έρευνας

Ημέρα	Ενότητα	Διάρκεια	Ειδικότεροι στόχοι μαθήματος	Περιγραφή ενότητας
1 ^η 15/12	1 ^η Ερωτηματολόγιο	45'	Να δούμε τις απόψεις των παιδιών σχετικά με τις περιγραφές και της διδασκαλίας αυτών.	Οι μαθητές/ τριες συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο (βλέπε παράρτημα.) ατομικά.
57 ^η 09/02	2 ^η Παιχνίδι Βρες το Πες το	45'	1) Να κατανοήσουν οι μαθητές γιατί το παιχνίδι αυτό στηρίζεται στις περιγραφές. 2) Να βρουν τους λόγους για τους οποίους το παιχνίδι είναι δύσκολο.	<p>Περιγραφή μαθήματος</p> <p>Παιχνίδι <i>Βρες το Πες το</i> γνωστό και ως Βρες το Πες το : στην ουσία κερδίζει αυτός που κάνει τις καλύτερες <u>ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΣ</u>.</p> <p>Ομοίως οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και κάνουν περιγραφές μεταξύ των ομάδων, δηλαδή παίζουν. Στο τέλος συζητούν αυτό που τους δυσκόλεψε στις συγκεκριμένες περιγραφές των λέξεων του παιχνιδιού στα πλαίσια των δικών του κανόνων. (βλέπε παράρτημα περιγραφή παιχνιδιού και απομαγνητοφωνήσεις από κάμερα)</p>
62 ^η 14/02	3 ^η Ανάλυση κειμένων	45'	1) Να εντοπίσουν τις περιγραφές μέσα από το κείμενο που επλέξαμε (γιατί είναι περιγραφικό το κείμενο;) 2) Να κατανοήσουν τη χρησιμότητα του	<p>Κοιμώτρια</p> <p>Κεφάλι</p> <p>Μαλλιά</p> <p>Χτενίζω</p> <p>Λέξη – θέμα</p> <p>Δευτερεύουσες απαγορευμένες λέξεις</p> <p>Κείμενο, «Η Άνοιξη» Επ. Γονατάς (βλέπε παράρτημα.)</p> <p>Μαθητικές δραστηριότητες:</p>

69 ^η 21/02	4 ^η Παιχνίδια Παρατήρησης	90°	<p>περιγραφικού κειμένου.</p> <p>3) Να βρούνε κάποια χαρακτηριστικά των περιγραφών (επίθετα, παρομοιώσεις, μεταφορές, λέξεις που δίνουν ήχο ή άλλες που δημιουργούν εικόνες κλπ)</p> <p>4) Να δούνε τη διαφορά των λογοτεχνικών περιγραφών με αυτές που κάνουμε εμείς στην καθημερινή μας ζωή.</p>	<p>Ανάλυση κειμένου: συζήτηση για το νόημα και σχολιασμός, εντοπισμός περιγραφών και χαρακτηριστικά περιγραφών όπως επίθετα, παρομοιώσεις, μεταφορές, λέξεις που μας δίνουν ήχο ή άλλες που δημιουργούν εικόνες κλπ</p> <p>Ρόλος δασκάλου: καθοδηγητικός, εμπνευστικός.</p>
71 ^η 23,28/0 2 και 07/03	5 ^η περιγραφή οικοδομήματος	180°	<p>1) Να αναρωτηθούν οι μαθητές/τριες για το αν ότι βλέπουμε επηρεάζεται από αυτό που περιμένουμε να δούμε.</p> <p>2) Να κατανοήσουν ότι η παραγωγή λόγου και κειμένων εξαρτάται από το πλαίσιο επικοινωνίας.</p> <p>3) Να καταλάβουνε το πόσο σημαντική είναι η παρατήρηση πριν δημιουργήσουμε μία περιγραφή.</p> <p>4) Να κατανοήσουμε ότι ενώ παρατηρούμε, στην πραγματικότητα συγκρατούμε στην μνήμη μας πολύ λιγότερα στοιχεία από όσα νομίζουμε ότι θυμόμαστε.</p> <p>5) Να κατασκευάσουν ένα περιγραφικό κείμενο κατόπιν παρατήρησης μιας εικόνας.</p>	<p>α) Διφορούμενες εικόνες: βλέπε παράρτημα δραστηριότητα 1. Η συγκεκριμένη δραστηριότητα εξυπηρετεί τον 1° κι 5° ειδικότερο στόχο.</p> <p>β) βλέπε παράρτημα δραστηριότητα 2. Η συγκεκριμένη δραστηριότητα εξυπηρετεί τον 2° και τον 3° στόχο.</p> <p>γ) βλέπε παράρτημα δραστηριότητα 3. Η συγκεκριμένη δραστηριότητα εξυπηρετεί τον 3° και τον 4° στόχο)</p>
			<p>Οι μαθητές δουλεύουν ομαδικά στην αίθουσα των Η/Υ, χρησιμοποιώντας το λογισμικό hyper studio (βλέπε παράρτημα, περιγραφή οικοδομήματος με hyper studio) το οποίο καθοδηγεί τα βήματα τους. Τους βοηθά να μάθουν τη δομή του κειμένου , πρόλογος- ανάπτυξη – επίλογος αλλά και τα χαρακτηριστικά του περιγραφικού τύπου <i>περιγραφή οικοδομήματος</i>. (βλέπε παράρτημα αναλυτικά τον τρόπο εργασίας)</p>	

			<p>2) Να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η περιγραφή ενός κτιρίου, πως ξεκινά δηλαδή από τα εξωτερικά χαρακτηριστικά και συνεχίζει στον εσωτερικό χώρο. Να δημιουργηθεί στο μυαλό τους συγκεκριμένη ή έστω αφηρημένη δομή.</p> <p>3) Να κατανοήσουν πως μέσα στην περιγραφή μπορεί να υπάρχει το συναισθημα. Στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν περιγράφουμε μόνο τα χαρακτηριστικά του κτιρίου αλλά το συναισθηματικό μας δέσιμο με αυτό.</p> <p>4) Να αναγνωρίσουν τον Η/Υ ως αυτόνομο σταθμό εργασίας και να εξοικειωθούν με ενέργειες όπως: -να αποθηκεύουν σε προσδιορισμένη θέση την εργασία τους και να την ανακτούν, - πληκτρολόγηση (κατασκευή κειμένων)</p>	<p>Οι μαθητές δουλεύουν ατομικά τις δύο δραστηριότητες, βλέπε παράρτημα δραστηριότητες 4 και 5. Οι δραστηριότητες αυτές αποτελούν ευχάριστη διαδικασία για τα παιδιά.</p>
<p>90^η 14/03</p>	<p>6^η παραλλαγές στο ίδιο κείμενο και στην περιγραφή</p>	<p>90'</p>	<p>Οι μαθητές/ τριες:</p> <p>1) Να καταλάβουν πως όταν ένα στοιχείο του κειμένου αλλάζει, τότε μπορεί να αλλάξει η ροή του αλλά και η εξέλιξη του. (π.χ βλέπε παράρτημα δραστηριότητα 4).</p> <p>2) Να κατανοήσουν το πως επηρεάζει την περιγραφή μας η εξωτερική εμφάνιση. Τα ρούχα δίνουν μία ιδιότητα στο άτομο που τα φοράει, όπως ο γιατρός.</p> <p>3) Να κατασκευάσουν μία μικρή λογοτεχνική περιγραφή, να φανταστούν και να αναπτύξουν τη δημιουργικότητά τους φτιάχνοντας ένα μικρό παραμύθι.</p>	<p>Εδώ τα παιδιά δουλεύουν ατομικά. Επιλέγουν μόνοι τους το σχέδιο που πιστεύουν ότι θα τους βοηθήσει «να μάθουν»</p>
<p>97^η 21/03</p>	<p>7^η Περιγραφή</p>	<p>90'</p>	<p>1) Να κατασκευάσουν ένα περιγραφικό κείμενο, διαφορετικό από προηγούμενες</p>	<p>Εδώ τα παιδιά δουλεύουν ατομικά. Επιλέγουν μόνοι τους το σχέδιο που πιστεύουν ότι θα τους βοηθήσει «να μάθουν»</p>

	Προσώπου		<p>φορές, αυτό της περιγραφής προσώπου, έχοντας σαν βοηθητικά εργαλεία 2 σχέδια (Βλέπε παράρτημα Σχέδια περιγραφής προσώπων).</p> <p>2) Να κατασκευάσουν περιγραφή προσώπου δουλεύοντας πάνω σε συγκεκριμένο σχέδιο, ώστε να καταλάβουν τα βήματα και να μπορέσουν στη συνέχεια να δημιουργούν τέτοια κείμενα χωρίς τη βοήθεια του σχεδίου.</p> <p>3) Να κάνουν συζήτηση στην τάξη με θέμα, «Τι έχω μάθει μέχρι τώρα για τις περιγραφές;», κάτι σαν αρχείο που θα μπορούν να το συμβουλευτούν όποτε θέλουν.</p>	<p>και κατασκευάζουν το περιγραφικό είδος <i>περιγραφή προσώπων</i>. Εξασκούνται στην κατασκευή κειμένου πάνω σε δομημένο σχέδιο όπως με το λογισμικό Hyper studio, έχοντας έτσι τη δυνατότητα να συγκρίνουν την εργασία στα δύο περιβάλλοντα μάθησης. (ποιον τρόπο εργασίας προτείνουν οι μαθητές του 9^{ου} Δημοτικού; Βλέπε παράρτημα)</p> <p>Μετά από όλα αυτά οι μαθητές συζητούνε στην τάξη για το τι μάθανε από αυτές τις δραστηριότητες μέχρι εκείνο το σημείο. Γράφουν ομαδικά ή ο καθένας μόνος σε word και το αποθηκεύουν στο φάκελό τους.</p>
118 ^η 11/04	8 ^η ΦΙΛΙΑ	45'	<p>1) Να αναπτυχθεί η συζήτηση και φυσικά η επικοινωνία μεταξύ των μαθητών και να εκφράσουν τις απόψεις τους για ένα σημαντικό θέμα, όπως αυτό της φιλίας.</p> <p>2) Μετά τη συζήτηση να κατασκευάσουν ένα κείμενο το οποίο θα περιγράφει τα συμπεράσματα της συζήτησης, δηλαδή τα χαρακτηριστικά του ιδανικού φίλου και να αποθηκεύσουν αυτό το κείμενο στο φάκελό τους.</p> <p>3) Να εξασκηθούν στο word γνωρίζοντας έτσι τις δυνατότητές του.</p>	<p>Αφού προηγηθεί συζήτηση για ΦΙΛΙΑ, γράφουνε μικρό κείμενο στο word με θέμα « ο ιδανικός φίλος» και το αποθηκεύουνε σε φάκελο στον Η/Υ. Έχουν τη δυνατότητα να διαβάσουνε και των συμμαθητών τους καθώς ο φάκελος αποθηκεύεται στις θέσεις δικτύου, κάτι που συνδέει όλους τους υπολογιστές στην τάξη. (βλέπε παράρτημα τα <i>χαρακτηριστικά του ιδανικού φίλου</i>).</p>
139 ^η 02/05	9 ^η Το Συναίσθημα & Τα Επίθετα Στις περιγραφές	90'	<p>Οι μαθητές/τριες:</p> <p>1) Να αναγνωρίσουν τα χαρακτηριστικά του κειμένου, τα οποία αλλάζοντας τα σκόπιμα μπορούν να επηρεάσουν διαφορετικά το κοινό τους.</p> <p>2) Να κατανοήσουν ότι μπορούνε να εισάγουν το συναίσθημα στην περιγραφή</p>	<p>ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑ: επεξεργασία κειμένου : απόσπασμα από το λογοτεχνικό «Ε.Π.» της Ζωρζ Σαρρή (βλέπε παράρτημα).</p> <p>Συζήτηση για το Συναίσθημα: κείμενο (βλέπε παράρτημα δραστηριότητα 7) - που και πως εντοπίζεται μέσα στο - πως το επηρεάζουμε</p>

			<p>τους και πως η περιγραφή της ίδιας κατάστασης μπορεί να είναι διαφορετική όταν το συναίσθημα του συγγραφέα γι' αυτήν διαφέρει από άτομο σε άτομο.</p> <p>3) Να αντιληφθούν τη δύναμη της λέξης - επιθέτου στην περιγραφή και τον τρόπο με τον οποίο διαφορετικά επίθετα χαρακτηρίζουν με εντελώς διαφορετικό τρόπο το ίδιο περιγραφόμενο (ουσιαστικό, κύριο όνομα κλπ)</p>	<p>- τι σκοπό έχει ο συγγραφέας κάθε φορά</p> <p>- ο κόσμος των συναίσθημάτων</p> <p>- πως μπορώ κάθε φορά να επηρεάζω με διαφορετικό τρόπο το κοινό μου</p> <p>οι μαθητ</p> <p>ΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ :</p> <p>Συζήτηση και σχολιασμός ενός παραδείγματος με επίθετα που χαρακτηρίζουν με διαφορετικό τρόπο τη λέξη «θάλασσα», βλέπε παράρτημα δραστηριότητα 6. Τα παιδιά πραγματοποιούν παρόμοια δραστηριότητα χαρακτηρίζοντας τη λέξη <i>σύννεφα</i>.</p>
142 ^η 05/05	10 ^η Η Μεταφορά & Η Παρομοίωση	45'	<p>1) Να λάβουν υπόψη τους τη μεταφορά και τη παρομοίωση σαν στοιχεία/ χαρακτηριστικά μιας περιγραφής (κυρίως λογοτεχνικής περιγραφής).</p> <p>2) Να φτιάξουν περιγραφικές προτάσεις ή ποιήματα με έντονα τα στοιχεία μεταφοράς και παρομοίωσης.</p> <p>3) Ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της φαντασίας των μαθητών/ τριών</p>	<p>Ελεξεργασία κειμένου:</p> <p>« Η Πολιτεία της Λίμνης » I.M.Παναγιωτόπουλος (βλέπε παράρτημα)</p> <p>Οι μαθητές/ τριες:</p> <p>-Εντοπίζουν μεταφορές και παρομοιώσεις</p> <p>-Συζητούν και σχολιάζουν γιατί τις χρησιμοποιεί ο συγγραφέας</p> <p>- Δημιουργούν περιγραφικές προτάσεις ή στροφή (4στιχο) ποιήματος, χρησιμοποιώντας μεταφορικά στοιχεία και παρομοιώσεις (βλέπε παράρτημα, δραστηριότητα 8).</p>
146 ^η 09/05	11 ^η Περιγραφή Προσώπου & Περιγραφή Αντικειμένου	90'	<p>Οι μαθητές/ τριες :</p> <p>1) Να κατασκευάσουν άλλα δύο είδη περιγραφής, προσώπου και αντικειμένου, ακολουθώντας συγκεκριμένη δομή και χρησιμοποιώντας το λογισμικό hyper studio.</p> <p>2) Να εντάξουν στις περιγραφές τους όλα τα στοιχεία που μάθανε μέχρι εκείνο το σημείο (μεταφορά, παρομοίωση, συναίσθημα , πως επηρεάζω το κοινό μου κλπ)</p>	<p>Με HYPER STUDIO θα επιλέξουν να κάνουν περιγραφές, προσώπου ή αντικειμένου και θα καθοδηγηθούν βήμα βήμα, χρησιμοποιώντας όλα όσα έχουν διδαχθεί τις προηγούμενες διδακτικές ώρες (βλέπε παράρτημα hyper studio πρόσωπο-αντικείμενο).</p>
148 ^η	12 ^η	45'	Είναι η τελευταία περιγραφή που κάνουν	Στην τελευταία δραστηριότητα τα παιδιά θα χρειαστεί να

11/05	Περιγραφή Ιδανικού φύλου		οι μαθητές χωρίς τη βοήθεια σχεδίου και στοχός είναι να χρησιμοποιήσουν όλα όσα έχουν διδαχτεί μέχρι και το τελευταίο μάθημα, από τη δομή μέχρι το συναισθημα και τη μεταφορά.	κάνουν ξανά την περιγραφή του «ιδανικού φύλου», χρησιμοποιώντας τώρα περισσότερες γνώσεις και μεγαλύτερη εμπειρία, έτσι ώστε στο τέλος συγκρίνοντας την περιγραφή τους με την παλιά που αποθηκεύσανε (8 ^η ενότητα) , να δουν την εξέλιξη τους. Επίσης έχουν τη δυνατότητα να συμβουλευτούν από το αρχείο του word που είχαν αποθηκεύσει, στοιχεία για τα χαρακτηριστικά του ιδανικού φύλου. -έρευνα για τη γνώση-, κάτι το οποίο δεν έγινε παρότι υπήρχε η δυνατότητα. Κάποια από τα κείμενα και τις απόψεις των μαθητών, δημοσιεύθηκαν στην εφημερίδα «Θεσσαλία» (βλέπε παράρτημα)
153 ^η 16/05	Τελικό Ερωτηματολόγιο	30'	Να δούμε την εξέλιξη των μαθητών/τριών, όχι μόνο οι δάσκαλοι/λες αλλά και τα ίδια τα παιδιά. Το τελικό ερωτηματολόγιο είναι ίδιο με το αρχικό.	Οι μαθητές/τριες συμπληρώνουν το τελικό ερωτηματολόγιο και παρατηρούν την εξέλιξη τους, τη βελτίωση από την πρώτη μέρα ή και το αντίθετο.

Πίνακας 5.2

Η διαβάθμιση των ενότητων έγινε με βάση το βαθμό δυσκολίας. Δόθηκε προτεραιότητα στην κατανόηση και μετά ακολούθησαν οι δραστηριότητες που αφορούν την παραγωγή περιγραφικών κειμένων. Τα μαθήματα ακολουθούν την πορεία που ακολουθούν οι αρχικοί στόχοι που τέθηκαν στην έρευνα.

Ποιες ενότητες περιλαμβάνει κάθε στόχος;

Πίνακας 5.3

ΣΤΟΧΟΙ	ΕΝΟΤΗΤΕΣ
❶ Οσον αφορά τα περιγραφικά κείμενα: Να φτάσουν οι μαθητές σε ένα σημείο όπου να μπορούν: α) να κατανοούν ένα περιγραφικό κείμενο β) να κατασκευάζουν καλύτερα περιγραφικά κείμενα.	1 ^η , 2 ^η , 3 ^η , 4 ^η , 5 ^η , 6 ^η , 7 ^η , 9 ^η , 10 ^η , 11 ^η , 12 ^η α μέρος ερωτηματολογίου
❷ Να μπορούν να αναγνωρίσουν τα χαρακτηριστικά του κειμένου, τα οποία αλλάζοντάς τα σκόπιμα, μπορούν να επηρεάσουν με διαφορετικούς τρόπους το κοινό τους.	3 ^η , 5 ^η , 6 ^η , 7 ^η , 9 ^η , 10 ^η , 11 ^η , 12 ^η . β μέρος ερωτηματολογίου
❸ Να μάθουν όχι μόνο να χρησιμοποιούν κάποιες δεξιότητες για να γράφουν καλά κείμενα, αλλά και πως η έρευνα για τη γνώση μπορεί να τους βοηθήσει προς αυτή την κατεύθυνση.	1 ^η , 2 ^η , 4 ^η , 5 ^η , 7 ^η , 8 ^η , 11 ^η , 12 ^η . γ μέρος ερωτηματολογίου
❹ Να αναγνωρίζουν ως μάθηση της γλώσσας, καινούριους τρόπους για να γίνεται το μάθημα. Να μην το βλέπουν σαν διάλειμμα και χάνουν την ουσία τους.	1 ^η , 2 ^η , 5 ^η , 8 ^η , 11 ^η . δ μέρος ερωτηματολογίου

5.3 Τα αξιολογικά εργαλεία

Τα αξιολογικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν στην έρευνα είναι τα εξής:

- A) Ερωτηματολόγια
- B) Η δουλειά των παιδιών στο λογισμικό Hyper Studio
- Γ) Μαγνητοφωνήσεις
- Δ) Παρατηρήσεις ερευνητών (προσωπικές παρατηρήσεις)
- E) Βιντεοσκοπήσεις
- ΣΤ) Γραπτές εργασίες μαθητών /τριών.
- Z) Συνεντεύξεις μαθητών
- H) Αρχεία μαθητών/ τριών σε word

Ποια αξιολογικά εργαλεία χρησιμοποιήθηκαν για κάθε στόχο;

Στόχοι	Ενότητα 1	Ενότητα 2	Ενότητα 3	Ενότητα 4	Ενότητα 5	Ενότητα 6
❶	1 ^ο μέρος	E	Δ	Γ	B	ΣΤ, E
❷	2 ^ο μέρος		Δ		B	ΣΤ
❸	3 ^ο μέρος	E		Δ, Z	Δ, Z	
❹	4 ^ο μέρος	E			Δ, Z, H	

Στόχοι	Ενότητα 7	Ενότητα 8	Ενότητα 9	Ενότητα 10	Ενότητα 11	Ενότητα 12
❶	Γ		E	E	B	ΣΤ
❷	Γ		Δ, E	Δ, E	B	ΣΤ
❸	Δ, H	H			Z, E	H
❹		Z, H			Δ, E, Z	

5.4 Ευρήματα -Συμπεράσματα

Πώς αναλύονται τα αξιολογικά εργαλεία ;

5.4.1 Ερωτηματολόγια

- ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ

Το ερωτηματολόγιο που δόθηκε στους μαθητές στην αρχή και στο τέλος της έρευνας, χωρίζεται σε 4 μέρη. Κάθε μέρος εξυπηρετεί έναν από τους αρχικούς στόχους. Συγκεκριμένα το 1^ο μέρος τον 1^ο στόχο, το 2^ο τον 2^ο, το 3^ο τον τρίτο και το 4^ο τον τέταρτο. Δηλαδή:

A

1	Μου αρέσει να περιγράψω	1 διαφωνώ τελείως	2 Μάλλον διαφωνώ	3 έχω μία αβεβαιό- τητα	4 μάλλον συμφωνώ	5 συμφωνώ απόλυτα
2	Σε ένα διήγημα/ αφήγηση/ ιστορία μπορώ να ξεχωρίσω τα περιγραφικά κομμάτια	1 διαφωνώ τελείως	2 Μάλλον διαφωνώ	3 έχω μία αβεβαιό- τητα	4 μάλλον συμφωνώ	5 συμφωνώ απόλυτα
3	Μπορούμε να περιγράψουμε μόνο πρόσωπα/ αντικείμενα/ γεγονότα που υπάρχουν πραγματικά.	1 διαφωνώ τελείως	2 Μάλλον διαφωνώ	3 έχω μία αβεβαιό- τητα	4 μάλλον συμφωνώ	5 συμφωνώ απόλυτα
4	Ξέρω τρόπους να κάνω μία περιγραφή πιο κατανοητή	1 διαφωνώ τελείως	2 Μάλλον διαφωνώ	3 έχω μία αβεβαιό- τητα	4 μάλλον συμφωνώ	5 συμφωνώ απόλυτα
5	Οι περιγραφές μας είναι χρήσιμες αλλά δεν είναι ενδιαφέρουσες	1 διαφωνώ τελείως	2 Μάλλον διαφωνώ	3 έχω μία αβεβαιό- τητα	4 μάλλον συμφωνώ	5 συμφωνώ απόλυτα
6	Είναι εύκολο να περιγράψουμε καλά ένα πρόσωπο/ αντικείμενο που βρίσκεται μπροστά μας(που βλέπουμε)	1 διαφωνώ τελείως	2 Μάλλον διαφωνώ	3 έχω μία αβεβαιό- τητα	4 μάλλον συμφωνώ	5 συμφωνώ απόλυτα
7	Για να προκαλέσει ενδιαφέρον η περιγραφή που θα φτιάξω, πρέπει να χρησιμοποιήσω κάποια «κόλπα»	1 διαφωνώ τελείως	2 Μάλλον διαφωνώ	3 έχω μία αβεβαιό- τητα	4 μάλλον συμφωνώ	5 συμφωνώ απόλυτα
8	Μία περιγραφή είναι καλή όταν μπορούν να την καταλάβουν όλοι ότι ηλικία κι αν έχουν	1 διαφωνώ τελείως	2 Μάλλον διαφωνώ	3 έχω μία αβεβαιό- τητα	4 μάλλον συμφωνώ	5 συμφωνώ απόλυτα

1^ο
μέρος

9	Μία περιγραφή έχει το ίδιο νόημα για όλους.	1 διαφωνώ τελείως	2 Μάλλον διαφωνώ	3 έχω μία αβεβαιό- τητα	4 μάλλον συμφωνώ	5 συμφωνώ απόλυτα
10	Δεν έχει σημασία αν δεν καταλάβουν εύκολα αυτό που περιγράφεις. Αρκεί εσύ να αισθάνεσαι ότι περιέγραψες αυτό που είχες στο νου σου.	1 διαφωνώ τελείως	2 Μάλλον διαφωνώ	3 έχω μία αβεβαιό- τητα	4 μάλλον συμφωνώ	5 συμφωνώ απόλυτα
11	Ο καθένας από εμάς περιγράφει με τον δικό του τρόπο και κανείς άλλος δεν μπορεί να τον μιμηθεί.	1 διαφωνώ τελείως	2 Μάλλον διαφωνώ	3 έχω μία αβεβαιό- τητα	4 μάλλον συμφωνώ	5 συμφωνώ απόλυτα

2^ο
μέρος

B.

1) Μία περιγραφή μου, θα αρέσει στον αναγνώστη μου γιατί :

- 1) περιέχει συναίσθημα
- 2) είναι κομμάτι μιας ιστορίας
- 3) μπορεί να τον ταξιδέψει
- 4) δημιουργεί εικόνες στο μυαλό του
- 5) κάτι άλλο.....

2) Ποιο από αυτά τα στοιχεία μπορείς να προκαλέσεις όποτε θες εσύ όταν περιγράφεις:

} .....

} .....

} .....

} .....

} .....

} .....

3) Μία περιγραφή είναι καλή κατά τη γνώμη μου όταν:

.....

.....

.....

Γ. Ποιες είναι οι σημαντικότερες ικανότητες που πρέπει να έχει κανείς για να γράψει:

- 1) μία καλή πραγματική περιγραφή για κάτι που γνωρίζει καλά ή που βλέπει :
  - α) να είναι πολύ παρατηρητικός/ η
  - β) να έχει καλή μνήμη
  - γ) να είναι αντικειμενικός
  - δ) κάτι άλλο.....
- 2) μία καλή φανταστική περιγραφή, για κάτι που γεννιέται στη φαντασία του.
  - α) να έχει μεγάλη φαντασία
  - β) να έχει ταλέντο

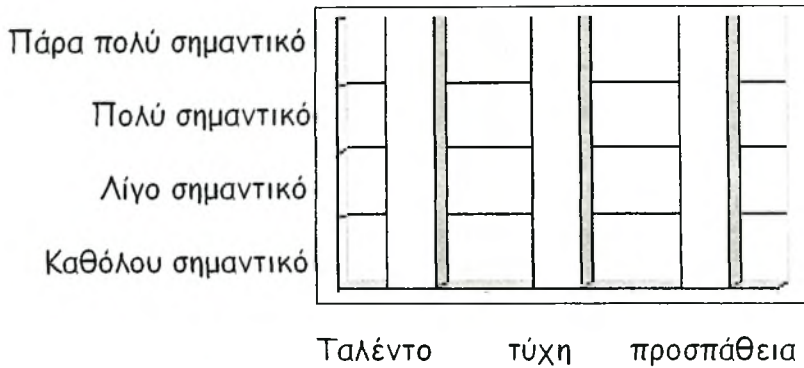
3^ο
μέρος

γ) να έχει γενικότερες γνώσεις πάνω στο θέμα

δ) κάτι άλλο .....

Δ. Πόσο σημαντικό είναι, το ταλέντο, η τύχη και η προσπάθεια για σένα ώστε να γράψεις μία καλή περιγραφή;

Ε. Πότε χρειάζεται να ερευνήσεις για το θέμα που θέλεις να περιγράψεις;

Α) Όταν δεν το θυμάμαι

Β) Όταν δεν το γνωρίζω καθόλου

Γ) Όταν θέλω να είμαι πειστική / πειστικός

Δ) Όταν απευθύνομαι σε αναγνώστες μεγαλύτερης ηλικίας

ΣΤ. Ο ηλεκτρονικός υπολογιστής μπορεί να με βοηθήσει στο να γράφω και να κατανοώ περιγραφές:

α. με το να γράφω εγώ περιγραφές σε αυτόν

β. με το να διαβάζω περιγραφές μεγάλων συγγραφέων

γ. με το να διαβάζω περιγραφές συμμαθητών μου

δ. με το να ανταλλάσσω απόψεις για το πως φτιάχνουμε καλές περιγραφές

ε. με το να βρίσκω παλιές μου περιγραφές και να τις συγκρίνω με τις τωρινές

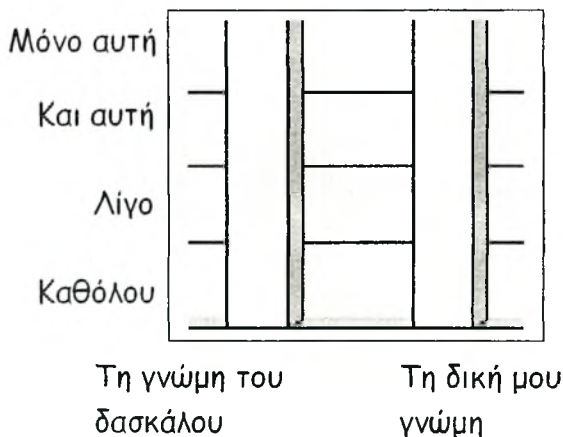
στ. με το να βρίσκω περιγραφές του δασκάλου μου

ζ. με το να ερευνώ για το θέμα που περιγράφω

η. όλα τα παραπάνω

ι. κάτι άλλο .....

Ζ. Τι βάζω πιο ψηλά όταν περιγράφω στην τάξη;

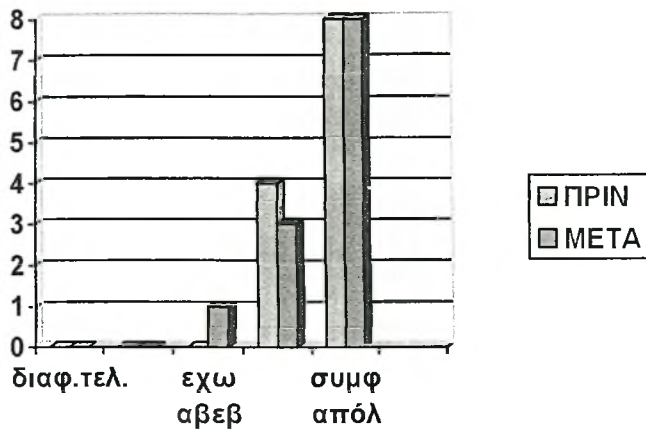

4^ο μέρος

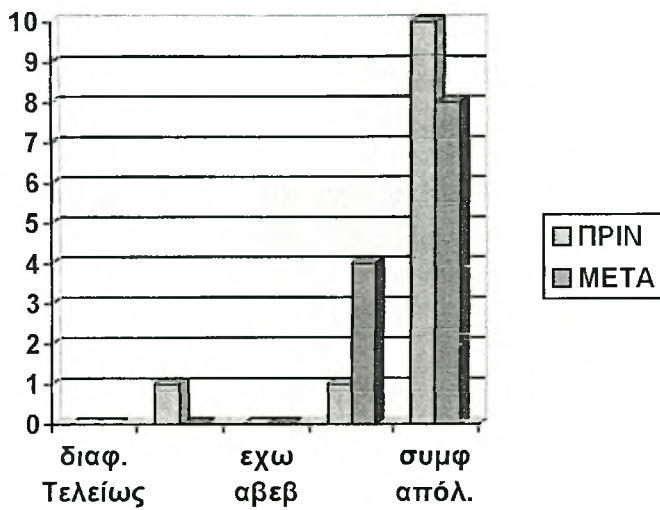
-ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ:

Οι απαντήσεις των παιδιών, σε κάθε ερώτηση, πριν και μετά την έρευνα ήταν:

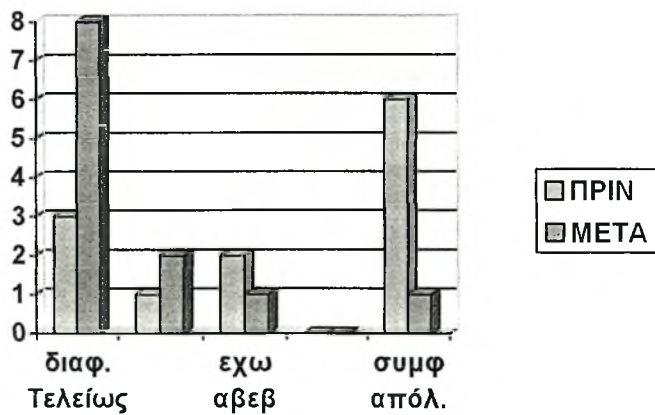
A1

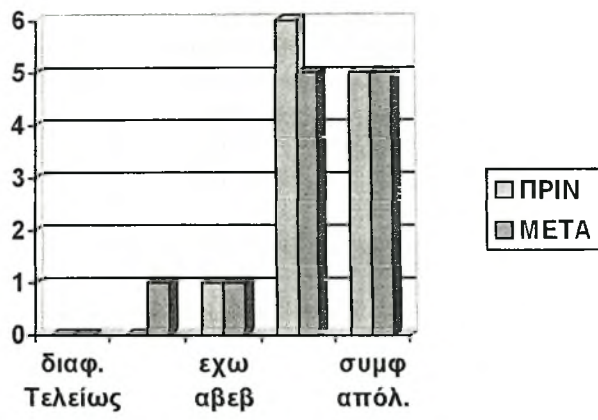
A2

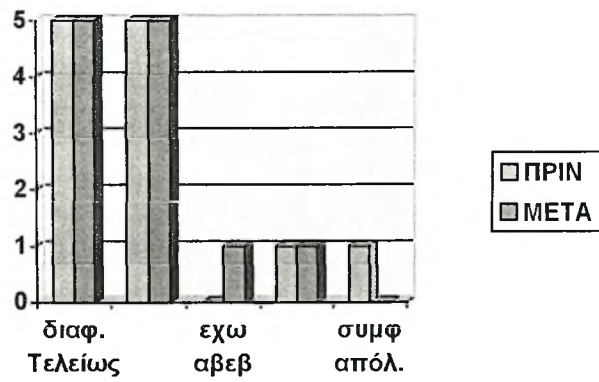
A3

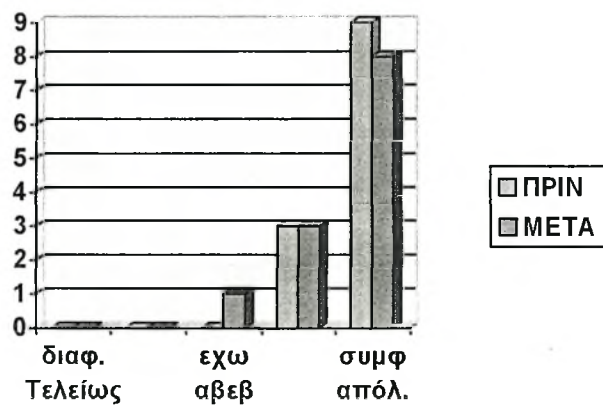
A4

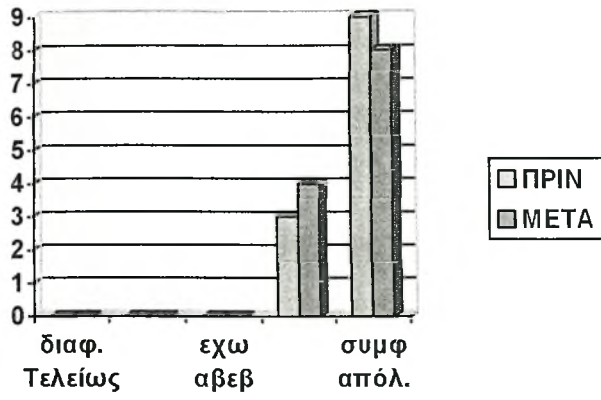
A5

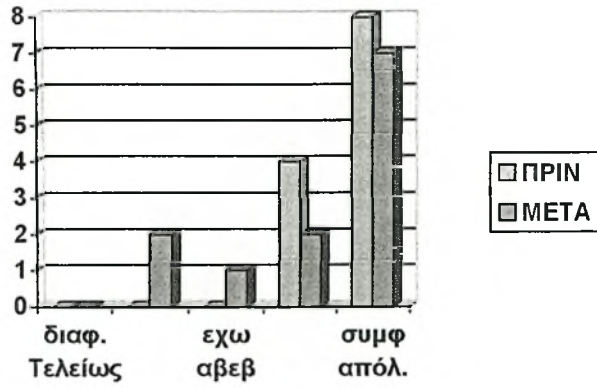
A6

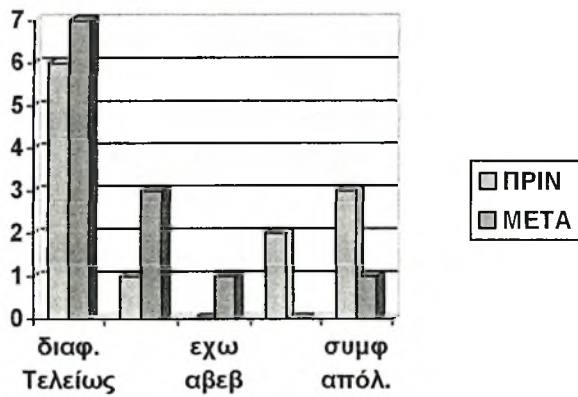
A7

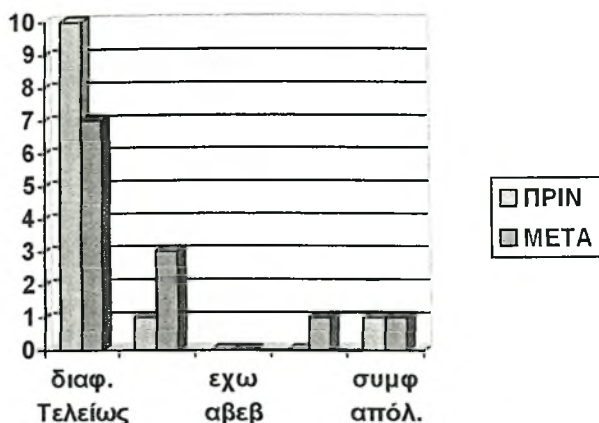
A8

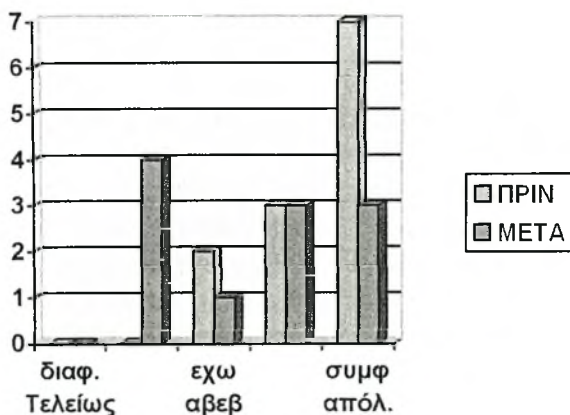
A9

A10

A11

Παρακάτω σχολιάζονται οι απαντήσεις των παιδιών, στις οποίες παρατηρείται σημαντική διαφορά .

- Στην **ερώτηση 3** τα περισσότερα παιδιά πίστευαν ότι μπορούμε να περιγράψουμε μόνο υπαρκτά πρόσωπο και αντικείμενα, μία άποψη την οποία αναθεώρησαν στο τέλος και σε σχέση με το στόχο 1, έδειξαν να κατανοούν ότι μία περιγραφή μπορεί να είναι και φανταστική.

- Στην **ερώτηση 8** οι απαντήσεις μοιράστηκαν. Λίγοι μαθητές/ τριες διαφώνησαν με την άποψη ότι μία περιγραφή είναι καλή όταν μπορούν να την καταλάβουν όλοι, κάτι που δεν ισχύει. Και δεν ισχύει γιατί τύποι περιγραφών όπως η διαδικαστική περιγραφή (βλέπε πίνακα 2.11) συνήθως έχει το κοινό της. Για παράδειγμα η περιγραφή της εγκατάστασης ενός προγράμματος στον Η/Υ απευθύνεται σε άτομα που ξέρουν να τον χειρίζονται και κατανοούν τους όρους που χρησιμοποιεί.

- Στην **ερώτηση 9**, τα περισσότερα παιδιά τελικά άλλαξαν γνώμη και υποστήριξαν ότι μία περιγραφή δεν έχει το ίδιο νόημα για όλους, στοιχείο πολύ σημαντικό γιατί δείχνει ότι κατανόησαν τη σημασία της υποκειμενικότητας στην παραγωγή και κατανόηση περιγραφών.

- Στην **ερώτηση 10** οι περισσότεροι/ ες στην αρχή υποστήριξαν ότι για να δεν έχει σημασία αν ο ακροατής μας δεν καταλαβαίνει την περιγραφή μας , όμως στο τέλος σχεδόν όλοι/ ες συμφώνησαν. -

- Τέλος στην **ερώτηση 11** σε αντίθεση με τις αρχικές απαντήσεις των παιδιών από τις οποίες οι περισσότερες ήταν συμφωνώ. Στην ουσία οι μαθητές/τριες έδειξαν να κατανοούν ότι στα περιγραφικά κείμενα υπάρχει μία κοινή δομή την οποία μπορούμε να ακολουθήσουμε όλοι/ες.

Ερώτηση Β1

Τα στοιχεία των περιγραφών που κάνουν τον αναγνώστη να του αρέσει το κείμενο είναι:

Απαντήσεις παιδιών	Αριθμός απαντήσεων ΑΡΧΗ	Αριθμός απαντήσεων ΤΕΛΟΣ
Περιέχει συναίσθημα	11	9
Είναι κομμάτι μιας ιστορίας	0	4
Μπορεί να τον ταξιδέψει	6	2
Δημιουργεί εικόνες στο μυαλό του	7	5
Έχει περιπέτεια	1	0
Έχει παρομοιώσεις και μεταφορές	0	5
Έχει επίθετα	0	2
Έχει ωραίες λέξεις	0	1

Εδώ φαίνεται ότι αναγνώρισαν αρκετά χαρακτηριστικά των περιγραφών που θα χρησιμοποιούσαν σαν εργαλεία για να αρέσει η περιγραφή στον αναγνώστη τους. Με το τέλος της έρευνας, στις απαντήσεις των παιδιών παρατηρούνται πολλά νέα στοιχεία των περιγραφών. Όλα τα στοιχεία που σημείωσαν και πριν και μετά στην ερώτηση Β1, στην ερώτηση Β2 όλοι/ες απάντησαν ότι μπορούν να τα προκαλέσουν, στοιχείο όχι και τόσο ενθαρρυντικό καθώς δεν έδειξαν να κατανοούν τη δυσκολία που πιθανότατα συναντά ο/η συγγραφέας για να τα προκαλέσει.

Ερώτηση Β3:

Μία περιγραφή είναι καλή κατά τη γνώμη μου όταν:

Απαντήσεις παιδιών	Αριθμός απαντήσεων ΑΡΧΗ	Αριθμός απαντήσεων ΤΕΛΟΣ
Περιέχει συναίσθημα	12	6
Περιέχει μεταφορές	0	6
Μπορεί να τον ταξιδέψει	5	3
Δημιουργεί εικόνες στο μυαλό του	5	3
Έχει λεπτομέρεια	0	4
Περιέχει παρομοιώσεις	0	6
Είναι αποτέλεσμα παρατήρησης	0	5
Έχει νόημα	0	1
Μπορούν να την καταλάβουν όλοι	0	1
Έχει πολλά επίθετα	0	4
Έχει περιπέτεια	3	0

Στο τέλος οι απαντήσεις των μαθητών ήταν ποικίλες. Αναγνώρισαν αρκετά χαρακτηριστικά των περιγραφών που θα χρησιμοποιούσαν σαν εργαλεία για να αρέσει η περιγραφή στον αναγνώστη τους.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι το στοιχείο της περιπέτειας (στοιχείο κυρίως των αφηγηματικών κειμένων) δεν εμφανίστηκε καθόλου στο τέλος της έρευνας.

Ερώτηση Γ:

- Οι σημαντικότερες ικανότητες που πρέπει να έχει κάποιος για να κάνει:

1) Μία καλή, πραγματική περιγραφή για κάτι που γνωρίζει καλά ή που βλέπει είναι:

Απαντήσεις παιδιών	Αριθμός απαντήσεων ΑΡΧΗ	Αριθμός απαντήσεων ΤΕΛΟΣ
Να είναι παρατηρητικός/ή	7	11
Να έχει καλή μνήμη	4	2
Να είναι αντικειμενικός/ή	3	4
Να είναι αναλυτικός/ή	1	4
Να έχει γνώσεις	1	0
Να ξέρει όμορφες λέξεις	1	0
Να έχει ταλέντο	1	0

Από τις απαντήσεις των παιδιών φαίνεται ότι πρόσεξαν τη σημασία της παρατήρησης στην πραγματική περιγραφή. Αντίθετα όμως, δεν θεώρησαν την προϋπάρχουσα γνώση σημαντικό παράγοντα για να φτιάχνουμε καλές περιγραφές.

2) Μία καλή φανταστική περιγραφή, για κάτι που γεννιέται στην φαντασία του:

Εδώ οι απαντήσεις των παιδιών δεν διαφοροποιούνται πολύ καθώς στην αρχή και στο τέλος έδωσαν όλου/ες μεγάλη σημασία στη φαντασία (για το λόγο αυτό δεν παρατίθεται πίνακας).

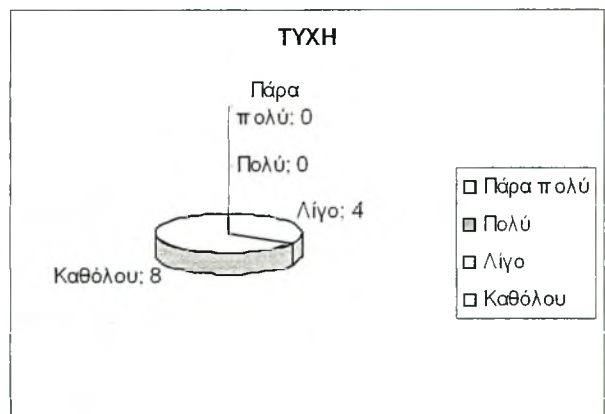
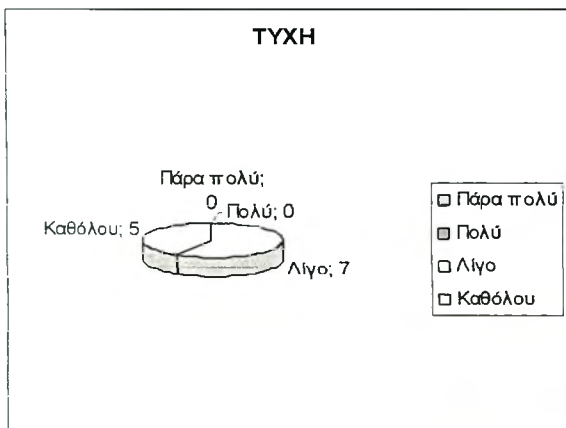
Ερώτηση Δ:

Οι παράγοντες που βοηθούν τους μαθητές να κάνουν καλές περιγραφές είναι:

Στην αρχή και στο τέλος της διδακτικής παρέμβασης η άποψη των περισσότερων παιδιών αναφορικά με το ταλέντο ήταν η ίδια, ότι τους βοηθά λίγο στο να κάνουν καλές περιγραφές.

ΑΡΧΗ

ΤΕΛΟΣ

Η άποψη για τον παράγοντα τύχη φαίνεται να άλλαξε.

Ομοίως με τον παράγοντα ταλέντο οι απόψεις για τον παράγοντα προσπάθεια ήταν η ίδια πριν και μετά και κοινή για όλη την τάξη. Η προσπάθεια για τα παιδιά παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στην παραγωγή καλών περιγραφών.

Ερώτηση Ε:

Εδώ σημαντική διαφορά στις απαντήσεις των παιδιών παρατηρείται στο εξής σημείο: Στην αρχή πίστευαν ότι θα πρέπει να ερευνήσουν για το θέμα που περιγράφουν κυρίως όταν δεν το θυμούνται ενώ στο τέλος για τους τρεις πρώτους λόγους που αναφέρονται στο ερωτηματολόγιο. (όταν δεν το θυμούνται, όταν δεν το γνωρίζουν κι όταν θέλουν να είναι πειστικοί/ ες).

Στην ερώτηση ΣΤ:

Απαντήσεις παιδιών	Αριθμός ΑΡΧΗ	Αριθμός ΤΕΛΟΣ
Α	3	7
Β	8	8
Γ	3	6
Δ	7	7
Ε	5	8
Στ	7	7
ζ	10	10

Βλέπουμε ότι τελικά αναγνωρίζουν στον Η/Υ πολλές δεξιότητες, αφού επέλεξαν σχεδόν όλες τις προτεινόμενες από το ερωτηματολόγιο απαντήσεις. Σημαντική διαφορά βλέπουμε στις απαντήσεις α και γ στοιχείο αρκετά ενθαρρυντικό γιατί οι περισσότεροι/ ες αναγνώρισαν τον Η/Υ ως μέσο που τους /τις βοηθά να κατασκευάσουν περιγραφές και τους επιτρέπει να παίρνουν ιδέες διαβάζοντας αυτές των συμμαθητών /τριών τους.

Στην ερώτηση Ζ:

Όταν περιγράφω, υπολογίζω τη γνώμη του δασκάλου:

	ΠΡΙΝ	ΜΕΤΑ
Μόνο αυτή	3	0
Και αυτή	5	4
Λίγο	3	5
Καθόλου	1	2

Όταν περιγράφω, υπολογίζω τη γνώμη μου:

	ΠΡΙΝ	ΜΕΤΑ
Μόνο αυτή	4	7
Και αυτή	5	4
Λίγο	3	0
Καθόλου	0	0

Από τις απαντήσεις των παιδιών φαίνεται ότι τελικά οι περισσότεροι/ ες υπολογίζουν περισσότερο την προσωπική τους άποψη και λιγότερο του δασκάλου.

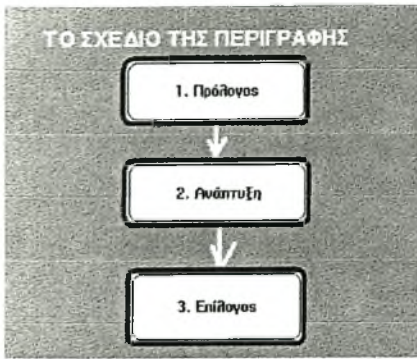
5.4.2 Η δουλειά των παιδιών στο λογισμικό hyper studio

-ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟΥ :

Το συγκεκριμένο λογισμικό προσφέρει τη δυνατότητα κατασκευής προγραμμάτων. Το πρόγραμμα που κατασκεύασα εγώ αποτελείται από σελίδες/ παράθυρα τα οποία συνδέονται μεταξύ τους. Όταν λέω συνδέονται εννοώ ότι το άτομα που το χειρίζεται μπορεί να μεταφερθεί σε οποιαδήποτε σελίδα με ένα κουμπί.

Καταρχήν στόχος ήταν το λογισμικό να είναι εύκολο στη χρήση ώστε να βοηθά το μαθητή να παράγει ένα περιγραφικό κείμενο. Η παραγωγή του κειμένου αυτού χωρίστηκε σε 3 στάδια, τον πρόλογο, την ανάπτυξη και τον επίλογο. Εδώ ο/ η συγγραφέας / μαθητής/ τρια έχει τη δυνατότητα να αρχίσει την περιγραφή του/ της από όποιο στάδιο θέλει.

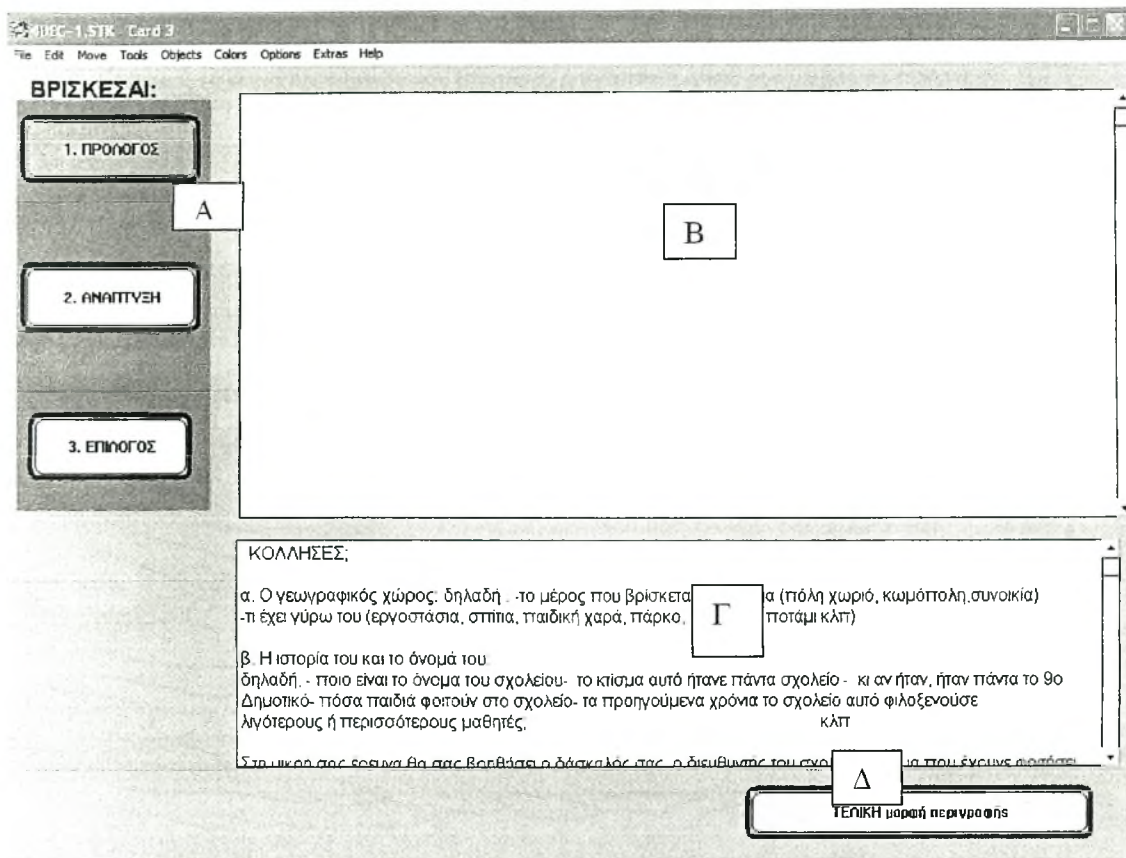
Τα στάδια τοποθετήθηκαν ιεραρχικά με βάση τη δομή ενός κειμένου, πρώτα (πάνω) ο πρόλογος, μετά (από κάτω) η ανάπτυξη και τέλος (κάτω) ο επίλογος.

Σε κάθε σελίδα/ στάδιο , το παιδί βλέπει που βρίσκεται και μέσω του διπλανού πίνακα, έχει τη δυνατότητα να μεταφέρεται στον πρόλογο, την ανάπτυξη και τον επίλογο όποια στιγμή θέλει, για να συμπληρώσει και να διορθώσει κάτι, ή να θυμηθεί τι έγραψε. Μπορεί να πάει πίσω και μπροστά.

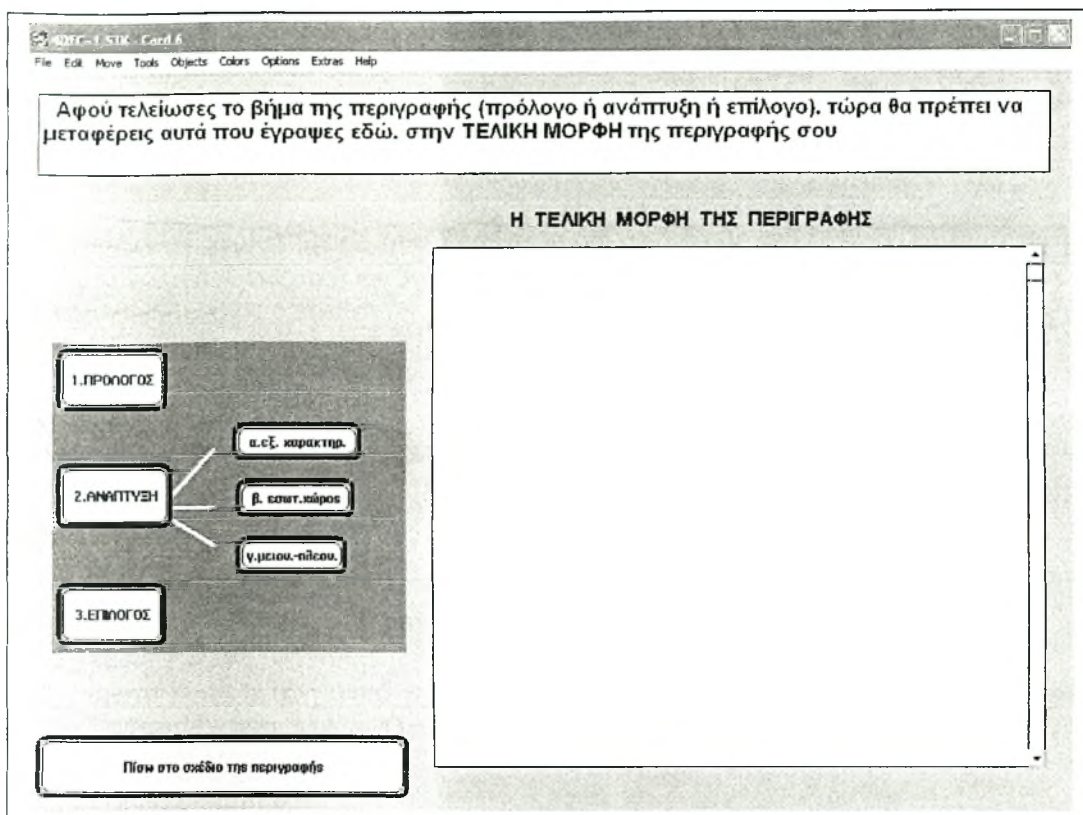
Το φόντο κάθε σελίδας είναι το ίδιο για να μην τραβάει την προσοχή των παιδιών και τα αποσπά από την εργασία τους. Επίσης κάθε σελίδα περιλαμβάνει τα ίδια κουμπιά κι ο τρόπος εργασίας είναι ο ίδιος.

Παρακάτω βλέπετε τη διάρθρωση μιας σελίδας, αυτής του προλόγου. Όλα τα στάδια έχουν την παρακάτω μορφή.

- α: τα κουμπιά που σε αφήνουν να μεταφέρεσαι από το ένα στάδιο στο άλλο
- β: ο χώρος που γράφουν το κείμενό τους (εδώ συγκεκριμένα τον πρόλογο)
- γ: η βοήθεια που υπάρχει σε κάθε βήμα
- δ: όταν ο μαθητής/ τρια τελειώσει με όλα τα στάδια, μεταφέρει αυτά που έγραψε στην τελική μορφή

Στην τελική μορφή επίσης έχει τη δυνατότητα να γυρίσει σε όλα τα προηγούμενα στάδια, πατώντας τα κουμπιά:

Η βοήθεια που δίνεται στους μαθητές σε κάθε στάδιο, διατυπώθηκε με βάση τα δομικά σχέδια του Η. Ματσαγγούρα σε 3 είδη περιγραφής: α) οικοδομήματος, β) προσώπου, γ) αντικειμένου. Διαμορφώθηκε σε κάθε στάδιο με βάση κάποια κριτήρια. Ένα κοινό κριτήριο για όλα τα στάδια και όλα τα είδη της περιγραφής, είναι ότι η βοήθεια είναι πιο αναλυτική (απ' ό,τι τα δομικά σχέδια του Η. Ματσαγγούρα) κι έγινε προσπάθεια το κείμενο που θα περιλαμβάνει να γίνεται εύκολα κατανοητό από τα παιδιά. Επίσης περιλαμβάνει αρκετά παραδείγματα.

Α) ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΟΙΚΟΔΟΜΗΜΑΤΟΣ

Ποια είναι η βοήθεια και πως διαμορφώθηκε;

Βοήθεια στον πρόλογο

ΚΟΛΛΗΣΕΣ:

α. Ο γεωγραφικός χώρος: δηλαδή - το μέρος που βρίσκεται το οίκημα (πόλη χωριό, κωμόπολη, συνοικία) - τι έχει γύρω του (εργοστάσια, σπίνια, παιδική χαρά, πάρκο, χωράφια, ποτάμι κλπ)

β. Η ιστορία του και το όνομά του:

δηλαδή, - ποιο είναι το όνομα του σχολείου- το κτίσμα αυτό ήταν πάντα σχολείο - κι αν ήταν, ήταν πάντα το 9ο Δημοτικό- πόσα παιδιά φοιτούν στο σχολείο- τα προηγούμενα χρόνια το σχολείο αυτό φιλοξενούσε λιγότερους ή περισσότερους μαθητές: κλπ

Στη μικρή σας έρευνα θα σας βοηθήσει ο δάσκαλός σας, ο διευθυντής του σχολείου, άτομα που έχουν φοιτήσει στο σχολείο πριν χρόνια κλπ

Στο σχέδιο του Μαρσαγγούρα (βλέπε πίνακα 2.2), στον πρόλογο εκτός από τα παραπάνω, εντάσσεται και το είδος του κτίσματος. Εδώ δε δόθηκε σαν βοήθεια στα παιδιά γιατί το να κατηγοριοποιήσουν τους τύπος κτιρίων και να τους ξεχωρίζουν, θεωρώ ότι είναι μία δύσκολη διαδικασία.

Η **ανάπτυξη** χωρίστηκε σε τρία βήματα κι όχι σε 5 όπως στο σχέδιο. Τα βήματα ήταν α: η συνολική εξωτερική εικόνα, β: ο εσωτερικός χώρος και γ: τα μειονεκτήματα και πλεονεκτήματα..

Βοήθεια για α βήμα

ΚΟΛΛΗΣΕΣ;

Όταν θέλουμε να δώσουμε στον ακροατή μας κάποια στοιχεία που αφορούν την εξωτερική εικόνα ενός κτιρίου, εννοούμε τα εξής:

- πώς είναι η πρόσοψη;
- τι χρώμα έχουν οι τοίχοι;
- έχει πολλά παράθυρα;
- τι έχει στο προάυλιο;
- έχει δέντρα, λουλουδία κλπ ;
- είναι μεγάλο ή μικρό οίκημα κλπ.

Το πρώτο βήμα μιλά γενικά για την εξωτερική εικόνα και περιλαμβάνει τα 2 πρώτα βήματα του σχεδίου Μαρσ. Ότι βρίσκεται εκτός κτιρίου είναι εδώ.

Βοήθεια για β βήμα

ΚΟΛΛΗΣΕΣ;

Η περιγραφή του εσωτερικού χώρου ενός οικοδομήματος συνήθως γίνεται κλιμακωτά. Ακολουθεί την πορεία που ακολουθεί ο επισκέπτης.

ΔΗΛΑΔΗ: αρχίζει από κάτω προς τα πάνω:

- 1) -τι βλέπεις μόλις μπάνεις από την πόρτα; (σκάλα που οδηγεί κάτω, αίθουσες, κυλικείο κλπ)
  - πόσες αίθουσες έχει;
  - τι χρώμα έχουν, οι τοίχοι, οι πόρτες, τα παράθυρα
  - τι βρίσκεται στο δεύτερο όροφο;
- 2) περιγραφή της αίθουσάς μου:
  - τα θρανία
  - τι κολλήσαμε στον τοίχο κλπ

Εδώ στο 2^ο περιγράφεται το βήμα 2, του σχεδίου Μαρσ. Δόθηκε μία συμβουλή στα παιδιά ότι ακολουθούμε την πορεία που ακολουθεί ο επισκέπτης. Επίσης επειδή περιγράψαμε συγκεκριμένο κτίριο αυτό του σχολείου των παιδιών, τα παραδείγματα που χρησιμοποιήθηκαν στη βοήθεια ήταν από το κτίσμα αυτό.

Βοήθεια για γ βήμα

ΚΟΛΛΗΣΕΣ;

Συνήθως όταν μιλάμε για "τα καλά και τα κακά" ενός οικοδομήματος αναφερόμαστε στη λειτουργικότητα του χώρου.

ΔΗΛΑΔΗ:

- ο τρόπος με τον οποίο είναι τοποθετημένες οι αίθουσες, εξυπηρετούν τους μαθητές ή τους δυσκολεύουν;
- Το χρώμα στους τοίχους κουράζει το μάτι, είναι μουντό ή χαρούμενο.
- το προάυλιο είναι μικρό
- χρειάζεται μεγαλύτερο γυμναστήριο
- χρειάζονται περισσότεροι υπολογιστές κλπ

Τέλος στο 3^ο βήμα περιλαμβάνονται τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του οικοδομήματος.
Ομοίως εδώ χρησιμοποιήθηκαν συγκεκριμένα παραδείγματα.

Σ

τον **επίλογο** τα δύο βήματα παρέμειναν τα ίδια με το σχέδιο μόνο που αναλύθηκαν περισσότερο και προστέθηκε η ανακεφαλαίωση.

Κάποια στοιχεία που συνδέονται με τον επίλογο είναι τα συναισθήματα μου για το κτίριο, οι προτάσεις μου και μία γενική ανακεφαλαίωση:

1) δεσμοί με το κτίριο:

- τι νιώθω κάθε πρωί που πηγαίνω εκεί (χαρά, λύπη, ανυπομονησία, αγωνία για τα μαθήματα, βαρεμάρα, τίποτα κλπ)
- το αγαπώ γιατί, εκεί γνώρισα φίλους, εκεί μορφώνομαι, εκεί διασκεδάζω κλπ
- δεν το αγαπώ γιατί, περνώ καλύτερα στο σπίτι μου ή στη γειτονιά μου, μαλώνω με τους συμμαθητές μου, δεν τα πάω καλά στα μαθήματα κλπ

2) Σκέψεις και προτάσεις :

- πως θα ήθελα να είναι, το κτίριο, το προαύλιο, η αίθουσα, το μάθημα, οι σχέσεις μου με τους συμμαθητές μου ή το δάσκαλο/δασκάλα μου κλπ

3) Ανακεφαλαίωση (έτσι κλείνω την περιγραφή μου/ την έκθεσή μου)

Πώς δούλεψαν οι μαθητές/ τριες την περιγραφή οικοδομήματος στο περιβάλλον αυτό;

Όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποίησαν τη βοήθεια οι μαθητές/ τριες, διαφέρει από ομάδα σε ομάδα καθώς κάθε μία από αυτές διάλεγε κάποια από τα στοιχεία της βοήθειας και δεν τα χρησιμοποιούσε όλα. Συγκεκριμένα στον πρόλογο, όλες οι ομάδες έγραψαν για το μέρος που βρίσκεται το σχολείο και τι έχει αυτό γύρω του όμως 2 ομάδες δεν αναφέρθηκαν στην ιστορία του κτιρίου. Στην ανάπτυξη στο πρώτο βήμα χρησιμοποιήθηκαν όλα τα στοιχεία εκτός από το χρώμα από δύο ομάδες. στο δεύτερο βήμα οι μαθητές/ τριες παρέλειψαν όλοι τους να περιγράψουν τη δική τους αίθουσα ενώ τα πλεονεκτήματα ή μειονεκτήματα που χρησιμοποίησαν οι ομάδες, περιορίζονταν στη λειτουργικότητα του χώρου κι όχι σε στοιχεία όπως το χρώμα των τοίχων, η ατμόσφαιρα κλπ. Στον επίλογο όλες οι ομάδες τελείωσαν σχεδόν με τον ίδιο τρόπο, λέγοντας πόσο στεναχωριούνται και πόσο θα τους λείψει το σχολείο. Δεν έγινε λεπτομερής ανάλυση των συναισθημάτων τους και της σχέσης τους με το σχολείο.

Οι μαθητές πριν αρχίσουν την περιγραφή τους, επέλεξαν το κοινό τους και καθόρισαν το στόχο της περιγραφής τους. Πάνω στα στοιχεία αυτά διαμορφώθηκε η περιγραφή τους.

Π.χ. η ομάδα 2 επέλεξε σαν κοινό , μία φίλη που μένει στην Αθήνα κι όρισε σαν στόχο ότι θέλει να την πείσει ότι το δικό της σχολείο είναι καλύτερο και πιο όμορφο. Η περιγραφή της ομάδας διαμορφώθηκε ως εξής:

Η ΤΕΛΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗΣ

Το σχολείο μου βρίσκεται στο Βόλο. Ο Βόλος είναι μια πόλη, που συνδέεται βουνό και θάλασσο. Το σχολείο μας απεικονίζει το λιμάνι που εκεί τα πλοία ξεφορτώνουν τα εμπορεύματα. Το οικισμό αυτό που στεγάζει αρκετά παιδιά ήταν πάντα σχολείο και το λέγαμε πάντα 9ο Δημοτικό. Κάθε χρόνο έρχονται καινούργια παιδιά.

Το κτίριο αυτό έχει τεράστιο προσύλιο και ένα ωραίο κήπο. Έχει ένα γήπεδο μπάσκετ και πολλά μαγευτικά λουλούδια. Οι τοίχοι είναι άσπροι, έχει πολλά παράθυρα και στην κορυφή υπάρχουν κατακόκκινα κερομύδια στα οποία κάθονται κάτασπροι γλάροι. Το σχολείο μας είναι πολύ μεγάλο.

Καθώς ανεβαίνουμε τις σκάλες βλέπουμε έξι τάξεις προχωράμε στον μεγάλο διάδρομο και μπαίνουμε στην άκρη. Όταν ανοίξεις τις κουρτίνες μπαίνει το φως του ήλιου και σκορπίζει γαλήνη στο εσωτερικό της τάξης μας. Γύρω μας υπάρχουν κρεμασμένοι χάρτες που μπορούμε να δούμε μέσα τους και να μας ταξιδέψουν σε άλλους απέραντους κόσμους. Υπάρχει ένας πίνακας πράσινος που μοιάζει με το γρασίδι και πάνω του κεραιπώνουμε διάφορες χειροτεχνίες. Οι τοίχοι είναι κίτρινοι σαν το ηλιοβασιλέμα. Να κάποιος σημαντικός λόγος που το κάνουν, το καλύτερο σχολείο όλου του κόσμου!

Το μόνο κακό στο σχολείο μας είναι ότι χρειαζόμαστε μεγαλύτερο γυμναστήριο. Υπάρχει ένα ασανσέρ που το χρησιμοποιούμε μόνο για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες. Αυτό που μόλις γράψαμε είναι πολύ καλό.

Ομάδα 3 όρισε ως κοινό το δήμαρχο Βόλου και στόχος να τον πείσει να μην γκρεμίσει το σχολείο τους για να χτίσει ένα κτίριο με καταστήματα. Πώς διαμόρφωσαν την περιγραφή τους;

Η ΤΕΛΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗΣ

Το σχολείο μου βρίσκεται στη πόλη του Βόλου. Δίπλα από το σχολείο μου, υπάρχει το λιμάνι. Κάθε πρωί που έρχομαι βλέπω τα καράβια που έρχονται ξεφορτώνουν πράγματα και ξαναφεύγουν. Έχει πολλά ψηλά δέντρα, όμορφα σπίτια και όμορφη θέα στο Πήλιο.

Είναι ένα κίτρινο δυόροφο κτίριο, με μεγάλη αυλή, με μεγάλα κόκκινα παράθυρα. Τώρα φτιάχνουν το καινούριο νηπιαγωγείο. Επίσης στο προαύλιο υπάρχει μία μπασκέτα που τη χρησιμοποιούμε όταν κάνουμε γυμναστική κι όταν παίζουμε στα διαλείμματα. Έχει αρκετά δέντρα και πολλά λουλούδια.

Κύριε Δημαρχε μόλις μπείτε μέσα θα δείτε το χώρο στον οποίο κάθονται οι δάσκαλοι στα διαλείμματα. Μόλις ανοίξετε την κόκκινη πόρτα θα δείτε τις τρεις μικρές τάξεις στις οποίες ζήσαμε κι εμείς τα πρώτα παιδικά μας χρόνια. Οι σκάλες μας οδηγούν στις μεγαλύτερες τάξεις. Υπάρχει αίθουσα δασκάλων και δίπλα το γραφείο του διευθυντή. Στα αριστερά μας βρίσκεται η αίθουσα των υπολογιστών, εκεί μαθαίνουμε πράγματα για τον κόσμο.

Κάποια από τα πλεονεκτήματα του σχολείου μας είναι ότι οι μικρές αίθουσες είναι στον ισόγειο χώρο κι έτσι τα μικρά παιδιά δεν κινδυνεύουν να πέσουν από τις σκάλες. Κάποια από τα μειονεκτήματα είναι ότι στο κτίριό μας δεν υπάρχει εργαστήριο για το μάθημα της φυσικής. Το κυλικείο μας έκλεισε και έτσι αναγκαζόμαστε να παίρνουμε φαγητό από το σπίτι. Κάποια από τα πλεονεκτήματα είναι ότι έχουμε γήπεδο ποδοσφαίρου, γήπεδο μπάσκετ, γήπεδο βόλεϊ, σκάμα για να μπορούμε να κάνουμε γυμναστική καλύτερα.

Αυτή είναι και η τελευταία χρονιά που θα βρίσκομαι στο σχολείο αυτό, καθώς του χρόνου θα πάω στο γυμνάσιο και αυτό με στεναχωρεί πραγματικά. Το αγαπώ και θα το αγαπώ για πάντα αυτό το πρώτο μου σχολείο γιατί εδώ πέρασα πολύ ωραίες στιγμές. Αυτό το σχολείο θα ήθελα να είναι και το σχολείο των παιδιών μου.

Β) ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣΩΠΟΥ

Ποια είναι η βοήθεια και πως διαμορφώθηκε;

βοήθεια στον **πρόλογο**

ΚΟΛΛΗΣΕΣ;

Στον πρόλογο συνήθως γράφουμε τα εξής στοιχεία:
ποιο είναι το πρόσωπο, με αναφορά στο ήθος, την ηλικία και το επάγγελμα και ποια είναι η σχέση μας μαζί του.

Στον πρόλογο παραλείφθηκε το βήμα β από το δομικό σχέδιο Ματσ. (πίνακας 2,6) , που αναφέρεται στον γενικό χαρακτηρισμό του προσώπου που το διακρίνει από τα υπόλοιπα της ομάδας. Το βήμα αυτό δεν συμπεριλήφθηκε για να μη βάλει τα παιδιά σε μία διαδικασία σύγκρισης ατόμων, κυρίως αγαπημένων, αφού αυτή είναι η κύρια επιλογή τους.

βοήθεια στην **ανάπτυξη**

Τα βήματα της ανάπτυξης είναι 2, α. τα εξωτερικά χαρακτηριστικά, και β. η συμπεριφορά του

Βοήθεια για βήμα α

ΚΟΛΛΗΣΕΣ;

ηλικία, παράστημα, στυλ, χρώμα δέρματος, όψη, μάπα, χείλη, μύτη, μέτωπο, μάγουλα, μαλλιά κλπ, ντύσιμο (πως ντύνεται και γιατί ντύνεται έτσι)

Μην ξεχνάς να τονίζεις ιδιαίτερα στοιχεία του, που το διακρίνουν.

περιλαμβάνονται περιληπτικά τα βήματα α,β,γ,δ του σχεδίου

βοήθεια για βήμα β

ΚΟΛΛΗΣΕΣ;

Λέγοντας συμπεριφορά εννοούμε:

τη συμπεριφορά του/της στην εργασία και στην καθημερινή ζωή,

τις κλίσεις,

τις αρετές και τα ελατώματά του/της

περιλαμβάνονται βήματα ε και στ του σχεδίου.

Στην ανάπτυξη δεν αναφέρθηκε στο βήμα ζ, χαρακτηριστικά επεισόδια της ζωής του ατόμου που προσδίδουν έμμεσα το ήθος του, γιατί θεωρήθηκε δύσκολο στην κατανόηση. Τα παιδιά δούλεψαν μόνα τους χωρίς τη βοήθεια του δασκάλου και η βοήθεια έπρεπε να είναι ευανάγνωστη και απλή.

Βοήθεια για **επίλογο**

ΚΟΛΛΗΣΕΣ;

Λέγοντας συμπεριφορά εννοούμε

τη συμπεριφορά του/της στην εργασία και στην καθημερινή ζωή,
τις κλίσεις,
τις αρετές και τα ελαπτώματά του/της.

η βοήθεια εδώ περιλαμβάνει όλα τα στάδια του σχεδίου Ματσαγγούρα

Πώς δούλεψαν οι μαθητές/τριες την περιγραφή οικοδομήματος στο περιβάλλον αυτό;

Ο τρόπος με τον οποίο δούλεψαν εδώ οι μαθητές ήταν παρόμοιος με την περιγραφή οικοδομήματος. Δηλαδή τα παιδιά διάλεξαν κάποια από τα στοιχεία της βοήθειας και δεν τα χρησιμοποίησαν όλα. Συγκεκριμένα στον πρόλογο, καμία από τις ομάδες δεν αναφέρθηκε στη σχέση που έχει με το πρόσωπο που περιέγραφε. Στην ανάπτυξη στο πρώτο βήμα περιγράφηκαν τα έντονα στοιχεία του προσώπου κι όχι όλα. Μία ομάδα περιέγραψε με λεπτομέρειες τα χαρακτηριστικά αυτά, χρησιμοποιώντας μεταφορές και παρομοιώσεις. Όλες οι ομάδες αναφέρθηκαν στον τρόπο ένδυσης χωρίς όμως σαν τον αιτιολογήσουν. Στο δεύτερο βήμα οι ομάδες περιέγραψαν τη συμπεριφορά του προσώπου μόνο στην εργασία του, γιατί και οι δύο επέλεξαν να περιγράψουν δύο δασκάλους και δεν γνώριζαν όπως είπαν τη συμπεριφορά τους στην καθημερινή τους ζωή. Τέλος στον επίλογο ανέφεραν τα συναισθήματα τους για το πρόσωπο που περιέγραφαν.

Γ) ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ

Ποια είναι η βοήθεια και πως διαμορφώθηκε;

Βοήθεια στον **πρόλογο**

ΚΟΛΛΗΣΕΣ;

- Αρχικά πρέπει να πούμε στον αναγνώστη μας, τι είναι αυτό το αντικείμενο (παιχνίδι, βιβλίο κλπ).
- Πώς και πότε το απτέκτησα ή πως και που το πρωτογνώρισα.
- Που βρίσκεται
- Και ποια η αφορμή της περιγραφής μου, γιατί δηλαδή διάλεξα να περιγράψω το συγκεκριμένο αντικείμενο.

Εδώ περιλαμβάνονται όλα τα στοιχεία του σχεδίου Ματσαγγούρα (πίνακας 2.1), μόνο που περιγράφονται με μεγαλύτερες λεπτομέρειες.

Η **ανάπτυξη** χωρίστηκε σε 2 βήματα. Τα βήματα ήταν α: η γενική εντύπωση και β: η χρήση του

Βοήθεια για βήμα α

ΚΟΛΛΗΣΕΣ;

- Τα βασικά χαρακτηριστικά του (σχήμα, μέγεθος, χρώμα, υλικό)
- Λεπτομέρειες
- Πως κατασκευάζεται
- Ιστορικά για το αντικείμενο (συνήθως όταν αυτό είναι παλιό και το κατείχε κάποιος άλλος πριν από εμάς)

Εδώ επιλέχθηκαν κάποια από τα βήματα του σχεδίου τα οποία αφορούν την εντύπωση που δημιουργείται όταν παρατηρούμε ένα αντικείμενο (αυτό ήταν το κριτήριο επιλογής του περιεχομένου της βοήθειας), δηλαδή τι είναι αυτό που βλέπω, πως είναι, πως

κατασκευάστηκε και από πού προήλθε. Όλα αυτά περιλαμβάνονται στα βήματα α,β,γ,ε,η του σχεδίου.

Βοήθεια για βήμα β

ΚΟΛΛΗΣΕΣ:

- Πού, πώς και γιατί χρησιμοποιείται
- Ποια είναι τα πλεονεκτήματά του και ποια τα μειονεκτήματα.
- Προσωπικά περιστατικά για το αντικείμενο (π.χ. για ένα λογοτεχνικό βιβλίο: " Το βράδυ που μου το χάρισε η φίλη μου, δεν το άφησα από τα χέρια μου. Ήταν τόσο ενδιαφέρον που κοιμήθηκα όταν χάραξε.")

Στο 2^ο βήμα περιλαμβάνονται στοιχεία που αφορούν τη λειτουργικότητα του αντικειμένου(αυτό ήταν το κριτήριο επιλογής του περιεχομένου της βοήθειας). Όλα αυτά αφορούν τα βήματα στ, ζ, η του σχεδίου.

Βοήθεια στον επίλογο

ΚΟΛΛΗΣΕΣ:

- Τι αισθάνεσαι για το αντικείμενο αυτό;
- Και τέλος μία μικρή ανακεφαλαίωση για να κλείσεις την περιγραφή σου.

Εδώ σε σύγκριση με το σχέδιο Μαρσαγγούρα δεν έγινε καμία αλλαγή, η μόνη διαφορά είναι ότι τα βήματα έχουν τη μορφή άμεσων ερωτήσεων.

Πώς δούλεψαν οι μαθητές/ τριες την περιγραφή οικοδομήματος στο περιβάλλον αυτό;

Όσον αφορά τον τρόπο που δούλεψαν οι μαθητές/ τριες στον πρόλογο, θα έλεγα ότι όλες οι ομάδες χρησιμοποίησαν όλα τα στοιχεία του προλόγου και μάλιστα έδωσαν και ιδιαίτερη έμφαση στην αφορμή που τους παρακίνησε ώστε να περιγράψουν το αντικείμενο αυτό. Στην ανάπτυξη, στο πρώτο βήμα ομοίως χρησιμοποίησαν όλα τα στοιχεία της βοήθειας και στο δεύτερο βήμα δεν αναφέρθηκαν σε προσωπικά περιστατικά με το αντικείμενο γιατί καμία από τις ομάδες δεν περιέγραψε αντικείμενο που είχε ήδη στην κατοχή της. Τέλος στον πρόλογο δεν έγινε λεπτομερής αναφορά των συναισθημάτων και κάθε ομάδα έκλεισε την περιγραφή της με βάση τον αρχικό στόχο που είχε θέσει:

π.χ Η ομάδα 1 επέλεξε να περιγράψει ένα πολυτελές αυτοκίνητο για να πείσει τον κόσμο να το αγοράσει κι ο επιλόγός της διαμορφώθηκε έτσι:

Μου αρέσει και θα ήθελα να το αποκτήσω όταν μεγαλώσω .Και θα πρέπει να το αποκτήσετε και εσείς. (\$)!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!(\$)

Η ομάδα 2 επέλεξε να περιγράψει, μέσα σε ένα γράμμα στη θεία, ένα ποδήλατο που είχε δει σε ένα κατάστημα. Στόχος της ήταν να πείσει τη θεία να τους το αγοράσει.

Δεν είχα ξανά δει πιο ωραίο ποδήλατο, και γι' αυτό σου έστειλα αυτό το γράμμα . Εύχομαι να διαβάσεις το γράμμα μου και να μου πάρεις αυτό το ποδήλατο.

Η πρώτη φορά που δούλεψαν οι μαθητές/ τριες με το λογισμικό, ήταν με την περιγραφή οικοδομήματος. Το μάθημα αυτό διήρκεσε το διπλάσιο χρόνο (180') από το χρόνο που χρειάστηκαν τα παιδιά για να ολοκληρώσουν την περιγραφή προσώπου ή αντικειμένου (90'). Τη δεύτερη φορά δούλεψαν ταχύτερα και υπήρξε βελτίωση

ακόμα και στο πρόβλημα της αργής πληκτρολόγησης. Είχαν μικρή εμπειρία στην πληκτρολόγηση όμως με λίγη εξάσκηση στο word (στις ενότητες 7 & 8) και στο hyper studio, έκαναν τις περιγραφές τους χωρίς προβλήματα. Τα 180'λέπτά όμως που χρειάστηκαν για την περιγραφή οικοδομήματος, κούρασαν τα παιδιά τα οποία επί τρία ξεχωριστά μαθήματα προσπαθούσαν να τελειώσουν το ίδιο περιγραφικό κείμενο. Εννοείται ότι στα ξεχωριστά αυτά μαθήματα έπρεπε να ξαναδιαβάσουν αυτό που είχαν γράψει να ενώσουν καινούριες ιδέες, να θυμηθούν τις παλιές κλπ.

Παρά το χρόνο που απαιτήθηκε στο πρώτο μάθημα οι μαθητές/ τριες μόλις πληροφορήθηκαν ότι θα δουλέψουν πάλι στο hyper studio, έδειξαν όλοι τους χωρίς εξαιρέσεις μεγάλη χαρά και προθυμία.

Τέλος, όταν πραγματοποιήθηκε η ενότητα 11 (περιγραφή προσώπου ή αντικειμένου), τα παιδιά είχαν ήδη αποκομίσει κάποιες γνώσεις σχετικά με τα χαρακτηριστικά και την παραγωγή των περιγραφών, γνώσεις τις οποίες κάποιιοι από αυτούς χρησιμοποίησαν στην περιγραφή τους. Συγκεκριμένα δύο ομάδες χρησιμοποίησαν αρκετές παρομοιώσεις και μεταφορές. Η μία ομάδα από αυτές συμπεριέλαβε στην περιγραφή προσώπου κι ένα μικρό ποίημα.

Π.χ. αποσπάσματα από περιγραφή προσώπου της ομάδας 2. Τα κορίτσια περιέγραψαν μία φοιτήτρια/ δασκάλα την οποία κι έλπιζαν να συναντήσουν στο μέλλον. Εδώ διακρίνονται στοιχεία όπως το ποίημα και οι παρομοιώσεις που αναφέραμε πιο πάνω.

*Η κ. Κατερίνα είναι μια πολύ όμορφη φοιτήτρια που την είχαμε για δυο βδομάδες.
Όταν έμπαινε στην τάξη την βλέπαμε με ένα πλατύ χαμόγελο στα χείλη !!*

...

Τα μάτια της έχουν χρώμα καστανό, τα χείλια της είναι ζουμερά σαν το πορτοκαλί, η μύτη της είναι μικρή και όμορφη, τα μάγουλα της είναι ροδοκόκκινα και σε προκαλούν να τα τσιμπήσεις, τα μαλλιά της είναι μακριά σαν τη χείτη ενός αλόγου και το χρώμα των μαλλιών της ήταν φλογερό κόκκινο με μαύρες ανταύγειες!!!

...

*Εμείς πάντως πιστεύουμε
ότι νοιαζόταν για μας
ότι μας αγαπούσε
και ότι αν έφευγε από το σχολείο μας
ποτέ δεν θα μας ξεχνούσε!!!*

...

Αντίθετα υπήρξε και ομάδα που αρκέστηκε μόνο στη βοήθεια του λογισμικού και δεν συμπεριέλαβε κανένα από τα στοιχεία που είχα διδαχθεί στην περιγραφή του.

Ομάδα 3: περιγραφή προσώπου συγκεκριμένο του δασκάλου τους.

Το πιο αγαπημένο μας πρόσωπο είναι ο δάσκαλός μας. Τον λένε Γιώργο Τριαντάφυλλον, είναι 41 ετών.

Επίσης ο δάσκαλος μας είναι ψηλός, έχει καστανά μάτια και μας αγαπά όλους μας. Έχει μελαχρινό χρώμα δέρματος και μαύρα μαλλιά. Κάθε μέρα ο δάσκαλός μας ντύνεται σοβαρά και όμορφα.

Ο κύριός μας είναι καλός και ευγενικός με όλους μας. Μερικές φορές όμως όταν τον γευριάζουμε δεν είναι τόσο καλός μαζί μας. Προσπαθεί όσο μπορεί να μας διδάξει πιο καλά τα μαθήματα, είναι καλόκαρδος αγαπά τα ζώα και το περιβάλλον.

Τον δάσκαλο μας τον αγαπάμε πολύ και γι' αυτό λυπόμαστε που τον χάνουμε φεύγοντας από το Δημοτικό και πηγαίνοντας στο Γυμνάσιο!

5.4.3 Μαγνητοφωνήσεις

Οι μαγνητοφωνήσεις έγιναν στις ενότητες 4 και 7, για να καταγραφούν οι συζητήσεις μεταξύ των μαθητών σχετικά, με τη σημασία της παρατήρησης και την

επιλογή δομικού σχεδίου για περιγραφή προσώπου αντίστοιχα. Τα παιδιά εργάστηκαν σε ομάδες στα παιχνίδια παρατήρησης. Οι μαγνητοφωνήσεις στο πρώτο παιχνίδι, στόχος του οποίου ήταν να κατανοήσουν οι μαθητές τον τρόπο που επηρεάζεται αυτό που βλέπουμε από αυτό που περιμένουμε να δούμε, έγιναν σε δύο ομάδες από τις 5 (βλέπε περιγραφή δραστηριότητας 1, στο παράρτημα). Η επιλογή των ομάδων έγινε σχετικά με το γνωστικό επίπεδο των μαθητών, υψηλό και μέτριο. Επίσης στις μαγνητοφωνήσεις αυτές καταγράφηκαν οι ερωταποκρίσεις του ερευνητή/δασκάλου και των μαθητών γενικά όχι ομαδικά. Οι ερωτήσεις του ήταν του τύπου, *τι είδες, τι περιέγραψες, σε επηρέασε το κείμενο που διάβασες κλπ.* Το στοιχείο που μας δίνει αυτό το αξιολογικό εργαλείο στη δραστηριότητα αυτή, είναι ότι οι μαθητές/τριες πρόσεξαν τη σημασία της προϋπάρχουσας γνώσης στον τρόπο που κάνουμε μία περιγραφή:

Το παράδειγμα που ακολουθεί δείχνει τον τρόπο με τον οποίο σκέφτηκαν κάποιοι/ες μαθητές/τριες για να περιγράψουν : οι μισοί/ες από αυτούς /ες που διάβασαν το κείμενο για τις Καίτη (νέα), όταν είδαν την εικόνα περιγράψανε τη νέα γυναίκα και μάλιστα επηρεασμένοι από το κείμενο χρησιμοποίησαν και στοιχεία του. Οι άλλοι μισοί που διαβάσανε το κείμενο με την κ. Ευτέρπη (ηλικιωμένη) δούλεψαν με τους εξής 2 διαφορετικούς τρόπους. Κάποιοι μόλις είδαν την εικόνα περιγράψανε μία νεαρή γυναίκα, γιατί αυτό είδαν. Οι υπόλοιποι περιγράψανε την ηλικιωμένη γυναίκα και το παράξενο εδώ είναι ότι δεν την αναγνώρισαν στην εικόνα. Όλοι τους είδαν τη νεαρή όμως επηρεασμένοι από το κείμενο που διαβάσανε περιγράψανε την ηλικιωμένη (βλέπε παράρτημα, *απομαγνητοφώνηση από παιχνίδια παρατήρησης α*).

Στο δεύτερο παιχνίδι που είχε σαν στόχο να κατανοήσουν οι μαθητές/τριες ότι η περιγραφή επηρεάζεται από το πλαίσιο επικοινωνίας (βλέπε παράρτημα δραστηριότητα 2) και το οποίο έγινε προφορικά, από τις απαντήσεις των παιδιών φαίνεται η διαφορά στις περιγραφές κάθε φορά που κοιτούσαν την πιο ολοκληρωμένη εικόνα. Από τον παρακάτω διάλογο φαίνεται ότι τα παιδιά πρόσεξαν τη σημασία του πλαισίου επικοινωνίας στην περιγραφή. Παρόμοιος διάλογος έγινε σχεδόν με όλους τους μαθητές.

Δ- Τι κάνει αυτός ο άνδρας;

Μ- Τρέχει

Δ- Γιατί λες να τρέχει;

Μ- Μάλλον τρέχει σε αγώνες γιατί φοράει κράνος.

...

Δ- Για δεξ καλύτερα τώρα τι κάνει;

Μ- κυνηγάει μία γυναίκα.

Δ- Γιατί ;

Μ- Ίσως γιατί θέλει να της κάνει κακό, αυτή φαίνεται ότι φοβάται.

...

1^η εικόνα

2^η εικόνα

Δ- Πάρε τώρα ολόκληρη την εικόνα και πες μας τι κάνει επιτέλους αυτός ο άντρας.

Μ- Τους κυνηγάει ένα λιοντάρι;

Δ- Που βρέθηκε το λιοντάρι;

Μ-Μάλλον θα ξέφυγε από το κλουβί του στο ζωολογικό κήπο.

Δ- Στην αρχή είχες πει ότι τρέχει σε αγώνες

Μ- Ναι αλλά δεν είχα δει όλη τη φωτογραφία.

Δ- Άρα μερικές φορές όταν περιγράφουμε τι πρέπει να προσέχουμε;

3^η
εικόνα

M- Πρέπει να παρατηρούμε πιο καλά και πιο ολοκληρωμένα...

...

Στο 3^ο παιχνίδι (βλέπε παράρτημα δραστηριότητα 3), τα παιδιά πρόσεξαν τη σημασία της παρατήρησης καθώς μέσα από ερωτήσεις μας όπως τι είδατε, πόσα σπίτια είχαν μαύρη οροφή κλπ, γενικά ερωτήσεις που ζητούσαν λεπτομερή περιγραφή, τα παιδιά δυσκολεύονταν να απαντήσουν και σχεδόν όλοι ζήτησαν να παρατηρήσουν πάλι την εικόνα γιατί δεν το είχαν κάνει καλά στην αρχή. Παρόμοια δραστηριότητα έγινε και με ερωτήσεις σχετικές με το κτίριο του σχολείου των παιδιών. Η απομαγνητοφώνηση που ακολουθεί περιλαμβάνει συζήτηση μεταξύ δασκάλου κι όλων των μαθητών κι έγινε για να τονιστεί η σημασία της παρατήρησης:

Δ- Πόσα παράθυρα έχει το σχολείο σας;

M1- 8... ε όχι 9 έχει.

M2- Τι 9 καλέ, περισσότερα.

Δ- Πόσα χρόνια ερχόσατε εδώ κάθε μέρα;

Όλοι- Από τα νήπια.

M4- Καλά εγώ όχι από τα νήπια αλλά έχω χρόνια.

Δ- Μα καλά το βλέπετε τόσα χρόνια καθημερινά και δεν το παρατηρήσατε;

M1- Το παρατηρήσαμε αλλά δεν το θυμόμαστε.

Δ- Καλά τότε πόσα δέντρα έχει μέσα στο προαύλιο;

M5- Ένα μπροστά ή μάλλον δύο μπροστά...

Κλπ.

Επίσης μέσα από τα παιχνίδια αυτά που πραγματοποιήθηκαν, αλλά και μέσα από ερωτήσεις του τύπου περιγράψτε τον αγαπημένο σας τραγουδιστή (οι μαθητές δεν συμφώνησαν, ο καθένας είχε διαφορετικό γούστο) έδειξαν να κατανοούν το ρόλο της υποκειμενικότητας στην παραγωγή ενός περιγραφικού κειμένου (βλέπε παράρτημα, *απομαγνητοφώνηση από παιχνίδια παρατήρησης β.*).

Τέλος οι μαγνητοφωνήσεις χρησιμοποιήθηκαν και στην ενότητα 7, για να καταγραφούν οι συζητήσεις των μαθητών για τα δύο σχέδια και να φανούν έτσι τα κριτήρια επιλογής κάθε σχεδίου. (βλέπε παράρτημα , *σχέδια περιγραφής προσώπου*). Ενώ οι περισσότεροι μαθητές (10/12) επέλεξαν το σχέδιο Ματσαγγούρα γιατί τους φάνηκε πιο εύκολο και κατανοητό όπως είπαν, 5 μαθητές/ τριες δεν το ακολούθησαν καθόλου ενώ οι υπόλοιποι 5 χρησιμοποίησαν κυρίως τα εξής βήματα του σχεδίου ήταν :

Η παρακάτω γραπτή εργασία ενός μαθητή παρατίθεται στη θέση μίας απομαγνητοφώνησης (δεν παρατίθεται απομαγνητοφώνηση γιατί οι μαθητές/ τριες τελικά δεν συζήτησαν στην ομάδα τους και δεν επιχειρηματολόγησαν την επιλογή τους. Ερωτήθηκαν γιατί χρησιμοποίησαν ένα από τα δύο σχέδια και η απάντησή τους για το σχέδιο Ματσαγγούρα ήταν αυτή που αναφέρθηκε στην προηγούμενη παράγραφο) για να δείξει τα στοιχεία που τελικά διάλεξαν 5 μαθητές. Είναι αντιπροσωπευτικό καθώς και οι 5 μαθητές/ τριες επέλεξαν τα βήματα αυτά του σχεδίου:

Η Μυριάδα είναι 39 χρονών. Η Μυριάδα είναι ένα ερχόσω. Η Μυριάδα είναι η κομμάτια που στο κοσμο γαζί. Η Μυριάδα φρακίζε και σκέφτεται.

Πρόλογος: α, β, γ

Μακό βου είναι κανονικά στο ύψος. Είναι ένα μικρό κομμάτι. Κοκκίνα. Είναι και μικρή. Έχει μάτια. Είναι και λεπτά γείδια. Περνάει τον χρόνο της. Είναι και στο σπίτι. Είναι και παρ' άλλες φορές. Η Λαρά έχει και κίτρινα κεφάλια και βειονεκτικότητα. Τα κίτρινα κεφάλια της είναι φίλικη. Είναι γύρω από τον κόσμο. Είναι ειλικρινής και προσπαθεί τους ανθρώπους που ζέρει.

Ανάπτυξη: α, β, ε, στ.

Τη Λαρά του την αγαπώ πάρα πολύ και εύχομαι να την αλλάξει ποτέ.

Επίλογος: α (ατομική κρίση μόνο)

Τα στοιχεία που παρέλειψαν οι περισσότεροι ανήκουν στην ανάπτυξη και είναι τα: γ, δ, ε, ζ

Τα 2 παιδιά που επέλεξαν το σχέδιο του Μπαλούμη γιατί ήταν πιο μικρό και πίστεψαν πως τους αφήνει περιθώρια για να αναπτύξουν την περιγραφή τους χωρίς να τους περιορίζει.

5.4.4 Παρατηρήσεις ερευνητών

Πώς χρησιμοποιήθηκαν και γιατί:

Οι παρατηρήσεις χρησιμοποιήθηκαν στις ενότητες 3, 4, 5, 7, 9, 10 και 11 γιατί σε αυτές οι μαθητές/ τριες, ή δούλευαν ομαδικά (μόνοι/ες τους χωρίς την αλληλεπίδραση με τον δάσκαλο), ή με το δάσκαλό τους κι έτσι υπήρχε το περιθώριο να προσέξω τη δουλειά τους. Συγκεκριμένα στις ενότητες 3, 9, 10 η ανάλυση των κειμένων έγινε με την καθοδήγηση του δασκάλου της τάξης, ο οποίος είχε δουλέψει παρόμοια πολλές φορές στο παρελθόν. Στις ενότητες 4, 5, 7, 11, τα παιδιά δούλεψαν μόνα τους σε ομάδες και η παρατήρηση έγινε πάνω στο τρόπο της εργασίας τους.

Ανάλυση παρατηρήσεων

Από τις παρατηρήσεις στις ενότητες 3, 9, 10, οι οποίες σχεδιάστηκαν με βάση τον πρώτο και δεύτερο στόχο, θα έλεγα ότι οι περισσότεροι/ες από τους/ τις μαθητές/τριες, κατάφεραν να ξεχωρίσουν έστω κι ένα σημείο στο οποίο υπήρχε περιγραφή.

Αρχικά όλοι/ες τους περιορίστηκαν στην ανάλυση όσον αφορά το νόημα του κειμένου κι όχι τη δομή του γιατί έτσι είχαν συνηθίσει να κάνουν στο μάθημα της γλώσσας, σύμφωνα με τα λεγόμενα του δασκάλου. Όταν τους ζητήθηκε όμως να εντοπίσουν περιγραφές, το έκαναν. Ακολούθησε συζήτηση με θέμα, διαφορές ανάμεσα στις περιγραφές του συγγραφέα και σε αυτές που κάνουμε εμείς στην καθημερινή μας ζωή και 8 παιδιά ανέφεραν τις εξής: *Στις λογοτεχνικές περιγραφές υπάρχουνε πολλά επίθετα και πρωτότυπες-«όμορφες» λέξεις. Ο/Η συγγραφέας χρησιμοποιεί πολλές μεταφορές και παρομοιώσεις ενώ παράλληλα μέσα στην περιγραφή του/της βρίσκεται έντονο συναίσθημα. Αντίθετα στην καθημερινή μας ζωή οι περιγραφές γίνονται κυρίως για αντικείμενα ή πρόσωπα υπαρκτά, τα οποία βρίσκονται μπροστά μας και δεν χρειάζεται «πλούσιος» λόγος για να τα περιγράψουμε.*

Στις ίδιες ενότητες τα παιδιά βρήκαν από ένα τουλάχιστον επίθετο, λέξη ή έκφραση η οποία δημιουργεί εικόνες και περιγράφει ήχους. Κάποια από αυτά τα στοιχεία που ανέφεραν τα παιδιά ήταν: στο κείμενο *Η Άνοιξη*, (βλέπε παράρτημα): ... άκουσα ... τα νερά που γλουγλουκίζανε (έκφραση που περιγράφει ήχο), ξερή λάσπη σκασμένη (εικόνα), απλωνόταν μπροστά μου σαν τεράστιο αυτί (παρομοίωση που δημιουργεί εικόνα) κλπ. Στο κείμενο *Ε.Π* (βλέπε παράρτημα), το φως της μέρας χρύσωνε τα κομμένα κεφάλια του Ερμή... (μεταφορική φράση που δημιουργεί εικόνα), βελούδινες κουρτίνες τραβηγμένες στα πλάγια (επίθετο που δημιουργεί εικόνα και βοηθά να κατανοήσουμε την υφή του αντικειμένου κλπ. Και στο κείμενο *Η Πολιτεία της Λίμνης* (βλέπε παράρτημα), ...βρισκόμαστε στα πόδια της λίμνης (μεταφορά που δηλώνει την τοποθεσία), η βλάστηση είναι κυριολεκτικά οργανιστική (επίθετο που δημιουργεί μία εικόνα) κλπ.

Τα παιδιά αναγνώρισαν λοιπόν κάποια γραμματικά στοιχεία σαν χαρακτηριστικά των περιγραφών. Συγκεκριμένα κατάφεραν σχεδόν όλοι να εντοπίσουν μεταφορικές φράσεις, παρομοιώσεις και επίθετα στα κείμενα, ενώ στην πορεία όταν τους ζητήθηκε να ξανακάνουν αυτή την έρευνα, είπαν χαρακτηριστικά κάποιοι ότι *θα ψάξουμε σίγουρα για επίθετα, μεταφορές και παρομοιώσεις*. Τέσσερα παιδιά σχολίασαν ότι αυτά είναι κάποια στοιχεία που *ομορφαίνουν* τις περιγραφές και για το λόγο αυτό καλό είναι και οι ίδιοι να τα χρησιμοποιούν έτσι ώστε αυτό που γράφουν να αρέσει στον αναγνώστη τους.

Όσον αφορά τις ενότητες 4, 5, 7 και 11, οι παρατηρήσεις χρησιμοποιήθηκαν για να ελεγχθεί η επίτευξη των στόχων 3 και 4. Συγκεκριμένα στην 4^η ενότητα πρόσεξαν τη σημασία της δεξιότητας της παρατήρησης οι οποία τους βοηθά στο να περιγράφουν καλύτερα και πιο έγκυρα. Αυτή ήταν η άποψη τριών από τις πέντε ομάδες. Μάλιστα κάποιοι/ες ενώ έκαναν περιγραφές για εικόνες και χώρους, ζητούσαν να τα παρατηρήσουν πάλι για να βελτιώσουν το κείμενό τους. Δεν περιορίστηκαν σε αυτά που ήδη γνώριζαν, αντίθετα ρωτούσαν κι έψαχναν καλύτερες πληροφορίες όπως για παράδειγμα δύο ομάδες στην ενότητα, ρώτησαν δασκάλους, γονείς, μαθητές κλπ και βγήκαν στην αυλή για να παρατηρήσουν το χώρο και το κτίσμα.

Η ομαδική εργασία στην ενότητα 5 ήταν πολύ καλή στις δύο πρώτες ομάδες. Η 3^η ομάδα αποφάσισε να χωρίσει τη δουλειά *στα τρία*, δηλαδή ο/η ένας/μία να κάνει τον πρόλογο μόνος/μόνη του/της, ο/η άλλος/η την ανάπτυξη κι ο/η τελευταίος/α τον επίλογο. Φυσικά και δεν είναι αυτό το ζητούμενο της ομαδοσυνεργατικότητας. Στην 4^η ομάδα υπήρξε διαφωνία μεταξύ των ιδεών/απόψεων, η οποία και τελικά λύθηκε. Ένα πολύ σημαντικό στοιχείο που παρατήρησα στην 11^η ενότητα, είναι ότι όλες οι ομάδες δούλεψαν καλύτερα από την προηγούμενη φορά, χωρίς διαφωνίες.

Στην 7^η ενότητα οι 8 μαθητές/τριες μπήκαν στη διαδικασία να ερευνήσουν ποιο σχέδιο θα βοηθήσει τον/την καθένα/μία ατομικά να φτιάξει καλύτερη περιγραφή, οι υπόλοιποι επέλεξαν αμέσως το σχέδιο του Η. Ματσαγγούρα γιατί τους

ήταν οικείο αφού όπως είπαν έμοιαζε με αυτό που χρησιμοποίησαν παλιά για να φτιάξουν την περιγραφή ενός τόπου- χώρου.

5.4.5 Βιντεοσκοπήσεις

Πώς χρησιμοποιήθηκαν και γιατί:

Οι βιντεοσκοπήσεις έγιναν στις ενότητες 2, 6 και 11. Συγκεκριμένα στην ενότητα 2 χρησιμοποιήθηκαν για να καταγραφεί ο τρόπος με τον οποίο έπαιζαν τα παιδιά (βλέπε περιγραφή παιχνιδιού *Βρες το Πεσ το* στο παράρτημα), δηλαδή ο τρόπος που περιέγραφαν και οι δυσκολίες που συνάντησαν κατά την παραγωγή αλλά και κατανόηση της περιγραφής.

Ανάλυση βιντεοσκοπήσεων

Για να διευκολυνθούν στην παραγωγή των περιγραφών χρησιμοποίησαν προσωπικές εμπειρίες όπως για παράδειγμα η ομάδα 1:

Π.χ. η λέξη-θέμα ήταν ΖΟΥΓΚΛΑ διάλογος μαθητών:

μαθήτρια 1: *είναι σαν το «αμαζόνειο» (ζωολογικός κήπος)*

μαθητής : *ποτάμι*

μαθήτρια 1: *το «αμαζόνειο» είναι ποτάμι; ... υπάρχουν πάρα πολλά κλαδιά μέσα, δέντρα*

μαθήτρια 2: *δάσος*

μαθήτρια 1: *όχι. Δέντρα...ε... ζούνε άγρια ζώα*

μαθητής : *ζούγκλα*

μαθήτρια 1: *ναι*

Δύο ομάδες (6 μαθητές) οι οποίες ρωτήθηκαν για το τι τους δυσκόλεψε στην περιγραφή, απάντησαν στην κάμερα τα εξής:

M1- Εμένα με δυσκόλεψε πολύ πώς να περιγράψω το τριφύλλι. Έπρεπε να πω μία ομάδα αλλά όχι το όνομά της και από κει ξέρουμε περισσότερο αυτή τη λέξη.

Δ- Είχε αυτή τη λέξη μέσα η κάρτα;

M1- Ναι κι αν πρέπει να περιγράψεις κάτι και σου λένε , χ χ χ οι παρακάτω λέξεις τότε κομπλάρουμε.

Δ- Πιστεύεις ότι θα ήταν πιο εύκολο για ένα παιδί που έμενε στην εξοχή να το περιγράψει;

M2- Ναι γιατί το ξέρει, το βλέπει κάθε μέρα...

Δ- Δηλαδή εξαρτάται από τα βιώματα που έχουμε , το πόσο εύκολα περιγράφουμε;

Όλοι/ ες- Ναι

...

M3- Εμένα με δυσκόλεψε πάρα πολύ ο χρόνος.

Όλοι- Κι εμένα.

M4- Μας άγχωνε...

Δ- Άρα τι είναι αυτό που κάνει δύσκολη την περιγραφή

M2- Τα βιώματα.

M3- Να χρησιμοποιούμε λέξεις που έχουν άμεση σχέση με το θέμα.

Κλπ.

Στην ενότητα 6 κάποιου/ ες μαθητές/ τριες διάβασαν στην κάμερα τις περιγραφές που κατασκεύασαν για να φανεί ο τρόπος με τον οποίο άλλαξαν την περιγραφή τους όταν στο κείμενο άλλαξε ένα στοιχείο (βλέπε παράρτημα, δραστηριότητα 4 περιγραφές μαθητριών για τη γάτα στο κείμενο «Ο πετεινός, η γάτα

και το ποντικάκι»). Κάποια παιδιά χρησιμοποίησαν άλλα επίθετα και μεταφορές για δώσουν μία διαφορετική εικόνα της γάτας, κάποιος άλλος έβαλε αγωνία έβαλε περιπέτεια στο κείμενό του, άλλοι έβαλαν τα ζώα να μιλούν μεταξύ του κλπ.

Στην 11^η ενότητα βλέποντας τα παιδιά να δουλεύουν φαίνεται η ομαδοσυνεργατικότητά τους. Ο λόγος που χρησιμοποιήθηκαν εδώ οι βιντεοσκοπήσεις, ήταν για να δούμε πόσο καλά εργάζονται σε ομάδες, αν αυτό αποδίδει κι αν οι ίδιοι/ες οι μαθητές/τριες πιστεύουν ότι αποδίδει. Κάθε ομάδα τριών ατόμων μπροστά σε έναν υπολογιστή, συνεργάζεται, συζητά και ανταλλάσσει απόψεις. Μία μαθήτρια όταν ρωτήθηκε, τι κάνετε είπε στην κάμερα «Προσπαθούμε να βρούμε νέες ιδέες». Οι μαθητές /τριες συζητούσαν μεταξύ τους τις ιδέες τους, την ορθογραφία, ρωτούσαν τις άλλες ομάδες αν γνώριζαν κάποια πληροφορία η οποία θα τους βοηθούσε να βελτιώσουν την περιγραφή τους κλπ. Η συνεργασία ήταν καλή σε όλες τώρα τις ομάδες σε αντίθεση με την ενότητα 5, όπου μόνο οι δύο από τις τέσσερις είχαν συνεργαστεί σύμφωνα με τον επιθυμητό τρόπο. Το λογισμικό hyper studio δεν έχει ορθογραφικό έλεγχο γι' αυτό και τρεις ομάδες συμβουλευτήκαν αρκετές φορές το ορθογραφικό λεξικό που υπήρχε στην αίθουσα. Βέβαια όταν τελείωσαν την περιγραφή τους, όλες οι ομάδες μετέφεραν το κείμενο στο word κι έκαναν τον ορθογραφικό έλεγχο.

5.4.6 Γραπτές εργασίες μαθητών/τριών

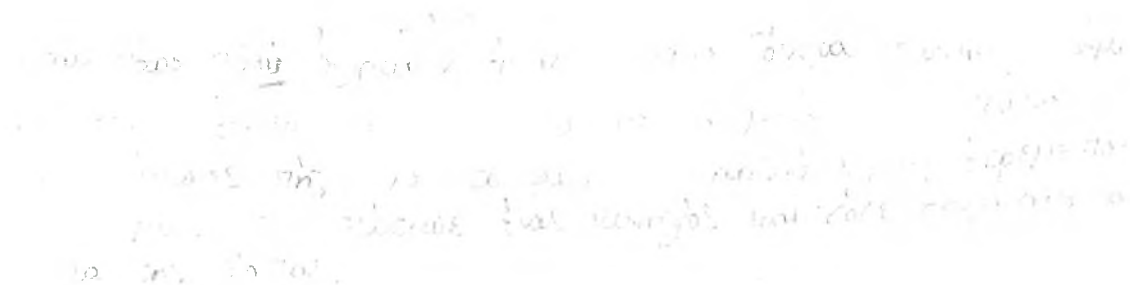
Πώς χρησιμοποιήθηκαν και γιατί:

Οι γραπτές εργασίες συλλέχθηκαν από τις ενότητες 6,9,10 και 12. Στις ενότητες αυτές οι μαθητές/τριες δούλεψαν κυρίως ατομικά στην παραγωγή κειμένων. Αυτά τα κείμενα που κατασκεύασαν, είναι τα γραπτά τους και αναλύθηκαν με διάφορα κριτήρια. Τα κριτήρια αφορούν κυρίως τους στόχους 1 και 2.

Ανάλυση παρατηρήσεων

Στην ενότητα 6 :

A) βλέπε παράρτημα δραστηριότητα 4, παραλλαγές στο ίδιο κείμενο. Στόχος της άσκησης ήταν να κατανοήσουν τα παιδιά πως όταν ένα στοιχείο του κειμένου αλλάζει, τότε μπορεί να αλλάξει η περιγραφή των ηρώων του, η ροή του και η εξέλιξή του. Οι περισσότεροι μαθητές άλλαξαν πραγματικά την περιγραφή των ηρώων. Παραδείγματα:

Handwritten student work showing a paragraph of text with several lines crossed out and replaced with new words and phrases, illustrating the concept of variation in a text.

κάποιοι άλλοι έβαλαν τα ζώα να μιλούν μεταξύ τους.

Πρώτα τι είναι αυτό που έχει γάτα, αλλά, αυτή είναι άγριο αδύνατο, τα μάτια
 του να κοιτάζουν το βιβλίο που κρατάει, για να δε θυμώσω πήγε να με φάει
 μου άφησε. Οχι είναι μια γάτα. Σωστό, μακάρι
 Στην αφή μου φαίνεται λίγο και πως μαζί του θα ένοιωθα ασφαλείς
 άρρηκτα έγινε το αντίθετο ένοιωθα ανασφάλεις.

Βέβαια κάποιοι μαθητές ξέφυγαν από την περιγραφή της γάτας κι έγραψαν μία
 μικρή περιπέτεια, π.χ.

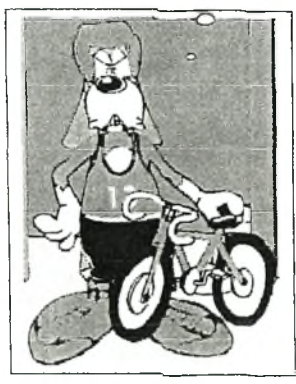
Το γουρουνάκι θα έλεγε: Η γάτα είναι πολύ παρόμοια με το κοτόπουλο ή άλλο
 είδος που δευ με αφήσει να πλησιάσω και να εκδώ μαζί μου ήσυχες να
 το υψώσω ότι μπορεί να με φάει. Αντίθετα ο γάτος, όπως έλεγε η γάτα,
 προσπαθούσε να μου το φάει. Το κοτόπουλο αυτή όμως, η γάτα κρυβόταν
 οι μάτια πήγαινε να μου το φάει, έγραψε από τους άλλα.

β) βλέπε παράρτημα δραστηριότητα 5. στη συγκεκριμένη δραστηριότητα τα παιδιά
 καλούνται να γράψουν ένα μικρό παραμύθι εμπνευσμένο από τη φωτογραφία δίπλα.
 Τα παραμύθια έχουν εξέλιξη και ξεκινούν συνήθως από ένα πρόβλημα (Σ.
 Βοσνιάδου 2004, 247) και για το σημαντικό αυτό λόγω θα ήταν άτοπο να ζητούσαμε
 από τα παιδιά να περιοριστούν στην περιγραφή του ήρωα. Στόχος μας ήταν να
 καταλάβουν το πώς επηρεάζει την περιγραφή μας η εξωτερική εμφάνιση. Και
 πράγματι μέσα από τις εργασίες τους φαίνεται ότι επηρεάστηκαν από τις εικόνες του
 ίδιου ήρωα, ο οποίος στη μία είναι ποδοσφαιριστής και στην άλλη ποδηλάτης.
 Παραδείγματα:

Μια φορά κι έναν καιρό,

για ηλιόλουστη μέρα ο Πέρης
είχε βγει για αθλήματα πρώτος και
καλύτερος στην ποδηλασία. Μετά
από πέντε με έξι ημέρες και να
σου πάλι ο Πέρης πρώτος. Την
επόμενη εβδομάδα ο Πέρης έλασε
για πρώτη φορά στην ποδηλασία
και έγινε ρεζιμί μίσα σε αθλητή
ρο στον κόσμο δηλαδή αμέσως στη
πρώτη ζτο τέλος έτρεξε προς
το σπίτι και άπαυα κίεσε. Από
την κλασική του κι έβλεπα παράτησε
το ποδήλατο και άρχισε το
ποδόσφαιρο.

Με λένε
Πέρη ....

Μια φορά κι έναν καιρό,

ήταν ένα βουνό που απή τον Πέρη.
Ο Πέρης είναι ποδοσφαιριστής στον Παναθηναϊκό
Ενώ παίζει και έχει αέρα πρόσωπο.
Σα φαίει αν είναι αέρα με πρόσωπο και
αέρα πρόσωπο παρόμοια. Μα μια μέρα έγινε
έτσι αέρα στον ο Πέρη. Πήγε να
παιξει ποδοσφαίρο στις αυλές της σχολής
Μα αν βάλει πακέτο τον χτύπησε και
πες αέρα το πακέτο του μίση
την αέρα. Απο τότε τον
βλέπει να κοιτάζει σου να ξανακάνει
αέρα να ξαναεί ποδοσφαίρο για όλη
την τη ζωή. Απο τότε τον
πες αέρα στον Πέρη.

Με λένε
Πέρη

συνέχεια του παραμυθιού

Οι επιστήμονες του έχουν δώσει πλύση
εγκεφάλου για να μην ξέρει ο πατέρας
ότι έχει ερωμένης και τους
τρομοκρατήσει.

Ο Πέτρος όμως νόησε ότι το αδελφικό του
τον είχε στο μυαλό και τον αρνήθηκε.

Η κόρη του αποφάσισε να τον βοηθήσει
να θυμώσει εις έναν ποταμό.

Έτσι άρχισαν να πηδούν διάφορα
αθήματα.

Στο τέλος ο Πέτρος βρήκε την λύση

του βέβαιο μετά από πολλές προσπάθειες.

Ο Πέτρος θυμήθηκε ότι ήταν ερωμένης
και το όνομα του ήταν φρεν.

Θυμήθηκε πως ένα διασημότητα

είχε πάρει στο φαί της και

ήταν έρχονταν ενώ ο φρεν όπως

του έλεγε τότε έμενε εκεί δεν

μπορούσε να πηδούν γιατί ήταν μικρός.

Τότε τον πήλασε και ο Πέτρος

έβγαλε περιουσία.

Τώρα ο Πέτρος και η κόρη

έχουν γίνει δημοφιλείς ολυμπιονίκες.

Τελικά ο Πέτρος πέτυχε την απασχόληση

του. Έβγαλε μια καλίσερη και

Στην ενότητα 9:

Α) Η δραστηριότητα 7(βλέπε παράρτημα) στηρίζεται στο κείμενο, απόσπασμα από βιβλίο Ε.Π. (βλέπε παράρτημα).

Τα συναισθήματα που εντόπισαν οι μαθητές/τριες εδώ ήταν:

Εκπλήξη, στην αρχή όταν ο μπαμπάς της, της είπε ότι θα πάει στο σχολείο θηλέων, εκεί που πάνε όλα τα πλούσια κορίτσια.

Λύπη γιατί η φίλη της την κοροΐδευε που θα πάει στο σχολείο αυτό.

Αμηχανία όταν πήγε την πρώτη μέρα.

Χαρά που πήγαινε στο σχολείο αυτό που τόσο της άρεσε.

Θαυμασμός για το νέο σχολείο

Και θυμό γιατί κάποιιοι την αποκαλούσαν Γεωργία κι όχι Ζώρζ.

Όλοι οι μαθητές/ τριες εντόπισαν το συναίσθημα της χαράς και της έκπληξης.

Μόνο λίγοι/ ες δεν εντόπισαν κάποια από τα υπόλοιπα.

Για παράδειγμα, εδώ η μαθήτρια εντόπισε όλα τα συναισθήματα

.....
.....
.....
.....
.....

ενώ εδώ ο συμμαθητής της όχι.

.....
.....
.....
.....
.....

Στο β ερώτημα της άσκησης όπως φαίνεται από τα γραπτά των παιδιών, τα συναισθήματα της συγγραφέως άλλαξαν με τον εξής τρόπο:

Νοσταλγία για το παλιό σχολείο.

Απέχθεια για το σχολείο σε αντίθεση με το θαυμασμό πριν.

Θυμό για τον μπαμπά της

Απομόνωση από τις νέες συμμαθήτριές της.

Λύπη γιατί θα πήγαινε στο σχολείο αυτό και θα έχανε τις παλιές της φίλες.

Δύο μαθήτριες έβαλαν το εαυτό τους στη θέση της συγγραφέως κι έγραψαν σε 1^ο πρόσωπο:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

οι περισσότεροι μαθητές/ τριες όμως απάντησαν σε 3^ο πρόσωπο όπως για παράδειγμα:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Α) Στη δραστηριότητα 6 (βλέπε παράρτημα) τα παιδιά σχολίασαν το παράδειγμα, μαζί με το δάσκαλο και βρήκαν όλοι/ ες κι άλλα παραδείγματα επιθέτων που κάθε φορά προσδίδουν μία άλλη ιδιότητα στη θάλασσα.

Στη συνέχεια χαρακτήρισαν το ουσιαστικό σύννεφα και βρήκαν τα εξής επίθετα που δίνουν:

- το μέγεθος ή την έκταση: μεγάλο, τεράστιο, μικρούλικο, μικρομεσαίο, μικρό, συναρπαστικά μέτριο, γιγαντιαίο, μικροσκοπικό.
- Το χρώμα: γαλάζιο, κατακόκκινο, καφέ, μαύρο, άσπρο, γκρι, θαλασσί, πορτοκαλί, κίτρινο, φωτεινό κόκκινο, ροζ και μωβ
- Την κινητικότητα: γρήγορα, αργά, αργοπορημένα, ζωηρά, αργοκίνητα, γρηγοροκίνητα, σκανδαριάρικα.
- Μία εικόνα: καθαρό, βρώμικο, χαζοχαρούμενο, κρυμμένα, κολλητά, πλατιά, σταθερά, τρομακτικά, πυκνά, σκουρόχρωμα, φανερά, άτσαλα.
- Ένα συναίσθημα: μελαγχολικά, λυπητερά, χαρούμενα, λαμπερά, πανέμορφα, χαριτωμένα, αγαπησιάρικα, γαλήνια, στεναχωρημένα.

Όλα τα παιδιά βρήκαν από τουλάχιστον ένα επίθετα για να χαρακτηρίσουν τις 5 ιδιότητες των σύννεφων. Υπήρξαν πολλές κοινές απαντήσεις και σχεδόν όλοι/ες έδιναν περισσότερες από μία απαντήσεις.

Στην ενότητα 10:

Η δραστηριότητα 8 (βλέπε παράρτημα) ζητούσε από τους μαθητές να φτιάξουν μία περιγραφική πρόταση κι ένα ποίημα χρησιμοποιώντας μεταφορές και παρομοιώσεις. Στην πρότασή τους όλοι/ες χρησιμοποίησαν μόνο παρομοιώσεις. Για παράδειγμα:

.....
.....
.....

ή

.....
.....

Όσον αφορά την παραγωγή του ποιήματος κάποια παιδιά (2) δυσκολεύτηκαν και δεν έγραψαν υποστηρίζοντας ότι δεν είναι ποιητές κι αποφάσισαν να κάνουν ένα *κολάζ* από κάποια ποιήματα του ανθολογίου. Ένα ποίημα ενός μαθητή που δεν είχε καθόλου μεταφορές και παρομοιώσεις, και ήταν στιχάκι που ήδη υπήρχε ήταν το παρακάτω:

.....
.....
.....

Τα περισσότερα ποιήματα περιείχαν παρομοιώσεις και λιγότερο μετοχές π.χ.

Ο ήλιος δίνει στον άνθρωπο

απλά και στον άνθρωπο είναι να

είναι να είναι πάντα στη ζωή

Τα παιδιά

β)

Η βάση είναι γρήγορα στον άνθρωπο

στον στο βόθρο της κοιλιακής χώρας

μια κα λεπτό. Ο φράς της είναι

απλά και μας καθ' ύλην κρισι με το δίκαιο και τα μυστικά

κλπ

Τέλος στην ενότητα 7, η οποία ζητούσε από τους/ τις μαθητές/τριες την περιγραφή του ιδανικού φίλου, σχεδόν όλοι/ες χρησιμοποίησαν κάποια από τα στοιχεία που είχαν διδαχτεί.

Το κυρίαρχο στοιχείο που έβαλαν όλοι ήταν η δομή του κειμένου, καθώς στον πρόλογο ανέφεραν το χωροχρονικό ή συναισθηματικό πλαίσιο μέσα στο οποίο βρίσκεται το περιγραφόμενο, στην ανάπτυξη τη συνολική εικόνα και τα δομικά στοιχεία, και στον επίλογο εξέφρασαν μία συνολική άποψη.

Επίσης στην περιγραφή τους κάποιοι/ ες αναφέρθηκαν σε πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα, χρησιμοποίησαν πολλά επίθετα και λίγοι έβαλαν παρομοιώσεις και μεταφορές. Τρεις μαθήτριες είδαν τον ιδανικό φίλο στα πρόσωπα των κατοικιδίων τους και περιέγραψαν αυτά.

* στο παράρτημα βρίσκονται σχεδόν όλες οι εργασίες των μαθητών/ τριών

5.4.7 Συνεντεύξεις μαθητών/ τριών

Πώς χρησιμοποιήθηκαν και γιατί:

Οι συνεντεύξεις των παιδιών έγιναν στις ενότητες 4,5,8,11 και 12. Χρησιμοποιήθηκαν για να καταγραφεί η επίτευξη του 3^{ου} και 4^{ου} στόχου. Μόνο στις ενότητες 4 και 10 χρησιμοποιήθηκαν για να εξεταστεί η επίτευξη των στόχων 1 και 2. Οι μαθητές/ μαθήτριες απάντησαν στις ερωτήσεις ατομικά ή ομαδικά. σε ερωτήσεις και πήραμε τα παρακάτω συμπεράσματα σε κάθε ενότητα ξεχωριστά:

Ανάλυση παρατηρήσεων

Στην ενότητα 4, στα παιχνίδια παρατήρησης, οι ερωτήσεις ήταν σχετικές με τη σημασία της παρατήρησης. Οι απαντήσεις όλων το παιδιών δήλωναν ότι έχουν κατανοήσει τη μεγάλη σημασία της. Παρακάτω ακολουθεί αντιπροσωπευτική

συνέντευξη με έναν μαθητή, και λέω αντιπροσωπευτική γιατί οι απόψεις τους εξέφραζαν άλλους 9 μαθητές:

Δ- Γιατί δυσκολεύτηκες πριν να περιγράψεις τη φωτογραφία ; (βλέπε παράρτημα δραστηριότητα 3)

M1- Γιατί δεν την είχα δει καλά;

Δ- Μα αφού την κοιτούσες για αρκετά δευτερόλεπτα.

M1- Ναι αλλά δεν πρόσεξα τις λεπτομέρειες που με ρωτήσατε. Που να θυμάμαι σε ποια στέγη καθόταν ο άνθρωπος με την πανοπλία...

Δ- δεν υπήρχε αυτός ο άνθρωπος, σε ρώτησε για να δω πόσο καλά παρατήρησες.

M1- Δεν παρατήρησα καλά αλλά αν θέλετε ξαναπαίζουμε.

Δ- Θα περιγράψεις καλύτερα;

M1- Ναι θα παρατηρήσω πιο καλά και θα περιγράψω πιο καλά

κλπ

Μέσα από συνεντεύξεις μαθητών/τριών στις ενότητες 5, 8, και 11, σε σχέση με τον 4^ο στόχο τα παιδιά σύγκριναν τους παραδοσιακούς τρόπους διδασκαλίας με τη χρήση των Τ.Π.Ε στη διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος κι απάντησαν τα εξής:

Η πρώτη ερώτηση προς ήταν:

«Ποια τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της γραπτής εργασίας και της ομαδικής εργασίας στον Η/Υ με χρήση λογισμικών κι επεξεργαστή κειμένων; Τι προτείνουμε εμείς σε άλλα σχολεία που θα θέλανε να δουλέψουνε με τα περιγραφικά κείμενα;»

- ***Η ομαδοσυνεργατική μάθηση κάνει την εργασία πιο εύκολη και πιο γρήγορη.***
- ***Είναι μία ευχάριστη διαδικασία που διαφέρει από αυτό που κάνουμε κάθε μέρα στο σχολείο.***
- ***Βοηθούμε ο ένας τον άλλο μέσα στην ομάδα μας για να γράφουμε ορθότερα.***
- ***Διορθώνουμε τα λάθη μας κυρίως στην ορθογραφία αλλά και στον τονισμό.***
- ***Δουλεύοντας στον Η/Υ έχουμε τη δυνατότητα να μπούμε στο διαδίκτυο και να βρούμε πληροφορίες για κάτι που μπορεί να περιγράψουμε (όπως π.χ. έναν διάσημο ποδοσφαιριστή, περιγραφή προσώπου την οποία έκανε ένας μαθητής)***
- ***Μας δίνει μεγάλη βοήθεια το λογισμικό όσον αφορά τη δομή του κειμένου , πρόλογος, ανάπτυξη, επίλογος, υπάρχουνε καθορισμένα όρια και δεν υπάρχει κίνδυνος να ξεφύγεις.***
- ***Μας δίνεται η δυνατότητα διόρθωσης ή συμπλήρωσης κάποιων στοιχείων πάνω στην περιγραφή, χωρίς να χρειάζεται να σβήσουμε ή να γράψουμε από την αρχή.***
- ***Μπορούμε να μοιραστούμε τις περιγραφές και τις απόψεις μας με άλλα σχολεία.***
- ***Μπορούμε να αποθηκεύσουμε τα κείμενα στο φάκελό και να τα συμβουλευόμαστε όταν τα χρειαζόμαστε.***
- ***Μας δίνεται η δυνατότητα να γράψουμε πρώτα την ανάπτυξη για παράδειγμα και μετά με ένα κουμπί να πάμε στον πρόλογο και να τον γράψουμε.***
- ***Η δουλειά σε ομάδες προσφέρει περισσότερες ιδέες και η περιγραφή που θέλουμε να δημιουργήσουμε γίνεται πιο «πλούσια».***

Τα μόνα σημεία που δυσκολεύουν την εργασία στον Η/Υ είναι τα εξής (μειονεκτήματα) :

- ***Κάποια λογισμικά όπως το hyper studio δεν έχει ορθογραφικό έλεγχο όμως μπορούμε να μεταφέρουμε το κείμενό μας στο word και να διορθώσουμε τα λάθη μας. (έτσι κάνανε και οι μαθητές στην τάξη)***

- *Η ταχύτητα πληκτρολόγησης από κάποιους είναι μικρή γιατί δεν έχουμε μεγάλη εμπειρία.*

Οι απαντήσεις αυτές εκφράστηκαν από 3 ομάδες, η τελευταία ομάδα περιορίστηκε σε πλεονεκτήματα όπως:

Είναι μία ευχάριστη διαδικασία

Μπορούμε να αποθηκεύσουμε τα κείμενα στο φάκελό.

Οι απαντήσεις που είναι με έντονους χαρακτήρες, περιλαμβάνονται στα αποτελέσματα των ερευνών του Poole B.J. , 1997 (αναφέρονται στο 4^ο μέρος της παρούσας εργασίας) και το γεγονός αυτό δείχνει ότι πράγματι τα παιδιά παρατήρησαν κάποια από τα πλεονεκτήματα της χρήσης του Η/Υ, αναγνώρισαν στοιχεία τα οποία βελτιώνουν την προσωπική τους μάθηση αλλά και του συνόλου.

5.4.8 Αρχεία μαθητών/ τριών σε word

Πώς χρησιμοποιήθηκαν και γιατί:

Τα αρχεία των μαθητών συλλέχθηκαν από το φάκελο κάθε ομάδες ξεχωριστά στις ενότητες 8 και 5.

Ανάλυση παρατηρήσεων

Στην έβδομη ενότητα το περιβάλλον αυτό χρησίμευσε στους/στις μαθητές/τριες σαν ένας *συμβουλευτικός χώρος* στον οποίο προσέφευγαν για να συμβουλευτούν στοιχεία για τις περιγραφές, τα οποία είχαν μάθει μέχρι εκείνο το σημείο. Με τον τρόπο αυτό ερευνούσαν για να βελτιώσουν την προσωπική τους μάθηση και εξέλιξη σχετικά με το συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο.

Οι μαθητές/τριες συζήτησαν σε ομάδες για όλα τα μαθήματα που έκαναν μέχρι εκείνο το σημείο για τις περιγραφές και σημείωσαν τα στοιχεία και τις γνώσεις που αποκόμισαν. Στο τέλος συνεργατικά ένωσαν τις απόψεις τους κι έφτιαξαν το παρακάτω κείμενο. Κάποιος/κάποια έγραφε αυτά που έλεγαν οι υπόλοιποι/ες. Τρία παιδιά εναλλάξ έγραψαν στο word.

Τι έχω μάθει μέχρι τώρα για τις περιγραφές;

1) Τα αινίγματα είναι μορφές περιγραφών που είναι δύσκολες στην κατανόηση. Δυσκολευόμαστε να βρούμε τη λύση γιατί περιγράφει κάτι απλό κι εμείς ψάχνουμε το δύσκολο, έχει δύσκολες στην κατανόηση εκφράσεις, θέλουν πολύ σκέψη και δεν χρησιμοποιεί λέξεις κλειδιά.

2) Όταν παίζαμε το παιχνίδι Βρες το Πεξ το, δυσκολευτήκαμε να κάνουμε και να καταλάβουμε τις περιγραφές των συμπαικτών μας γιατί δεν βρίσκαμε τις κατάλληλες λέξεις για να χρησιμοποιήσουμε, η κάρτα μας απαγόρευε να χρησιμοποιούμε λέξεις που σχετίζονται άμεσα με τη λέξη- θέμα κι ο χρόνος μας πίεζε και μας άγχωνε .

3) Οι αλλαγές που θα έκανε ένας συγγραφέας για να κάνει μία περιγραφή που εγώ έφτιαξα πιο λογοτεχνική θα ήταν οι εξής: θα έβαζε περισσότερη φαντασία, όμορφες και δύσκολες λέξεις, έντονο συναίσθημα , θα έκανε πιο ωραίο πρόλογο κι επίλογο και τέλος δεν θα έβαζε πολλές λεπτομέρειες ώστε το κείμενο να είναι βαρετό.

Ο συγγραφέας είναι καλύτερος από εμένα στο φτιάχνει περιγραφές γιατί έχει πείρα και γνώσεις κι έτσι χρησιμοποιεί σωστά το γραπτό λόγο, χρησιμοποιεί ευκολοδιάβαστες λέξεις, δεν μπαίνει σε λεπτομέρειες και ξέρει πότε και που να βάλει το συναίσθημα.

- 4) Τα αινίγματα και οι λογοτεχνικές περιγραφές έχουν κοινά στοιχεία σε 2 σημεία: είναι και τα δύο περιγραφές και χρησιμοποιούν πολύ συχνά παρομοιώσεις και μεταφορές.
- 5) Τα στοιχεία μιας περιγραφής είναι: το συναίσθημα, και την εικόνα
- 6) Η παρατήρηση είναι πάρα πολύ σημαντική όταν πάμε να περιγράψουμε
- 7) Ο καλύτερος τρόπος συνεργασίας όταν δουλεύουμε ομαδικά την κατασκευή μιας περιγραφής, είναι να μοιραζόμαστε και να ενώνουμε τις ιδέες μας και να παρατηρούμε σωστά για να συλλέγουμε τα στοιχεία που πρόσεξε ο καθένας ώστε η περιγραφή μας να γίνει καλύτερη.

Ο κειμενογράφος αυτός χρησίμευσε στους μαθητές/ τριες στο να βελτιώσουν τα κείμενα τους. Βλέποντάς τα διακρίνεται η βελτίωση τους στην οργάνωση των ιδεών τους και στην ορθογραφία. Αποτέλεσε ένα «εργαλείο» στα χέρια των μαθητών με το οποίο δεν έχαναν το χρόνο τους αλλά έκαναν τις περιγραφές τους καλύτερες. Π.χ.

Το πιο πολυτελές αυτοκίνητο είναι η λιμουζίνα του προέδρου των ΗΠΑ. Το πρωτοείδαμε στην ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ και από τότε το ονειρευόμαστε συνέχεια. Είναι εκπληκτικό και όλοι και θέλουν να το αγοράσουν.

Το χρώμα του είναι μαύρο, είναι πολύ μεγάλο, έχει 6 εξατμίσεις και 6 παράθυρα. Έχει ασημένιες ζάντες. Καλπάζει σαν το άλογο και τρέχει σαν τον άνεμο για να προστατέψει ένα σημαντικό πρόσωπο από την τρομοκρατία. Τα υλικά του είναι 3,5 κιλά ζάντες από κάτω έχει 5 κιλά χαλκό, πάνω έχει 2,5 κιλά αλουμίνιο έχει αλεξίσφαιρα τζαμιά που ζυγίζουν 1 κιλό.

Αυτό το αμάξι χρησιμοποιείται για να προστατεύει ανθρώπους. Τα πλεονεκτήματα είναι πολλά. Κάποια από αυτά είναι τα εξής: ότι είναι πολύ γρήγορο και προσφέρει μεγάλη προστασία. Μειονέκτημα είναι ότι δεν παρκάρετε εύκολα και είναι δυσκίνητο παρόλο αυτά το αυτοκίνητο είναι ιδανικό, για ένα σημαντικό πρόσωπο.

Μου αρέσει και θα ήθελα να το αποκτήσω όταν μεγαλώσω. Και θα πρέπει να το αποκτήσετε και εσείς (\$)!!(\$)

5.5 ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Ο πρώτος στόχος σύμφωνα με τα αποτελέσματα που μας δίνουν τα αξιολογικά εργαλεία σε γενικές γραμμές φαίνεται να επιτεύχθηκε. Συγκεκριμένα, τα αξιολογικά εργαλεία που αναλύθηκαν σε κάθε ενότητα που εξυπηρετεί τον πρώτο στόχο, ήταν τα: ερωτηματολόγια, βιντεοσκοπήσεις, παρατηρήσεις ερευνητών, μαγνητοφωνήσεις, οι εργασίες στο hyper studio και γραπτές εργασίες μαθητών/τριών.

Από τη διαφορά των απαντήσεων του ερωτηματολογίου, στην αρχή και στο τέλος τα συμπεράσματά μας είναι τα εξής: σχεδόν όλοι οι μαθητές/τριες (ερώτηση Α.3), ξεχώρισαν δύο τύπους περιγραφής, την πραγματική και τη φανταστική. Αντίθετα στην αρχή υποστήριζαν ότι μπορούμε να περιγράψουμε μόνο κάτι που το βλέπουμε και είναι μπροστά στα μάτια μας (πραγματική). Από την άλλη μεριά, δεν έδωσαν μεγάλη σημασία στην προϋπάρχουσα γνώση, η οποία είναι γεγονός ότι αποτελεί σημαντικό παράγοντα στη δημιουργία μίας καλής περιγραφής, ακόμα και για κάτι που βρίσκεται μπροστά μας (π.χ. περιγράψτε το ιστορικό μνημείο που βλέπετε). Στο σημείο αυτό παρατηρούμε μία αντίθεση στις απόψεις των παιδιών.

Αυτό συμβαίνει γιατί στην ερώτηση Α9 οι περισσότεροι/ες άλλαξαν γνώμη και υποστήριξαν ότι ένα περιγραφικό κείμενο δεν έχει το ίδιο νόημα για όλους. Η άποψη αυτή φυσικά περιλαμβάνει τον παράγοντα της προϋπάρχουσας γνώσης, καθώς ορισμένες φορές για να καταλάβουμε ένα κείμενο πρέπει να την ενεργοποιήσουμε, κάτι το οποίο όμως δεν γίνεται πάντα, για διάφορους προσωπικούς λόγους του καθενός (Σ. Βοσνιάδου 2004, 242).

Στις βιντεοσκοπήσεις διακρίνουμε ότι αρκετά παιδιά πρόσεξαν τα στοιχεία που κάνουν μία περιγραφή κατανοητή αλλά και την παραγωγή της εύκολη και βρήκαν ότι α) κάνουμε εύκολα περιγραφές όταν χρησιμοποιούμε προσωπικές εμπειρίες όπως για παράδειγμα η ομάδα 1, όταν περιέγραφε τη λέξη τριφύλλι, (Μαθητής1) ...έπρεπε να πω μία ομάδα αλλά όχι το όνομά της και από κει ξέρουμε περισσότερο αυτή τη λέξη. Τα παιδιά χρησιμοποίησαν στις περιγραφές τους προσωπικές εμπειρίες και στη συζήτηση αργότερα παραδέχτηκαν της σημασία των βιωμάτων στην παραγωγή λόγου. β) το δεύτερο σημαντικό στοιχείο που βρήκαν είναι οι λέξεις- κλειδιά, οι λέξεις δηλαδή που ανήκουν εννοιολογικά στην ίδια οικογένεια με τη λέξη θέμα.

Από τις παρατηρήσεις των ερευνητών προκύπτει ότι οι περισσότεροι/ες από τους/ τις μαθητές/τριες, κατάφεραν να ξεχωρίσουν έστω κι ένα σημείο στο οποίο υπήρχε περιγραφή, αναγνώρισαν το περιγραφικό κείμενο κάτι που σημαίνει ότι κατανόησαν κάτι από τη δομή και τη σημασία της περιγραφής. Τα παιδιά εκτός των άλλων μπήκαν ήρθαν σε επαφή με τη λογοτεχνία, με τρόπο διαφορετικό από ότι έκαναν συνήθως, έγιναν οι ίδιοι/ες ποιητές/τριες και συγγραφείς και τελικά σύγκριναν τις περιγραφές του συγγραφέα (λογοτεχνικές) βρίσκοντας ότι: *Στις λογοτεχνικές περιγραφές υπάρχουνε πολλά επίθετα και πρωτότυπες-«όμορφες» λέξεις. Ο/Η συγγραφέας χρησιμοποιεί πολλές μεταφορές και παρομοιώσεις ενώ παράλληλα μέσα στην περιγραφή του/της βρίσκεται έντονο συναίσθημα. Αντίθετα στην καθημερινή μας ζωή οι περιγραφές γίνονται κυρίως για αντικείμενα ή πρόσωπα υπαρκτά, τα οποία βρίσκονται μπροστά μας και δεν χρειάζεται «πλούσιος» λόγος για να τα περιγράψουμε.* Αρκετά παιδιά μπήκαν σε αυτή τη διαδικασία της σύγκρισης, αναγνωρίζοντας αφηρημένα ή όχι, δύο τύπους περιγραφών και μάλιστα με διαφορετικά χαρακτηριστικά.

Ήταν πολύ σημαντικό οι μαθητές/τριες να κατανοήσουν τη σημασία της παρατήρησης στην παραγωγή των περιγραφών. Αναγνωρίζοντάς τη ως σημαντική δεξιότητα θα είχαν ένα πλεονέκτημα στην παραγωγή καλύτερων περιγραφών. Από τις απομαγνητοφωνήσεις των παιχνιδιών παρατήσεις βλέπουμε ότι στην τάξη αναφέρθηκαν οι έννοιες της υποκειμενικότητας, της προϋπάρχουσας γνώσης, του πλαισίου επικοινωνίας (όχι σαν όρος αλλά σαν έννοια) και φυσικά της παρατήρησης και από τους διάλογους μεταξύ των παιδιών φαίνεται ότι οι περισσότεροι/ες αν όχι όλοι/ες να κατανόησαν τη σημασία των παραπάνω παραγόντων.

Η δουλειά των ομάδων στο λογισμικό hyper studio, μαρτυρά ότι οι μαθητές/τριες πράγματι μπήκαν σε μία διαδικασία να διαλέξουν κάποια από τα στοιχεία της βοήθειας, άρα κάποια από τα στοιχεία μιας περιγραφής (οι 3 από τις 4 ομάδες). Άλλες ομάδες εστίασαν περισσότερο σε συγκεκριμένα κι άλλες σε όλα. Το σημαντικό εδώ είναι ότι έγινε αυτή η επιλογή των στοιχείων μιας περιγραφής, σύμφωνα με τα κριτήρια των παιδιών. Το αποτέλεσμα αυτό θεωρείται ικανοποιητικό γιατί το ζητούμενο ήταν να μπουν στη διαδικασία επιλογής ορισμένων στοιχείων. Αν χρησιμοποιούσαν ολόκληρη τη βοήθεια βήμα βήμα, ίσως το κείμενο που θα κατασκεύαζαν να ήταν κουραστικό στο κοινό τους. Κοιτάξτε για παράδειγμα τη βοήθεια στο 1^ο βήμα περιγραφής προσώπου:

Ηλικία, παράστημα, στυλ, χρώμα δέρματος, όψη, μάτια, χείλη, μύτη, μέτωπο, μάγουλα, μαλλιά κλπ, ντύσιμο (πως ντύνεται και γιατί ντύνεται έτσι)

Μην ξεχνάς να τονίζεις ιδιαίτερα στοιχεία του, που το διακρίνουν.

Και τώρα φανταστείτε να διαβάζετε μία περιγραφή ενός ατόμου που να περιλαμβάνει όλα τα παραπάνω...

Όσον αφορά τις γραπτές εργασίες των παιδιών είδαμε ότι όλοι/ες κατανόησαν ότι όταν ένα στοιχείο του κειμένου αλλάζει, τότε αλλάζει και ροή του και φυσικά οι περιγραφές των ηρώων. Όλα τα παιδιά σχεδόν άλλαξαν τις περιγραφές των ηρώων. Είδαν τις περιγραφές σαν κομμάτια των λογοτεχνικών κειμένων και κάποιοι/ες τις εντόπισαν μέσα σε αυτά και τις εισήγαγαν στα δικά τους παραμύθια. Όχι όλοι/ες, αλλά μία μη αμελητέα αναλογία (8/12). Από την άλλη μεριά τα συναισθήματα αναγνωρίστηκαν ως σημαντικά κομμάτια των περιγραφών, εντοπίστηκαν από ορισμένους στα κείμενα και τα παιδιά μπαίνοντας στη θέση του συγγραφέα, έπαιζαν με αυτά αλλάζοντάς τα ανάλογα την κατάσταση. Τέλος αρκετοί/ες ήταν αυτοί/ες που κατάφεραν να παράγουν τελικά μία περιγραφή που είχε πολλά στοιχεία από αυτά που είχαν διδαχτεί στα πλαίσια της διδακτικής παρέμβασης, γεγονός ενθαρρυντικό στην επίτευξη του πρώτου στόχου.

Για την επίτευξη του **δεύτερου στόχου**, στοιχεία παίρνουμε από: τα ερωτηματολόγια, τις παρατηρήσεις των ερευνητών, τις μαγνητοφωνήσεις, τις εργασίες των παιδιών στο hyper studio και τις γραπτές εργασίες τους.

Στην ερώτηση A8 του ερωτηματολογίου (μία περιγραφή είναι καλή όταν μπορούν να την καταλάβουν όλοι...) οι απαντήσεις των παιδιών στο τέλος μοιράστηκαν και λίγοι/ες διαφώνησαν με την άποψη αυτή. Έτσι δε φάνηκε να κατάλαβαν ότι κάποιες περιγραφές απευθύνονται στο δικό τους κοινό, όπως για παράδειγμα μία διαδικαστική περιγραφή (πίνακας 2.11), η οποία είναι δύσκολη για έναν φούρναρη να την καταλάβει αλλά ταυτόχρονα είναι πολύ καλή και κατατοπιστική για ένα ηλεκτρολόγο. Στην ερώτηση A10 στο τέλος 10 στους 12 μαθητές/τριες έδειξαν να υπολογίζουν τον ακροατή τους διαφωνώντας με την άποψη ότι, δεν έχει σημασία αν δεν καταλαβαίνει το κοινό μας τι περιγράφουμε, αρκεί εμείς να νιώθουμε ότι το περιγράψαμε καλά. Μένοντας στον αναγνώστη, βλέπουμε στις ερωτήσεις B1 και B3 την πληθώρα των στοιχείων που ανέφεραν τα παιδιά. Όλοι/ες παρατήρησαν έστω από ένα χαρακτηριστικό των περιγραφών που τις κάνει καλές και αρεστές στο κοινό.

Οι παρατηρήσεις μας δείχνουν ότι οι μαθητές/τριες, σχεδόν όλοι/ες κατάφεραν να αναγνωρίσουν κάποια από τα χαρακτηριστικά των περιγραφών όταν αυτό τους ζητήθηκε κάποιες φορές. Αναγνώρισαν λοιπόν κάποια γραμματικά στοιχεία σαν χαρακτηριστικά των περιγραφών. Συγκεκριμένα κατάφεραν σχεδόν όλοι να εντοπίσουν μεταφορικές φράσεις, παρομοιώσεις και επίθετα στα κείμενα, ενώ στην πορεία όταν τους ζητήθηκε να ξανακάνουν αυτή την έρευνα, είπαν χαρακτηριστικά κάποιοι ότι *θα ψάξουμε σίγουρα για επίθετα, μεταφορές και παρομοιώσεις*. Τέσσερα παιδιά σχολίασαν ότι αυτά είναι κάποια στοιχεία που *ομορφαίνουν* τις περιγραφές και για το λόγο αυτό καλό είναι και οι ίδιοι να τα χρησιμοποιούν έτσι ώστε αυτό που γράφουν να αρέσει στον αναγνώστη τους. Το συναίσθημα από την άλλη μεριά αποτέλεσε σημαντικό στοιχείο των περιγραφικών κειμένων για όλη την τάξη πριν ακόμη αρχίσει η έρευνα, μία άποψη η οποία ενισχύθηκε στη συνέχεια. Στα γραπτά τους εντοπίζονται όλα τα στοιχεία των περιγραφών, κάθε ένα σε διαφορετικό ποσοστό. Σίγουρα λοιπόν στα γραπτά των περισσότερων παιδιών εντοπίζουμε τις παρομοιώσεις και λιγότερο τις μεταφορές. Το συναίσθημα ενώ θεωρείται από όλους το κύριο στοιχείο που κάνει τον αναγνώστη να του αρέσει η περιγραφή, δεν το βρίσκουμε σε όλες τις περιγραφές. ενθαρρυντικό όμως είναι το γεγονός ότι οι ομάδες, σχεδόν όλες, ενώ δούλευαν με το λογισμικό, ακολούθησαν τον αρχικό τους στόχο, και πάνω σε αυτόν διαμόρφωσαν το περιγραφικό τους κείμενο.

Θα ήθελα να σημειώσω ότι , το καλό γνωστικό τους υπόβαθρο, βοήθησε στο να επεξεργαστούν γραμματικά στοιχεία όπως τα επίθετα, οι παρομοιώσεις και οι μεταφορές. Φαίνεται στα γραπτά τους ότι χρησιμοποίησαν αυτά τα στοιχεία για να ομορφύνουν την περιγραφή τους κάτι το οποίο δεν συνέβη με το στοιχείο του συναισθήματος.

Όσον αφορά την επίτευξη του **τρίτου στόχου** αρκετοί οι μαθητές / τριες πήραν μέρος σε αυτό που λέμε έρευνα για τη γνώση, στοιχείο που μας δίνουν τα ερωτηματολόγια, οι βιντεοσκοπήσεις, οι παρατηρήσεις, οι συνεντεύξεις των παιδιών και τα γραπτά στο word.

Στα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων, συγκεκριμένα στις ερωτήσεις γ, δ και ε βλέπουμε ότι όλοι/ ες έδωσαν βάση στην παρατήρηση, μία δεξιότητα απαραίτητη στην παραγωγή καλών κι έγκυρων πραγματικών περιγραφών, και φυσικά στην προσπάθεια η οποία μπορεί να αποδώσει στον καθένα με διαφορετικό τρόπο, ερμηνεύοντας όμως σε κάθε περίπτωση τη βελτίωση. Τέλος στην ερώτηση Ε , οι περισσότεροι/ ες σημείωσαν τρεις λόγους για έρευνα τους εξής: *ερευνώ όταν δεν θυμάμαι, όταν δεν γνωρίζω κι όταν θέλω να είμαι πειστικός/ η.*

Η έρευνά τους περιορίστηκε στις ερωτήσεις σχετικά με πληροφορίες για το θέμα που περιέγραφαν όπως για παράδειγμα το σχολείο τους. Δεν πρέπει βέβαια να παραλείψουμε το γεγονός ότι αναρωτήθηκαν για την αποτελεσματικότητα των τρόπων μάθησης. Δηλαδή έψαξαν λόγους για τους οποίους η διδασκαλία με τη βοήθεια των Τ.Π.Ε, είναι αποτελεσματικότερη από την παραδοσιακή (βλέπε πίσω συνεντεύξεις μαθητών/ τριών). Ερεύνησαν σε σημείο, που μπορούσαν να προτείνουν τρόπους διδασκαλίας και μάθησης σε άλλα παιδιά. Η ενέργεια αυτή όμως ήταν αποτέλεσμα καθοδήγησης, αφού αφορμή αποτέλεσε η δική μας παρότρυνση κι ερωτήσεις, γεγονός φυσιολογικό κι όχι αποθαρρυντικό θα έλεγα. Και λέω κάτι τέτοιο γιατί τα παιδιά δεν είχαν συνηθίσει σε τέτοιου είδους διαδικασίες όπως η αξιολόγηση των τρόπων διδασκαλίας. Οι μαθητές/ τριες πρόσεξαν τη σημασία της δεξιότητας της παρατήρησης οι οποία τους βοηθά στο να περιγράφουν καλύτερα και πιο έγκυρα. Αυτή ήταν η άποψη τριών από τις πέντε ομάδες. Μάλιστα κάποιιοι/ες ενώ έκαναν περιγραφές για εικόνες και χώρους, ζητούσαν να τα παρατηρήσουν πάλι για να βελτιώσουν το κείμενό τους.

Το περιβάλλον του word χρησίμευσε στους/στις μαθητές/ τριες σαν ένας *συμβουλευτικός χώρος* στον οποίο προσέφευγαν για να συμβουλευτούν στοιχεία για τις περιγραφές, τα οποία είχαν μάθει μέχρι εκείνο το σημείο. Με τον τρόπο αυτό ερευνούσαν για να βελτιώσουν την προσωπική τους μάθηση και εξέλιξη σχετικά με το συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο. Επίσης βοήθησε στο να βελτιώσουν τα κείμενα τους. Βλέποντάς τα διακρίνεται η βελτίωση τους στην οργάνωση των ιδεών τους και στην ορθογραφία. Αποτέλεσε ένα «εργαλείο» στα χέρια των μαθητών με το οποίο δεν έχαναν το χρόνο τους αλλά έκαναν τις περιγραφές τους καλύτερες.

Τέλος τα αποτελέσματα σχετικά με τον **τέταρτο στόχο** λαμβάνονται από τις παρατηρήσεις, τις βιντεοσκοπήσεις ,τις συνεντεύξεις των μαθητών/ τριών και τα αρχεία του word.

Αρκετές φορές οι μαθητές βλέπουν την εργασία στον υπολογιστή σαν ευχάριστο διάλειμμα που τους προσφέρει δεξιότητες οι οποίες όμως δεν σχετίζονται με άλλο γνωστικό αντικείμενο όπως η γλώσσα, τα μαθηματικά, η ιστορία κλπ, αλλά είναι ανεξάρτητο. Στόχος λοιπόν της διδακτικής παρέμβασης ήταν να αναγνωρίζουν τα παιδιά ως μάθηση της γλώσσας , καινούριους τρόπους για να γίνεται το μάθημα και να μην το βλέπουν σαν διάλειμμα και χάνουν την ουσία τους. Στη συγκεκριμένη τάξη φαίνεται να επιτεύχθηκε ο τέταρτος στόχος που θέσαμε. Η ομαδική εργασία στην ενότητα 5 ήταν πολύ καλή στις δύο πρώτες ομάδες, ενώ στην 11^η ενότητα, όλες

οι ομάδες δούλεψαν καλύτερα από την προηγούμενη φορά, χωρίς διαφωνίες. Τα παιδιά βρήκαν πολλά πλεονεκτήματα στην χρήση των Τ.Π.Ε ένα από τα οποία είναι αυτό που είπε μία μαθήτρια στην κάμερα, «Προσπαθούμε να βρούμε νέες ιδέες». Το γεγονός δηλαδή ότι δουλεύοντας με αυτό τον τρόπο ενώνουν τις ιδέες τους και φτιάχνουν καλύτερα κείμενα.

Από την άλλη μεριά όταν τα παιδιά ρωτήθηκαν «Ποια τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της γραπτής εργασίας και της ομαδικής εργασίας στον Η/Υ με χρήση λογισμικών κι επεξεργαστή κειμένων; Τι προτείνετε εσείς σε άλλα σχολεία που θα θέλανε να δουλέψουν με τα περιγραφικά κείμενα;», αρκετές από τις απαντήσεις τους (βλέπε αξιολογικά εργαλεία, ανάλυση συνεντεύξεων των μαθητών/τριών) περιλαμβάνονται στα αποτελέσματα των ερευνών του Poole B.J. , 1997 (αναφέρονται στο 4^ο μέρος της παρούσας εργασίας) , γεγονός που δείχνει ότι πράγματι τα παιδιά παρατήρησαν κάποια από τα πλεονεκτήματα της χρήσης του Η/Υ, αναγνώρισαν στοιχεία τα οποία βελτιώνουν την προσωπική τους μάθηση αλλά και του συνόλου. Θέλαμε να κατανοήσουν ότι με τη χρήση των Τ.Π.Ε. δεν χάνουν το χρόνο τους και δεν «παίζουν». Αν λοιπόν δεν το πετυχαίναμε αυτό, τα πλεονεκτήματα που θα έλεγαν θα ήταν του τύπου: είναι πολύ ωραία στους υπολογιστές γιατί περνάει γρήγορα η ώρα, περνάμε καλά, γελάμε, μπαίνουμε στα παιχνίδια, δεν γράφουμε κλπ. Η φασαρία που έκαναν εδώ δούλευαν στο εργαστήριο των Η/Υ, ήταν εποικοδομητική ενώ οι διαφωνίες μεταξύ των ομάδων περιορίζονταν στα πλαίσια του γνωστικού αντικειμένου. Μακάρι τα συγκεκριμένα παιδιά να συνεχίσουν να κάνουν τέτοιου είδους φασαρία. Οι μαθητές /τριες συζητούσαν μεταξύ τους τις ιδέες τους, την ορθογραφία, ρωτούσαν τις άλλες ομάδες αν γνώριζαν κάποια πληροφορία η οποία θα τους βοηθούσε να βελτιώσουν την περιγραφή τους κλπ. Το λογισμικό hyper studio δεν έχει ορθογραφικό έλεγχο γι' αυτό και τρεις ομάδες συμβουλευτήκαν αρκετές φορές το ορθογραφικό λεξικό που υπήρχε στην αίθουσα. Βέβαια όταν τελείωσαν την περιγραφή τους, όλες οι ομάδες μετέφεραν το κείμενο στο word κι έκαναν τον ορθογραφικό έλεγχο.

Η διδασκαλία των περιγραφών και φυσικά όλων των κειμενικών ειδών, αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινής διδασκαλίας του γλωσσικού μαθήματος. Είναι κομμάτι της και πρέπει να πραγματοποιείται στα πλαίσιά της. Η παρούσα διδακτική παρέμβαση όμως δεν έγινε έτσι. Είναι το γεγονός ότι δεν έγινε παράλληλα με την καθημερινή διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος αλλά ανεξάρτητα. Δηλαδή πραγματοποιήθηκε σαν ένα σχέδιο εργασίας (project) σε διαφορετικές ώρες. Συγκεκριμένα οι μαθητές/τριες ασχολήθηκαν με τις περιγραφές μόνο τις διδακτικές ώρες που χρησιμοποίησε η έρευνά μας κι όχι στις υπόλοιπες ώρες που κατείχε το μάθημα της γλώσσας. Κάτι τέτοιο βέβαια δεν κατέστησε την επίτευξη των στόχων, ουτοπία, όμως καλό θα ήταν ένας/μία δάσκαλος/α που θα εστίασει στη διδασκαλία των περιγραφών, να το κάνει στα πλαίσια του καθημερινού γλωσσικού μαθήματος. Όπως διακρίνεται από τα προηγούμενα κεφάλαια, η διδασκαλία των περιγραφών περιλαμβάνει και τη διδασκαλία γραμματικών φαινομένων όπως τα επίθετα , οι παρομοιώσεις και οι μεταφορές, βοηθά τους/τις μαθητές/τριες να βελτιώσουν τη σύνταξη και την ορθογραφία τους και τέλος είναι σημαντικό κομμάτι της λογοτεχνίας. Πάρα πολλά είναι τα κείμενα του Ανθολογίου που περιλαμβάνουν περιγραφές ή είναι εξολοκλήρου περιγραφικά.

Η αίσθηση που μένει από τη διδακτική αυτή παρέμβαση είναι ικανοποίηση. Αυτό δεν σημαίνει ότι όλα έγιναν όπως τα περίμενα και όλα τα αποτελέσματα ήταν τα επιθυμητά , όμως πραγματοποιήθηκαν σημαντικά βήματα. Οι περισσότεροι/ες από τους μαθητές/τριες κατάφεραν να παράγουν περιγραφικά κείμενα, στα οποία και εντάξαν πολλά από τα στοιχεία που διδάχτηκαν στα πλαίσια αυτής της έρευνας.

Θεωρώ λίγες τις 20 διδακτικές ώρες αν επιθυμούσα να επιτευχθούν όλοι οι στόχοι και τα γνωστικά αντικείμενα να κατανοηθούν από όλους/ες τους μαθητές/τριες, άτομα με διαφορετικό γνωστικό υπόβαθρο, ανάγκες και επιθυμίες. Το σημαντικό είναι ότι τα παιδιά έδειξαν ενδιαφέρον για όλες σχεδόν τις ενότητες της παρέμβασης και ιδιαίτερα για αυτές που πραγματοποιήθηκαν στην αίθουσα των υπολογιστών. Οι απαντήσεις που πήρα σχετικά με τη χρήση των Τ.Π.Ε στη διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος ήταν άκρως ικανοποιητικές.

Επίλογος

Η εκπόνηση της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας μου επέφερε πολλαπλά οφέλη. Κατά κύριο λόγο με πριμοδότησε με ένα διαφορετικό τρόπο αντιμετώπισης των κειμένων. Συχνά διαβάζουμε δίνοντας σημασία κυρίως στο νόημα και λιγότερο στη δομή. Προσωπικά μέχρι πρότινος δεν έμπαινα στη διαδικασία να αναγνωρίσω δομές και χαρακτηριστικά, παραβλέποντας έτσι τα στοιχεία αυτά που είναι υπεύθυνα για το καλό αισθητικό αποτέλεσμα των γραπτών κειμένων.

Η διδασκαλία των περιγραφικών κειμένων που έγινε στα πλαίσια της έρευνας, μου πρόσφερε εμπειρία και γνώσεις για τη μετέπειτα πορεία μου στο χώρο της παιδαγωγικής επιστήμης. Συγκεκριμένα, μου έδωσε τα κατάλληλα εφόδια για μία ίσως περισσότερο εξειδικευμένη οργάνωση της διδασκαλίας, γενικότερα των κειμενικών ειδών.

Τέλος, όσον αφορά το ερευνητικό μέρος, αυτό μου δίδαξε τον τρόπο πραγματοποίησης μίας έρευνας και τα στάδια που αυτή περιλαμβάνει έτσι ώστε να υπάρξει ένα έγκυρο αποτέλεσμα. Το γεγονός αυτό αποτελεί μία καλή βάση, για την πιθανότητα να πραγματοποιήσω μία έρευνα στο μέλλον.

Μάνθου Αργυρώ

Η παρούσα διπλωματική εργασία πραγματοποιήθηκε υπό την επίβλεψη του καθηγητή μου κ. Βασιλείου Κόλλια και τον ευχαριστώ βαθύτατα για την αμέριστη συμπαράσταση και συνεχή καθοδήγησή του. Τον θεωρώ συνυπεύθυνο για την πραγματοποίηση της έρευνας που κάναμε και το αποτέλεσμα σίγουρα δεν θα ήταν το ίδιο χωρίς την παρουσία του. Επίσης ευχαριστώ την επιβλέπουσα καθηγήτρια κ. Μαρίτα Παπαρούση για την καθοδήγησή της και τις εποικοδομητικές συζητήσεις μας, οι οποίες μου έδειξαν σωστές κατευθύνσεις κυρίως όσον αφορά τη λογοτεχνία. Ευχαριστώ τον κ. Γιώργο Τριανταφύλλου, δάσκαλο της στ' τάξης του 9ου Δημοτικού σχολείου Βόλου που μου εμπιστεύτηκε τα παιδιά του, επίσης τον ευχαριστώ για τη φιλοξενία του και τη βοήθειά του στις διδασκαλίες που πραγματοποιήθηκαν. Φυσικά δεν ξεχνώ τους μαθητές και τις μαθήτριες της τάξης για το ενδιαφέρον που έδειξαν σε όλες τις διδασκαλίες και την εργασία τους σε αυτές. Τέλος ευχαριστώ την συμφοιτήτριά μου Μουχτάρη Ευθαλία η οποία με βοήθησε να δημοσιεύσουμε τη δουλειά των παιδιών στο παιδικό ένθετο «Αργοναύτες» της εφημερίδας ΘΕΣΣΑΛΙΑ.

Μάνθου Αργυρώ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

• ΑΡΧΙΚΟ ΚΑΙ
ΤΕΛΙΚΟ
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Ποια είναι η άποψή σας:

ΟΝΟΜΑ.....

A

1	Μου αρέσει να περιγράψω	1 διαφωνώ τελείως	2 Μάλλον διαφωνώ	3 έχω μία αβεβαιό- τητα	4 μάλλον συμφωνώ	5 συμφωνώ απόλυτα
2	Σε ένα διήγημα/ αφήγηση/ ιστορία μπορώ να ξεχωρίσω τα περιγραφικά κομμάτια	1 διαφωνώ τελείως	2 Μάλλον διαφωνώ	3 έχω μία αβεβαιό- τητα	4 μάλλον συμφωνώ	5 συμφωνώ απόλυτα
3	Μπορούμε να περιγράψουμε μόνο πρόσωπα/ αντικείμενα/ γεγονότα που υπάρχουν πραγματικά.	1 διαφωνώ τελείως	2 Μάλλον διαφωνώ	3 έχω μία αβεβαιό- τητα	4 μάλλον συμφωνώ	5 συμφωνώ απόλυτα
4	Ξέρω τρόπους να κάνω μία περιγραφή πιο κατανοητή	1 διαφωνώ τελείως	2 Μάλλον διαφωνώ	3 έχω μία αβεβαιό- τητα	4 μάλλον συμφωνώ	5 συμφωνώ απόλυτα
5	Οι περιγραφές μας είναι χρήσιμες αλλά δεν είναι ενδιαφέρουσες	1 διαφωνώ τελείως	2 Μάλλον διαφωνώ	3 έχω μία αβεβαιό- τητα	4 μάλλον συμφωνώ	5 συμφωνώ απόλυτα
6	Είναι εύκολο να περιγράψουμε καλά ένα πρόσωπο/ αντικείμενο που βρίσκεται μπροστά μας(που βλέπουμε)	1 διαφωνώ τελείως	2 Μάλλον διαφωνώ	3 έχω μία αβεβαιό- τητα	4 μάλλον συμφωνώ	5 συμφωνώ απόλυτα
7	Για να προκαλέσει ενδιαφέρον η περιγραφή που θα φτιάξω, πρέπει να χρησιμοποιήσω κάποια «κόλπα»	1 διαφωνώ τελείως	2 Μάλλον διαφωνώ	3 έχω μία αβεβαιό- τητα	4 μάλλον συμφωνώ	5 συμφωνώ απόλυτα
8	Μία περιγραφή είναι καλή όταν μπορούνε να την καταλάβουν όλοι ότι ηλικία κι αν έχουν	1 διαφωνώ τελείως	2 Μάλλον διαφωνώ	3 έχω μία αβεβαιό- τητα	4 μάλλον συμφωνώ	5 συμφωνώ απόλυτα

9	Μία περιγραφή έχει το ίδιο νόημα για όλους.	1 διαφωνώ τελείως	2 Μάλλον διαφωνώ	3 έχω μία αβεβαιό- τητα	4 μάλλον συμφωνώ	5 συμφωνώ απόλυτα
10	Δεν έχει σημασία αν δεν καταλάβουν εύκολα αυτό που περιγράφεις. Αρκεί εσύ να αισθάνεσαι ότι περιέγραψες αυτό που είχες στο νου σου.	1 διαφωνώ τελείως	2 Μάλλον διαφωνώ	3 έχω μία αβεβαιό- τητα	4 μάλλον συμφωνώ	5 συμφωνώ απόλυτα
11	Ο καθένας από εμάς περιγράφει με τον δικό του τρόπο και κανείς άλλος δεν μπορεί να τον μιμηθεί.	1 διαφωνώ τελείως	2 Μάλλον διαφωνώ	3 έχω μία αβεβαιό- τητα	4 μάλλον συμφωνώ	5 συμφωνώ απόλυτα

B.

1) Μία περιγραφή μου, θα αρέσει στον αναγνώστη μου γιατί :

- 1) περιέχει συναίσθημα
- 2) είναι κομμάτι μιας ιστορίας
- 3) μπορεί να τον ταξιδέψει
- 4) δημιουργεί εικόνες στο μυαλό του
- 5) κάτι άλλο.....

2) Ποιο από αυτά τα στοιχεία μπορείς να προκαλέσεις όποτε θες εσύ όταν περιγράφεις;

} .....

} .....

} .....

} .....

} .....

} .....

3) Μία περιγραφή είναι καλή κατά τη γνώμη μου όταν:

.....

.....

.....

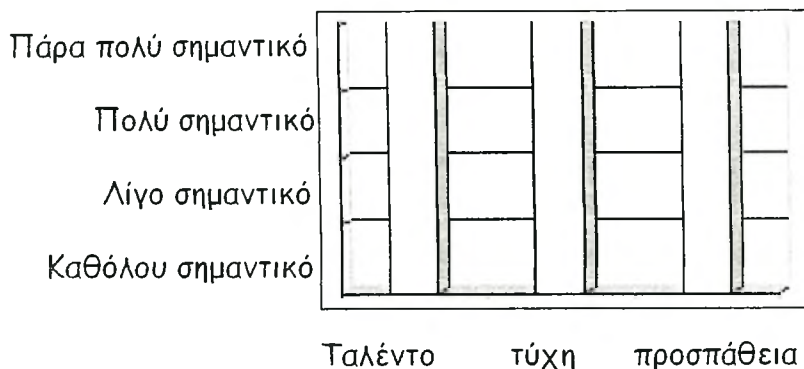
Γ. Ποιες είναι οι σημαντικότερες ικανότητες που πρέπει να έχει κανείς για να γράφει:

- 1) μία καλή πραγματική περιγραφή για κάτι που γνωρίζει καλά ή που βλέπει ;
  - α) να είναι πολύ παρατηρητικός/ η
  - β) να έχει καλή μνήμη
  - γ) να είναι αντικειμενικός
  - δ) κάτι άλλο.....
- 2) μία καλή φανταστική περιγραφή, για κάτι που γεννιέται στη φαντασία του.
  - α) να έχει μεγάλη φαντασία
  - β) να έχει ταλέντο

γ) να έχει γενικότερες γνώσεις πάνω στο θέμα

δ) κάτι άλλο .....

Δ. Πόσο σημαντικό είναι, το ταλέντο, η τύχη και η προσπάθεια για σένα ώστε να γράφεις μία καλή περιγραφή;

Ε. Πότε χρειάζεται να ερευνήσεις για το θέμα που θέλεις να περιγράψεις;

Α) Όταν δεν το θυμάμαι

Β) Όταν δεν το γνωρίζω καθόλου

Γ) Όταν θέλω να είμαι πειστική / πειστικός

Δ) Όταν απευθύνομαι σε αναγνώστες μεγαλύτερης ηλικίας

ΣΤ. Ο ηλεκτρονικός υπολογιστής μπορεί να με βοηθήσει στο να γράφω και να κατανοώ περιγραφές:

α. με το να γράφω ενώ περιγραφές σε αυτόν

β. με το να διαβάζω περιγραφές μεγάλων συγγραφέων

γ. με το να διαβάζω περιγραφές συμμαθητών μου

δ. με το να ανταλλάσσω απόψεις για το πως φτιάχνουμε καλές περιγραφές

ε. με το να βρίσκω παλιές μου περιγραφές και να τις συγκρίνω με τις τωρινές

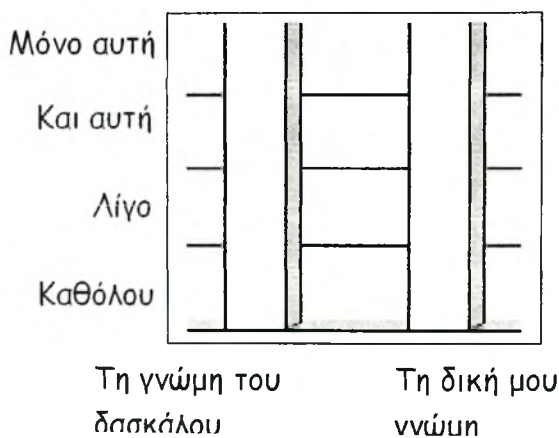
στ. με το να βρίσκω περιγραφές του δασκάλου μου

ζ. με το να ερευνώ για το θέμα που περιγράφω

η. όλα τα παραπάνω

ι. κάτι άλλο .....

Ζ. Τι βάζω πιο ψηλά όταν περιγράφω στην τάξη;

- «ΒΡΕΣ ΤΟ ΠΕΣ ΤΟ»

Περιγραφή παιχνιδιού και Απομαγνητοφωνήσεις από κάμερα

Το συγκεκριμένο παιχνίδι είναι προϊόν της εταιρίας «Δ. Δεσύλλας Ε.Π.Ε.» και απευθύνεται σε μικρούς και μεγάλους. Συνδυάζει γρήγορη σκέψη, πλούσιο λεξιλόγιο κι έξυπνη ψυχαγωγία. Περιέχει ένα χρονόμετρο και κάρτες. Κάθε κάρτα έχει δύο όψεις, η κόκκινη με τα εύκολα θέματα που απευθύνεται παίκτες 9-15 ετών και η μπλε για μεγαλύτερους. Κάθε κάρτα εκτός από τη λέξη θέμα που πρέπει να βρουν οι παίκτες, περιέχει και 4 ή 5 ή 6 λέξεις ανάλογα, που είναι σχετικές με το θέμα και που απαγορεύεται να αναφερθούν κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού. Σκοπός του παιχνιδιού είναι να κερδίσουν οι παίκτες τις περισσότερες κάρτες, δηλαδή να βρουν τις περισσότερες λέξεις-θέματα. Αφού χωριστούν σε ομάδες, ένα άτομο από την ομάδα είναι ο αναγνώστης. Σκοπός του είναι να κάνει την καλύτερη περιγραφή του θέματος ώστε οι συμπαίκτες του να το βρουν (να το καταλάβουν) και να κερδίσουν την κάρτα. Εφόσον υπάρχει χρόνος συνεχίζουν σε επόμενες κάρτες. Στην ουσία κερδίζουν αυτοί που κάνουν τις καλύτερες περιγραφές.

Παράδειγμα

Ομάδα 1

Μαθήτρια 1

(αναγνώστρια) : έχει σχέση με ημερομηνία

Μαθητής : ημερολόγιο

Μαθήτρια 1 : εε...όχι , έχει πάνω κεράκια και...

Μαθήτρια 2 : τούρτα

Μαθήτρια 1 : ναι

Μαθητής : λέγε, λέγε (πιέζει ο χρόνος)

Μαθήτρια 1 : είναι σαν το «αμαζόνειο» (ζωολογικός κήπος)

Μαθητής : ποτάμι

Μαθήτρια 1 : το «αμαζόνειο» είναι ποτάμι; ... υπάρχουν πάρα πολλά κλαδιά μέσα, δέντρα...

Μαθήτρια 2 : δάσος

Μαθήτρια 1 : όχι. Δέντρα , ζούνε άγρια ζώα...

Μαθητής : ζούγκλα.

Μαθήτρια 1 : ναι

Μαθητής : λέγε, λέγε

Μαθήτρια 1 : υπάρχει ένας σταυρός πάνω πάνω και είναι
χτισμένη από διάφορα...

Μαθητ. 2 και

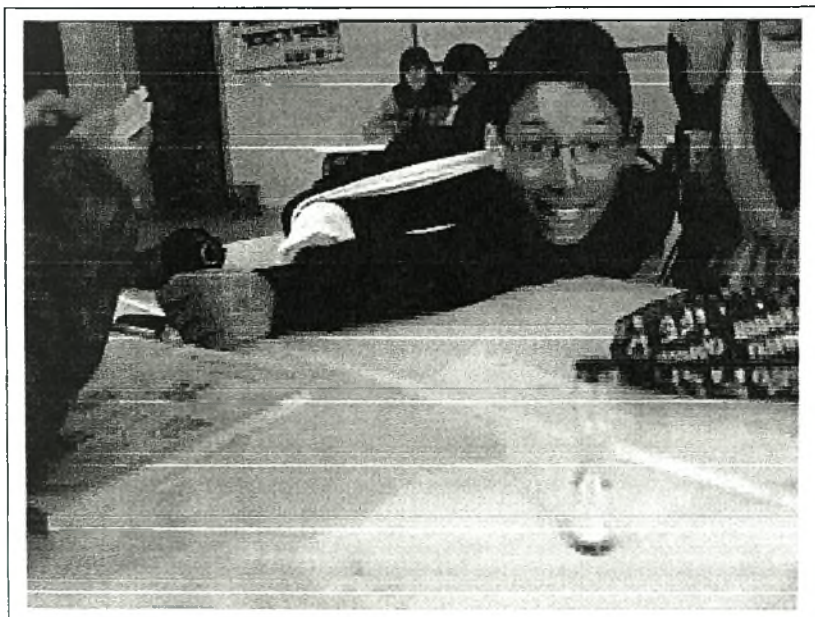
Μαθητής : εκκλησία

Μαθήτρια 1 : ναι

Τέλος χρόνου

Η ομάδα 1 ενώ
παίζει

Βλέποντας
την αγωνία από
την πίεση του
χρόνου

• Δραστηριότητα 1

Ακολουθούν τα δύο κείμενα που διάβασαν οι μαθητές/ τριες πριν δουν την εικόνα.

1^ο κείμενο

Η δεσποινίς Καίτη είναι μία νέα κοπέλα που μόλις χθες έκλεισε τα 25 της χρόνια. Τα μαλλιά της είναι κοντά και είναι πολύ όμορφη. Κατάγεται από πλούσια οικογένεια και ευτυχώς γι' αυτήν στη ζωή της δεν της έλειψε τίποτα. Από μικρή πήγαινε στο μπαλέτο και το σώμα της είναι αρχοντικό και καλλιγράμμο. Κάθε χειμωνιάτικο απόγευμά της αρέσει να φοράει την ζεστή και άνετη γούνα της και να πηγαίνει βόλτα στο πάρκο να ταΐζει τα περιστέρια.

2^ο κείμενο

Η κυρία Ευτέρπη είναι 70 χρονών και όπως τη χαρακτηρίζουν οι γείτονές της είναι ένας περίεργος άνθρωπος. Δεν μιλάει πολύ και έχει σχέσεις με πολύ λίγους ανθρώπους. Κάθε Κυριακή φοράει την ακριβή γούνα της και πηγαίνει στην εκκλησία. Τα παιδιά την αποκαλούνε μάγισσα γιατί έχει γαμψή μύτη, μυτερό σαγόκι και συνεχώς φοράει στο κεφάλι της ένα άσπρο μαντήλι.

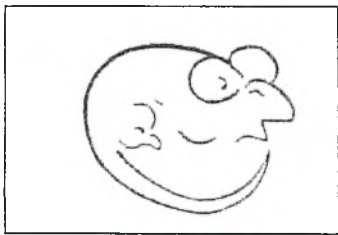
Η εικόνα

Οι μαθητές χωρίζονται σε δύο ομάδες. Οι μαθητές της πρώτης ομάδας διαβάζουν το κείμενο α και οι μαθητές της δεύτερης το β. Στη συνέχεια δείχνουμε σε όλους την παραπάνω διαφορούμενη εικόνα και ζητάμε να γράψουνε κάτω από το κείμενο που διάβασαν τι βλέπουν στο σκίτσο.

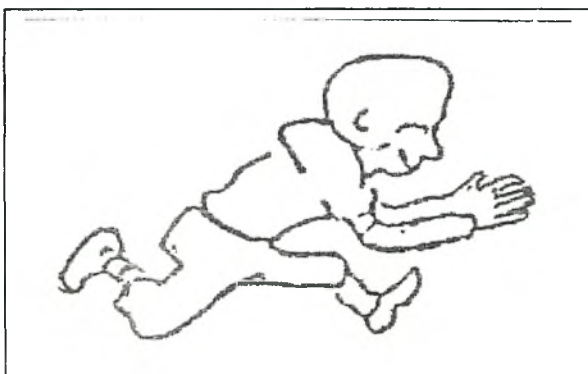
Εναλλακτική δραστηριότητα όμοια με την προηγούμενη

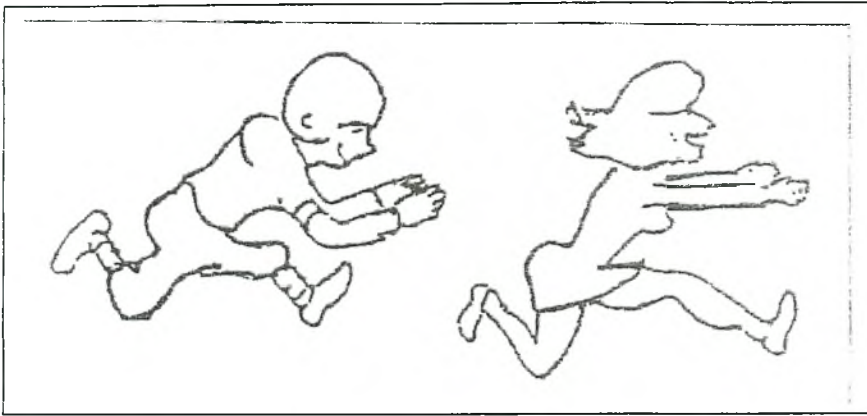
(Ο/Η δάσκαλος/ δασκάλα γράφει ένα κείμενο για άντρα κι ένα για ποντικό)

- **Δραστηριότητα 2**

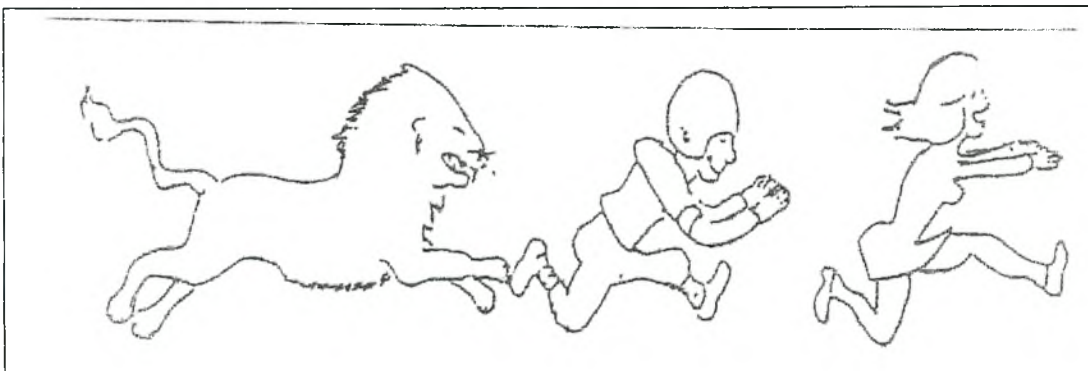
1) Περιγράψτε την πράξη του άντρα της παρακάτω εικόνας.

2) Δάσκαλος: Σας έδωσα τη μισή φωτογραφία, για κοιτάξτε καλύτερα και περιγράψτε τι κάνει τελικά αυτός ο κύριος.

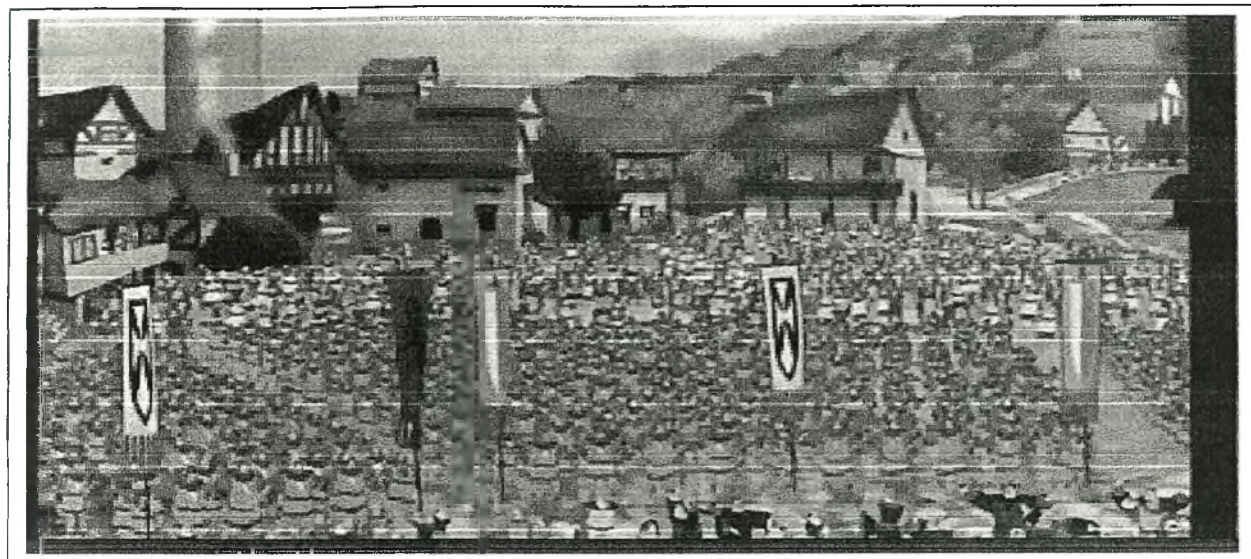

3) ομοίως

- Δραστηριότητα 3

Παρατηρείστε την εικόνα

- τώρα γυρίστε ανάποδα την εικόνα και περιγράψτε με λίγα λόγια τι είδατε;

Ερωτήσεις δασκάλου:

- πόσα σπίτια είχανε μαύρη οροφή;
- πόσα σπίτια είχανε καφέ;
- είδατε κάποια γέφυρα στην εικόνα;
- πόσες σημαίες κρατούσανε οι στρατιώτες;
- οι σημαίες ήτανε όλες ίδιες;
- σε ποια οροφή καθότανε ο άντρας με την πανοπλία;

Κτλ

• «Η Άνοιξη» Επ. Γονατάς

Επαμεινώνδας Χ. Γονατάς

Η Άνοιξη

Το Ποίημα Πι Πι ΚΑΜΒΑΝΙ ΓΙΜ στη συλλογή Το βόραθρο (1963). Ο ποιητής, αν και ακολουθεί τις βασικές αρχές του υπερρεαλισμού, επιτρέπει στον καταρτισμένο στη χρήση ενός λόγου τερατολογηματικού και δεν υπονομεύει τη λογική του παραδοξισμού. Επιχειρεί όμως κάτι βαθύτερο, περιγράφοντας την εξοικειωμένη πραγματικότητα (εδώ της φύσης). Βαθμιαία, παρά τους κανόνες της λογικής και τη λειτουργία των αδήριτων ή φυσικών νόμων, αποκαλύπτει, με δική του πειραματική, ότι αυτός υπήρχει τέρση του αισθητού κόσμου των φαινομένων.

Ανέβηκα τα σκαλοπάτια τα λαξεμένα σε ψηλούς βράχους και βγήκα στο οροπέδιο που απλωνόταν μπροστά μου σαν τεράστιο αντί. Πέρα οι λόφοι κολλημπούσαν στο φως κι είχαν το χρώμα που παίρνουν τα σφαχτάρια από τσιγκέλι. Όπου κι αν γυρνούσα τα μάτια έβλεπα ξερή λάσπη, σκαμμένη. Ούτε πράσινο φύλλο, ούτε λουλούδι, ούτε μια μέλισσα. Κι ο αέρας μύριζε βραδιά σαν να βγαίνε από άδειο πιθάρι.

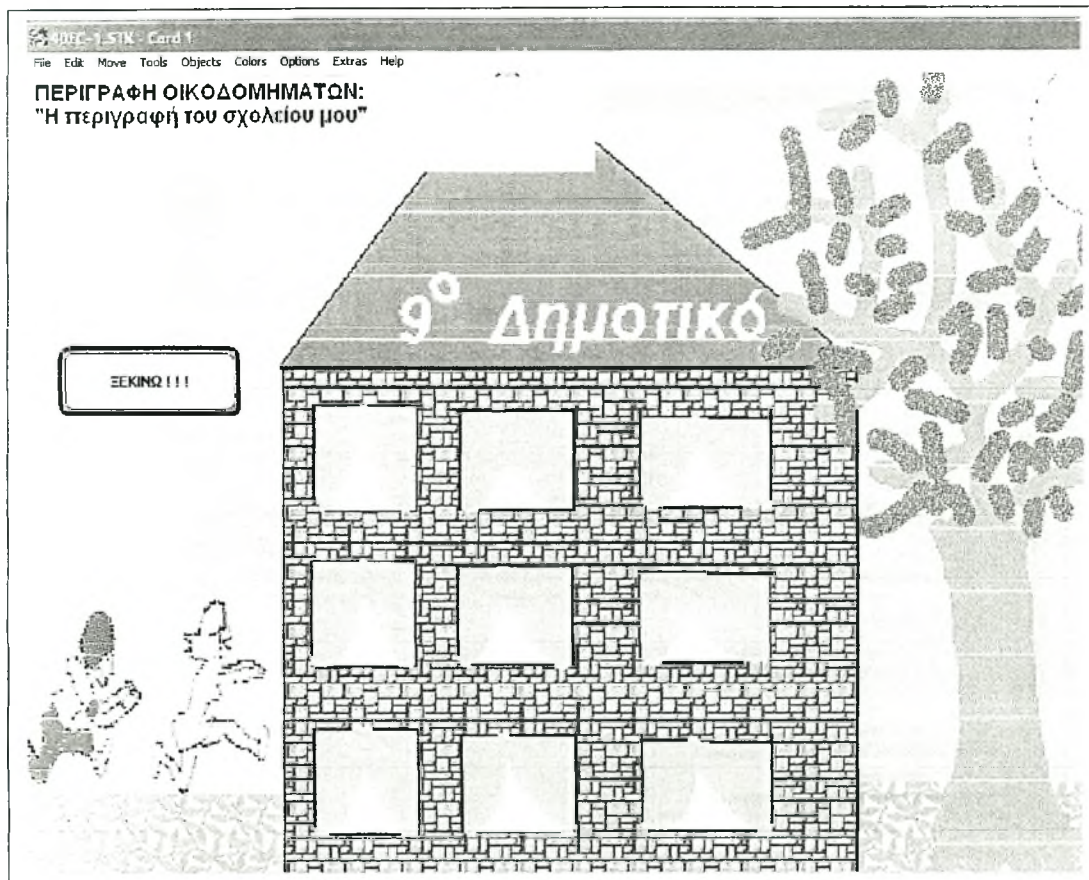
Καθώς περπατούσα μου φάνηκε πως άκουγα να τρέχουνε νερά, βαθιά σε υπόγεια λούκια. Κόλλησα χέμω τ' αντί μου κι άκουσα καθαρά μαζί με τα νερά που γλουγλουζίζανε κι ένα ανάλαφρο θρόισμα.

Βγάξω από την τσέπη το μαχαίρι μου, το μπήγω στη γη – το νιώσα να χώνεται όπως στο κρέας ενός μεγάλου ψαριού– κι αρχίζω να τη χαράζω, να τη σιζίζω φέτες φέτες, τραβώντας με δύναμη τη σκληρή κορούστα που τη σκέπαζε.

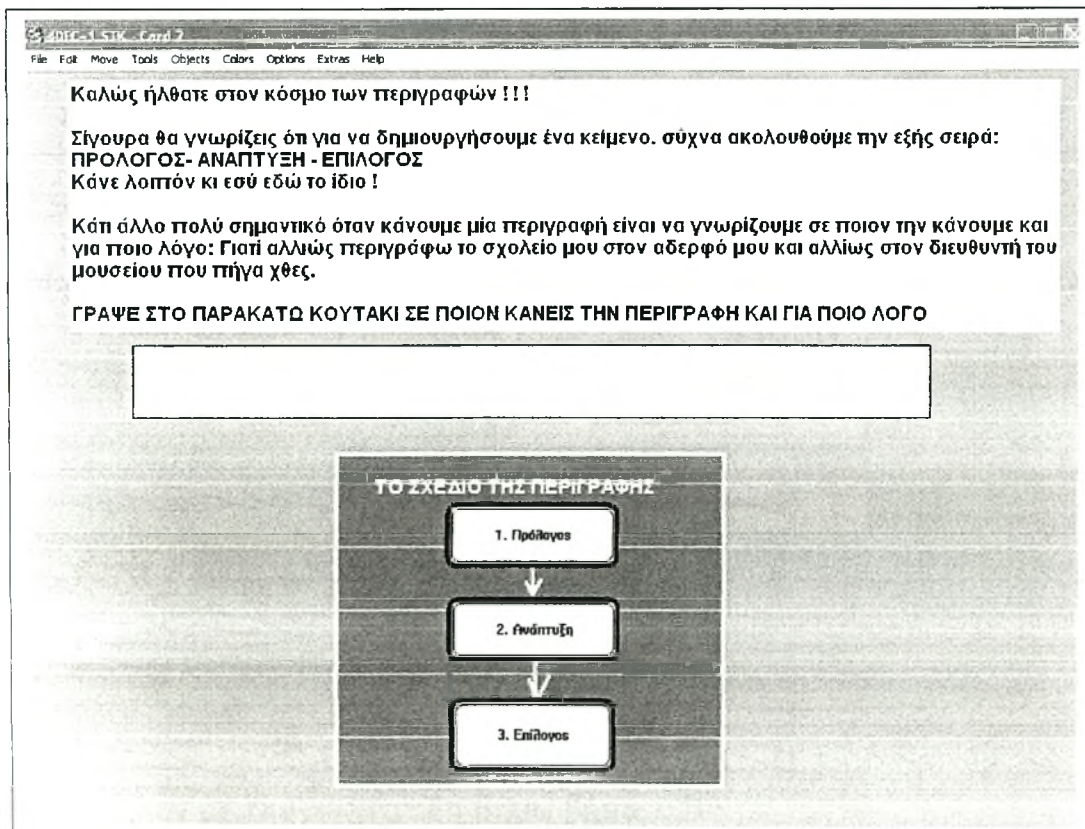
Και τότε, τι θαύμα! Χιλιάδες μπουμπούκια και λουλούδια με τσαλακωμένα πέταλα, άσπρες, ρόδινες και μαβιές υίξες, αμέτρητα σπαθιστά φύλλα, ακριόνια, σερσέγια με σουβλερές μύτες, θαλασσοπράσινες κρεατοπιγρές, χορσαλλίδες και πεταλούδες με διαλωμένα φτερά, αποκαλύφθηκαν ολόκληρος κοιμισμένος κόσμος, που οι ακτίνες του ήλιου σιγά σιγά τον ξυπνάναν, τον ξεμοιδιαζάν, τον ξυπνούσαν από τη νύχτη του.

Το μαχαίρι, σγουρό, ψήλωνε τριζόντας ολόγηρά μου. Ο αέρας μασκαβελούσε. Ένα πουλί βγήκε απ' τον κρυφώνα του, τίνιξε τα χόμματα απ' τις φτεροφίδες του και μου είπε: «Ακόμα λίγο, κι η άνοιξη από το χόρνο απ' την κεραμειμένη στη γη».

- Περιγραφή οικοδομήματος με hyper studio

Αρχική σελίδα

Αφού ξεκινήσουν, θέτουν στόχο για την περιγραφή τους και ορίζουν το αναγνωστικό τους κοινό

ΒΡΙΣΚΕΣΑΙ:

1. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

2. ΑΝΑΠΤΥΞΗ

3. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΚΟΛΛΗΣΕΣ.

α. Ο γεωγραφικός χώρος, δηλαδή -το μέρος που βρίσκεται το οικισμό (πόλη χωριό, κωμόπολη, συνοικία) -π έχει γύρω του (εργοστάσια, σπύια, παιδική χαρά, πάρκο, χωράφια, ποτάμι κλπ)

β. Η ιστορία του και το όνομά του.
δηλαδή, - ποιο είναι το όνομα του σχολείου- το κτίσμα αυτό ήταν πάντα σχολείο - κι αν ήταν, ήταν πάντα το 9ο Δημοτικό- πόσα παιδιά φοιτούν στο σχολείο- τα προηγούμενα χρόνια το σχολείο αυτό φιλοξενούσε λιγότερους ή περισσότερους μαθητές, κλπ

Σημειώστε ότι έχετε τη δυνατότητα να αλλάξετε το αναγνωστικό κοινό που έχετε φτιάξει.

ΤΕΛΙΚΗ μορφή περιγραφής

Ξεκινούν με τον πρόλογο

Το παρακάτω ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ περιλαμβάνει τρία βήματα. Αρχίστε λοιπόν από το πρώτο.

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

1. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

2. ΑΝΑΠΤΥΞΗ

3. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

1ο ΒΗΜΑ

α. Συνοικική εξωτερική εκόσμη

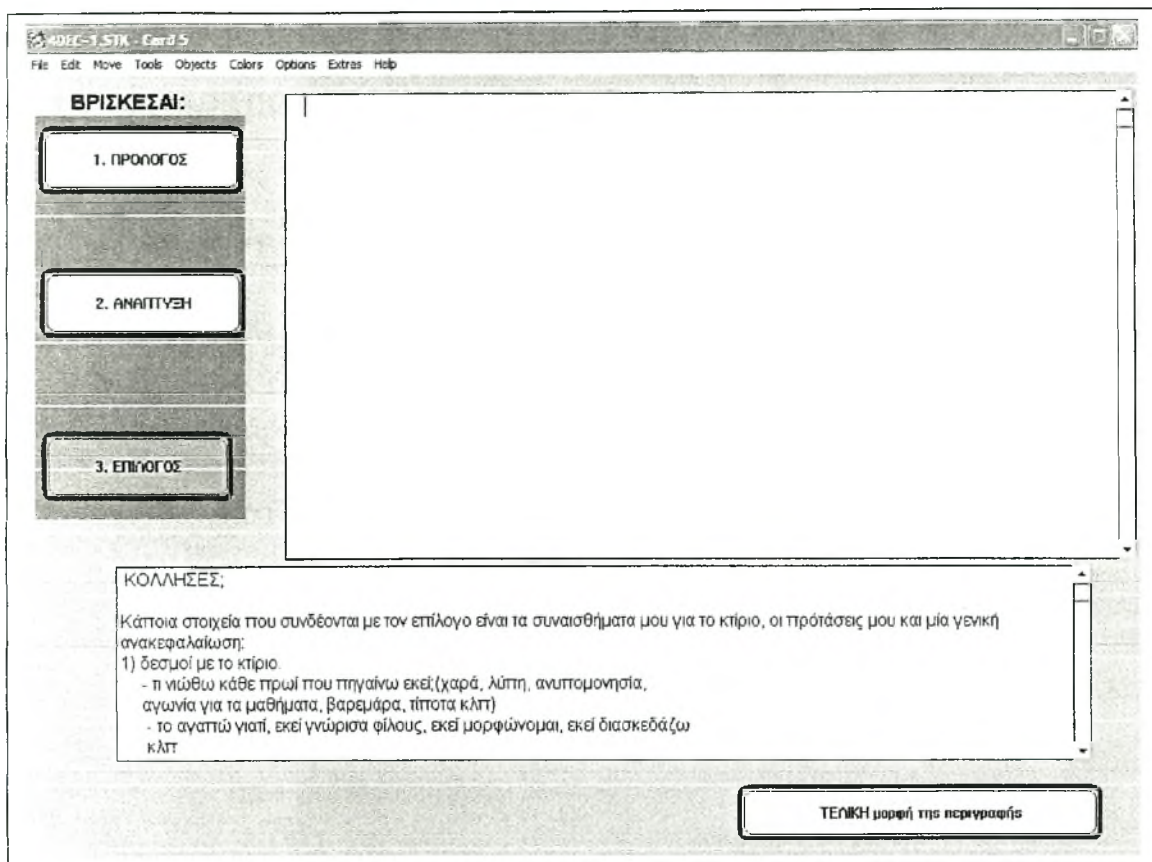
2ο ΒΗΜΑ

β. Εσωτερικός χώρος

3ο ΒΗΜΑ

γ. Μειωκτίματα-πλούσκτίματα

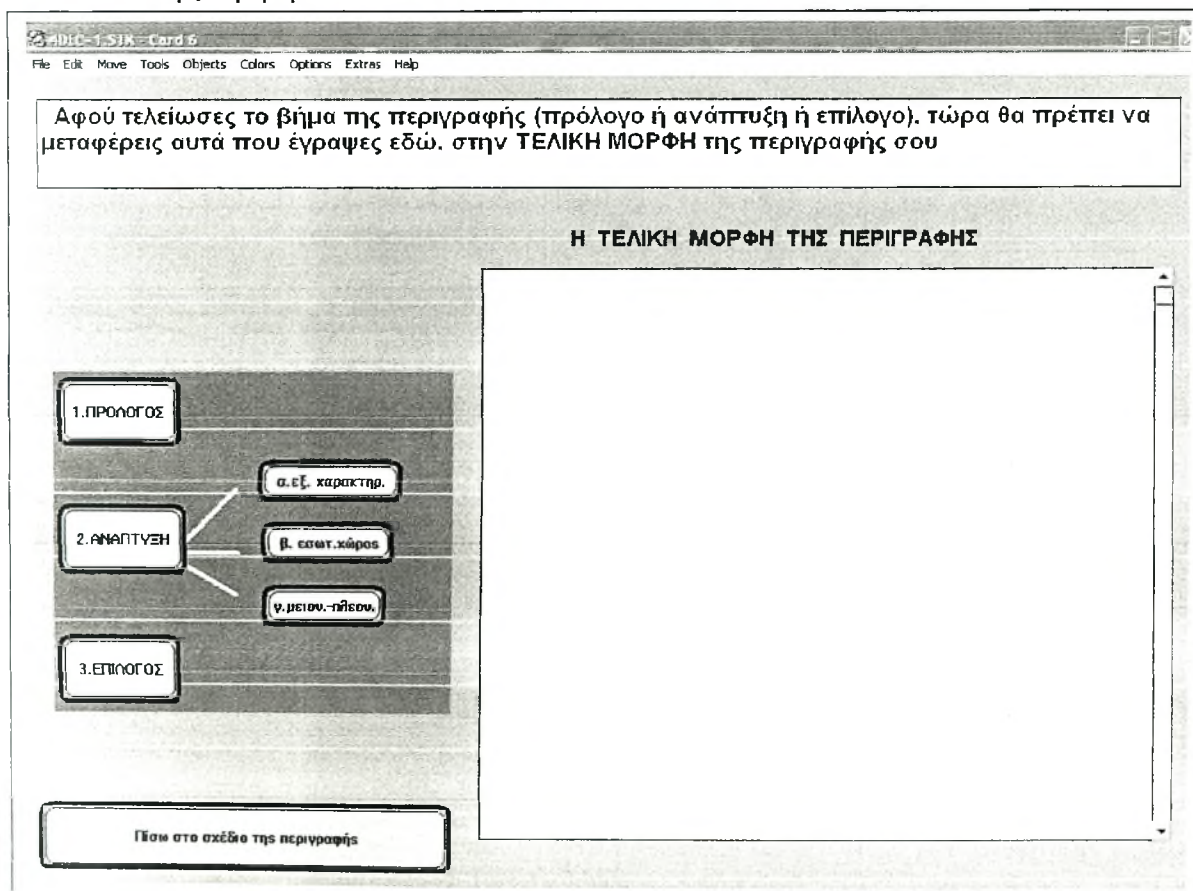
Συνεχίζουν με την ανάπτυξη βήμα βήμα

Και τελειώνουν με τον επίλογο

Στο τέλος μεταφέρουν ότι έγραψαν στην τελική μορφή, κι αν θέλουν εκτυπώνουν την περιγραφή τους.

Η τελική μορφή

• Δραστηριότητα 4

(8)

Ο ΠΕΤΕΙΝΟΣ, Η ΓΑΤΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΟΝΤΙΚΑΚΙ

Ένα μικρό ποντικάκι που δεν είχε ακόμη δει τίποτα
παραλίγο να αιφνιδιαστεί.

Και να πώς διηγήθηκε την περιπέτειά του στη μητέρα του:

«Είχα περάσει τα βουνά που κυκλώνουν αυτό το Κράτος,
και περπατούσα σαν νεαρός ποντικός
που θέλει να χαρεί το δρόμο του.

Τότε, η ματιά μου σταμάτησε σε δυο ζώα:
το ένα ήταν γλυκό, ήρεμο και γεμάτο χάρη,
το άλλο βίαιο και πολύ ανήσυχο.

Η φωνή του είναι τραχιά και διαπεραστική,
στο κεφάλι έχει ένα κομμάτι σάρκα.

Ακόμη, ένα είδος χεριού με το οποίο σηκώνεται στον αέρα
σαν να θέλει να πετάξει
και μια ουρά σαν ανοιχτό λοφίο».

Κι ήταν ένας πετεινός αυτό που το ποντικάκι μας
περιέγραψε στη μητέρα του
σαν ένα ζώο απ' την Αμερική.

«Χτυπούσε τα πλευρά του με τα χέρια του
κι έκανε τόσο θόρυβο και τόση φασαρία,
που εγώ, ο οποίος χάρη στους θεούς περνιέμαι για θαρραλέ-
ος,

το έβαλα στα πόδια από φόβο
και τον έλουζα με βαριές κατάρρες.
Αν δεν ήταν αυτός, θα είχα γνωρίσει
αυτό το ζώο που μου φάνηκε τόσο γλυκό.

Έχει γούνα σαν κι εμάς,
με χρωματιστές βούλες, μακριά ουρά, μια ταπεινή ύπαρξη
το βλέμμα χαμηλά, αλλά μάτια που γυαλίζουν.

Πιστεύω πως θα τα πηγαίνει πολύ καλά
με τους ποντικούς, γιατί τ' αυτιά του έχουν
παρόμοιο σχήμα με τα δικά μας.

Ήμουν έτοιμος να το πλησιάσω, όταν με μια φωνή σαν κε-
ραυνό

ο άλλος μ' έκανε να το βάλω στα πόδια».

— Αγόρι μου, είπε η ποντικίνα, το ήρεμο αυτό ζώάκι είναι η
γάτα.

που πίσω από το όλο υποκρισία μουτράκι της
κρατάει ενάντια σ' όλη τη γενιά σου μεγάλη κακία.

Αντίθετα, το άλλο ζώο

δεν έχει στο νου να μας κάνει κακό

και κάποια μέρα ίσως να μας χρησιμεύσει για γεύμα.

Όσο για τη γάτα, βασίζεται σ' εμάς για το φαγητό της.

Σ' όλη σου τη ζωή να προσέχεις.

να μην κρίνεις τους άλλους από την εμφάνισή τους.⁸

La Fontaine, *Fables* [=Μύθοι]

-Ερώτηση προς μαθητές /τριες

*Αν η γάτα κυνηγούσε το ποντικάκι για να το φάει, τότε πώς θα
έκανε την περιγραφή στη μητέρα του;*

- **Περιγραφές μαθητριών για τη γάτα στο κείμενο «Ο πετεινός, η γάτα και το ποντικάκι»**

Μαθήτρια 1

-Μαμά τί είναι αυτό που έχει γούνα, ουρά, αυτιά, είναι άγριο,
αδέσποτο, τα μάτια του γυαλίζουν και το βλέμμα του πονηρό;
Για να σε βοηθήσω πήγε να με φάει, μου όρμησε!

- Ωχ! Είναι μία γάτα!

- Σωστά μαμά! Στην αρχή μου φαινόταν ήσυχο και πως μαζί του
θα ένιωθα ασφάλεια, αλλά έγινε το αντίθετο, ένιωσα
ανασφαλής

Μαθήτρια 2

... στο να αφήσουν το βιβλίο ...
... των ...
... σου ...
... να με ...
... να ...
... να ...
... να ...

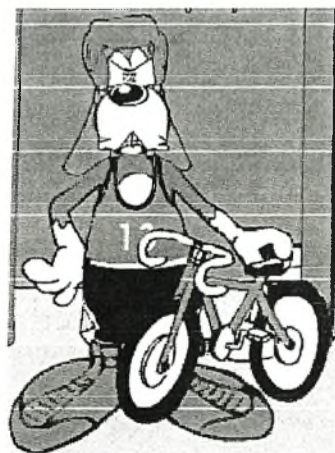
... να ...

• Δραστηριότητα 5

Μια φορά κι έναν καιρό,

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Με λένε
Πέρι ...

Τα μισά παιδιά δημιούργησαν ένα παραμύθι εμπνευσμένοι από την πάνω φωτογραφία του Πέρη και τα άλλα μισά με την παρακάτω:

(Οι διαφορετικές φωτογραφίες επηρέασαν τις περιγραφές των μαθητών/ τριών.)

• Σχέδια περιγραφής προσώπου

Προσπαθήστε να περιγράψετε σε έναν φίλο ή φίλη σας, ένα αγαπημένο σας πρόσωπο, είτε αυτό είναι από την οικογένειά σας, είτε από το φιλικό ή σχολικό σας περιβάλλον. Θα σας καθοδηγήσει το παρακάτω σχέδιο.

Δύο εναλλακτικά σχέδια.

A) Σχέδιο Η. Λ. Ματσαγγούρα

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

1. Πρόλογος

- α. Ποιο είναι το πρόσωπο, με αναφορά στο ήθος, την ηλικία και το επάγγελμα
- β. Γενικός χαρακτηρισμός που το διακρίνει από τα υπόλοιπα της ομάδας
- γ. Σχέση μας με το πρόσωπο.

2. Ανάπτυξη

- α. Γενική εντύπωση εξωτερικών χαρακτηριστικών: ηλικία, παράστημα και στυλ, με έμφαση στα στοιχεία που το διακρίνουν
- β. Περιγραφή προσώπου, χρώμα, όψη, χαρακτηριστικά, με έμφαση στα μάτια, χείλη, μύτη, μέτωπο, μάγουλα, μαλλιά κτλ. Τονίζονται τα στοιχεία που το διακρίνουν
- γ. Περιγραφή χεριών, κάτω άκρων, κορμού και τυχόν χαρακτηριστικών κινήσεων
- δ. Περιγραφή τρόπου ένδυσης και αιτιολόγησή της
- ε. Περιγραφή συμπεριφοράς στην εργασία του και την καθημερινή ζωή
- στ. Αρετές, ελαττώματα και κλίσεις, όπως φαίνονται και όπως με προσεκτικότερη εξέταση αναδεικνύονται
- ζ. Χαρακτηριστικά επεισόδια ζωής που εκφράζουν έμμεσα το ήθος του.

3. Επίλογος

- α. Γενική κρίση δική μας και άλλων
- β. Ανακεφαλαίωση.

1^ο ΒΗΜΑ

Εξωτερική παρουσία: α) σωματική παρουσία,
β) κινήσεις σώματος, εκφράσεις προσώπου

2^ο ΒΗΜΑ

Πνευματική υπόσταση: Διανοητική ικανότητα του ατόμου, ευστροφία, δύναμη κρίσεως και οτιδήποτε θετικό ή αρνητικό που αφορά τη νοητική του λειτουργία.

3^ο ΒΗΜΑ

Ψυχική κατάσταση: α) από συναισθηματική άποψη ή πώς είναι ο χαρακτήρας του (ευγενής, φιλόανθρωπος, αγαθός ψεύτης, πονηρός, ειλικρινής κτλ)
β) Ποια είναι τα δικά μου συναισθήματα για το πρόσωπο αυτό;

- Ποιον τρόπο εργασίας προτείνουν οι μαθητές του 9^{ου} Δημοτικού και γιατί ;

Οι μαθητές του 9^{ου} Δημοτικού σχολείου Βόλου που χρησιμοποίησαν τις Τ.Π.Ε στη διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος¹ εξέφρασαν τη γνώμη τους για αυτό τον τρόπο διδασκαλίας (χρήση Η/Υ, επεξεργαστή κειμένων και λογισμικά, ομαδοσυνεργατική μάθηση) και είπαν τα εξής:

Αυτή ήταν η ερώτηση που αποτέλεσε την αφορμή για συζήτηση:

«Ποια τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της γραπτής εργασίας και της ομαδικής εργασίας στον Η/Υ με χρήση λογισμικών κι επεξεργαστή κειμένων; Τι προτείνουμε εμείς σε άλλα σχολεία που θα θέλανε να δουλέψουν με τα περιγραφικά κείμενα;»

- *Η ομαδοσυνεργατική μάθηση κάνει την εργασία πιο εύκολη και πιο γρήγορη.*
- *Είναι μία ευχάριστη διαδικασία που διαφέρει από αυτό που κάνουμε κάθε μέρα στο σχολείο.*
- *Βοηθούμε ο ένας τον άλλο μέσα στην ομάδα μας για να γράφουμε ορθότερα.*
- *Διορθώνουμε τα λάθη μας κυρίως στην ορθογραφία αλλά και στον τονισμό.*

¹ Ο σχεδιασμός των συγκεκριμένων διδασκαλιών βρίσκεται στο 5^ο μέρος της παρούσας εργασίας

- Δουλεύοντας στον Η/Υ έχουμε τη δυνατότητα να μπορούμε στο διαδίκτυο και να βρούμε πληροφορίες για κάτι που μπορεί να περιγράψουμε (όπως π.χ. έναν διάσημο ποδοσφαιριστή, περιγραφή προσώπου την οποία έκανε ένας μαθητής)
- Μας δίνει μεγάλη βοήθεια το λογισμικό όσον αφορά τη δομή του κειμένου , πρόλογος, ανάπτυξη, επίλογος, υπάρχουνε καθορισμένα όρια και δεν υπάρχει κίνδυνος να ξεφύγεις.
- Μας δίνεται η δυνατότητα διόρθωσης ή συμπλήρωσης κάποιων στοιχείων πάνω στην περιγραφή, χωρίς να χρειάζεται να σβήσουμε ή να γράψουμε από την αρχή.
- Μπορούμε να μοιραστούμε τις περιγραφές και τις απόψεις μας με άλλα σχολεία.
- Μπορούμε να αποθηκεύσουμε τα κείμενα στο φάκελό και να τα συμβουλευόμαστε όταν τα χρειαζόμαστε.
- Μας δίνεται η δυνατότητα να γράψουμε πρώτα την ανάπτυξη για παράδειγμα και μετά με ένα κουμπί να πάμε στον πρόλογο και να τον γράψουμε.
- Η δουλεία σε ομάδες προσφέρει περισσότερες ιδέες και η περιγραφή που θέλουμε να δημιουργήσουμε γίνεται πιο «πλούσια».

Τα μόνα σημεία που δυσκολεύουν την εργασία στον Η/Υ είναι τα εξής (μειονεκτήματα) :

- Κάποια λογισμικά όπως το *hyper studio* δεν έχει ορθογραφικό έλεγχο όμως μπορούμε να μεταφέρουμε το κείμενό μας στο *word* και να διορθώσουμε τα λάθη μας. (έτσι κάνανε και οι μαθητές στην τάξη)
- Η ταχύτητα πληκτρολόγησης από κάποιους είναι μικρή γιατί δεν έχουμε μεγάλη εμπειρία.

Και η τελευταία ερώτηση είναι, τι προσφέρουν τα εκπαιδευτικά λογισμικά. (Σολομωνίδου 2001, 251, 211-220)

Ένα λογισμικό που χρησιμοποιείται για να βελτιώσει τη διδασκαλία της γλώσσας, όπως οι *Ιδεοκατασκευές*, βοηθούν τους μαθητές να αναπτύξουν τις γνώσεις και μεταγνωστικές τους δεξιότητες στη γραφή, κυρίως στο πλαίσιο του μαθήματος του «Σκέφτομαι και Γράφω».

- Εφόσον το λογισμικό είναι κατασκευασμένο με βάση την επικοινωνιακή αντίληψη, τότε δημιουργεί περιβάλλοντα

μάθησης που βοηθούν την αλλαγή των προϋπάρχουσων λανθασμένων ιδεών των παιδιών.

- Προωθεί την αντίληψη της ισότητας και της αποφυγής των διακρίσεων, κάτι που γίνεται μέσω της
- Συνεργατικής μάθησης
- Περιλαμβάνουν προσομοιώσεις (πειραμάτων) και αυθεντικές δραστηριότητες, όπως για παράδειγμα τη μελέτη αυθεντικών ιστορικών κειμένων που βρίσκονται σε βάσεις δεδομένων.

- **Απόσπασμα από το λογοτεχνικό βιβλίο «Ε.Π.» της Ζωρζ Σαρρή**

Τη συνόδευσε ο μπαμπάς.

Όταν πάτησε το κατώφλι της Σχολής, τ' αντί της βούζαν

σαν να είχε βουτήξει στον πάτο της θάλασσας.

Η πρώτη πόρτα, μπαίνοντας αριστερά, ήταν το γραφείο. Μεγάλα παράθυρα με κόκκινες βελούδινες κουρτίνες τραβηγμένες στα πλάγια. Το φως της μέρας χρύσωνε τα κομμένα κεφάλια του Ερμή, της Θεάς Αθηνάς και του Απόλλωνα, που έστεκαν πάνω στη βιβλιοθήκη.

«Ας κλείσωμεν τα σχολεία όπου μόνον ο διδάσκαλος εργάζεται ή μόνον το βιβλίον». Κεφαλαία μαύρα γράμματα, πλαίσιο από μια μαύρη κορνίζα. Αποκάτω το όνομα εκείνου που είπε αυτά τα λόγια: «ΠΕΣΤΑΛΟΤΣΙ». Το κορίτσι δεν κατάλαβε εκείνη τη στιγμή τι εννοούσε ο κύριος Πεσταλότσι, αργότερα θα καταλάβαινε.

Το γραφείο της κυρίας Ερασμίας ήταν ανάμεσα σε δυο μπαλκονόπορτες, κάτω από το πορτρέτο του πατέρα της, του Ευφρόνορος Δελαπόρτα: ένας μουσάτος, με αρεμιάνιον μύστακα, με ανστηρό βλέμμα.

Η κυρία Ερασμία σηκώθηκε από την πολυθρόνα της για να τους υποδεχτεί:

— Χαίρομαι, τέκνον μου, που θα είσαι μαθήτριά μου. Ο πατήρ σου είναι ένας άριστος καθηγητής. Σου εύχομαι καλήν πρόοδον.

Η Ζωρζ έσκυψε το κεφάλι και δεν ήξερε αν έπρεπε να την ευχαριστήσει ή να της φιλήσει το χέρι. Η κυρία Ερασμία πάτησε ένα επιτραπέζιο κουδούνι, κι αμέσως μπήκε μια κοπέλα.

— Υπαπαντή, της είπε, συνόδευσε την Γεωργία Σαριβαξεβάνη εις την τάξιν της.

Η Ζωρζ τα 'χασε. Ποια ήταν αυτή η Γεωργία; Το Γεωργία δεν το είχε ακούσει ποτέ της. Εκείνην την είχαν βαφτίσει GEORGÈ σαν τη GEORGE SAND...

Η κοπέλα που τη φώναζαν Υπαπαντή ήταν λεπτή, χλομή, με μεγάλα μάτια. Την πήρε από το χέρι και την πήγε σε μια τάξη που δεν είχε τίποτε το ιδιαίτερο. Τα θρανία έμοιαζαν με θρανία, και στους τοίχους κρέμονταν οι ήρωες του 1821, λίγο κτρινιασμένοι. Στο σχολειάκι της κρέμονταν οι ίδιοι. Πάνω από την έδρα

ήταν κι ένας Χριστός με κόκκινο μανδύα και μια κόκκινη καρδιά στο χέρι.

Η Υπαπαντή ούστησε το κορίτσι στις μαθήτρες:

— Η καινούρια σας συμμαθήτρια, η Γεωργία Σαριβαξεβάνη. Ποια θα τη φιλοξενήσει;

Μια αδυνατούλα, με κόκκινα φιογκάκια στις πλαϊνές αλογοουρές της, πετάχτηκε απάνω.

— Εγώ! είπε.

Η Ζωρζ κάθισε πλάι της.

Το θρανίο ήταν το πρώτο στη σειρά, δεξιά, κοντά στο παράθυρο. Έκανε να βγάλει από την τσάντα της την κασετίνα και κάποιο τετράδιο.

— Λε χρειάζεται να βγάλεις τα σύνεργά σου, της είπε το κορίτσι με τις αλογοουρίτσες.

— Γιατί; απόρησε η Ζωρζ.

— Σήμερα δε θα κάνουμε μάθημα.

— Και πώς το ξέρεις εσύ;

— Μου το 'πε η Λενιώ, η αδερφή μου, αυτή πάει στη Β' Γυμνασίου. Την πρώτη μέρα δεν έχει μάθημα. Όλοι οι καθηγητά θα παρελάσουν για να μας γνωρίσουν. Ο καθένας θα πει τα δικά του. Κατάλαβες, Γεωργία;

— Λε με λένε Γεωργία.

— Και πώς σε λένε;

— Ζωρζ.

— Ζωρζ; Σαν το συγγραφέα Ζωρζ Ονέ; Αγόρι είσαι;

— Η συγγραφέας Ζωρζ Σαντ ήταν γυναίκα.

— Και γιατί ξένο όνομα;

— Η μαμά μου είναι Γαλλίδα, από τη Σενεγάλη. Από την Αφρική... Εσένα, πώς σε λένε;

— Άλκη. Άλκη Ζέη!

— Αγόρι είσαι; Έχω έναν ξάδερφο που τον λένε Άλκη.

— Το Άλκη είναι και κοριτοίστικο όνομα.

— Τότε, είμαστε πάτσι.

Γέλασε η Άλκη.

Το κορίτσι που καθόταν στο πίσω θρανίο έσκυψε μπροστά.

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΦΙΛΙΑ ; ; ;

◆ Τα χαρακτηριστικά ενός φίλου :

- ειλικρίνεια
- αλληλοβοήθεια, συνεργατικότητα
- συμβιβασμός, υποχωρήσεις
- συμπάρασταση σε χαρά και λύπη
- επικοινωνία και συζήτηση
- σεβασμός
- κοινά στοιχεία: οι φίλοι συνήθως ταιριάζουνε

◆ Έχουμε ανάγκη τη φιλία:

Φυσικά κι έχουμε ανάγκη από φίλους, μάλιστα είμαστε πολύ τυχεροί που τους έχουμε.

◆ Πως αισθάνεστε όταν βλέπετε το φίλο σας:

Χαρά , ανοίγει η καρδιά μας και φωτίζει το πρόσωπό μας.

◆ Δοκιμάζεται η φιλία :

« Η φιλία δοκιμάζεται καθημερινά και χτίζεται πόντο πόντο»

Η αληθινή φιλία όμως περνά όλα τα «τεστ» , ξεπερνά τις δυσκολίες και τις διαφορές κι επιβιώνει.

Γι' αυτό και οι φίλιες που κρατάνε πολλά χρόνια λέμε ότι έχουνε γερές βάσεις.

« Ο φίλος προσφέρει χωρίς να ζητά αντάλλαγμα !!! »

• Δραστηριότητα 6

Η «δύναμη» του επιθέτου στις περιγραφές !

Στις περιγραφές χρησιμοποιούμε πολλά επίθετα για να χαρακτηρίσουμε ένα αντικείμενο, πρόσωπο, ζώο, κατάσταση κτλ.

« Ένα ποτήρι δεν είναι μόνο γυάλινο. Είναι παρά πολλά, εξαρτάται από το πώς θα το δεις αλλά και ποιος θα το δει.»

Όπως στο παρακάτω παράδειγμα χαρακτηρισμού της θάλασσας :

α) Θάλασσα → μικρή

Το επίθετο αυτό μας δίνει την έκταση της θάλασσας χωρίς να μας τραβάει ιδιαίτερα την προσοχή. Το μάτι μας πέφτει στο ουσιαστικό.

β) Θάλασσα → μαύρη

Το επίθετο μας δίνει το χρώμα. Κι επειδή το μαύρο χρώμα δεν είναι συνηθισμένο τραβάει την προσοχή του κοινού, το οποίο μπορεί να το εκλάβει μεταφορικά σαν καταραμένη θάλασσα.

γ) Θάλασσα → βουερή

Το επίθετο παρουσιάζει μία κινητικότητα. Η θάλασσα αποκτά μία δραστηριότητα

δ) Θάλασσα → κυματώδης

Το επίθετο μαζί με το ουσιαστικό δημιουργούνε μία εικόνα. Το επίθετο εδώ είναι κύριο χαρακτηριστικό του ουσιαστικού θάλασσα.

Δραστηριότητα

Χαρακτηρίστε το ουσιαστικό σύννεφα, με ένα ή περισσότερα επίθετα σε κάθε μία από τις παρακάτω περιπτώσεις.

Δίνοντας:

A) το μέγεθος ή την έκταση (π.χ. γιγαντιαία)

B) το χρώμα (π.χ. μαύρα)

Γ) κινητικότητα (π.χ. επίθετα που δηλώνουν κίνηση) (ζωηρά)

Δ) μία εικόνα (π.χ. μουντά σύννεφα)

E) ένα συναίσθημα (π.χ. μελαγχολικά)

- « Η Πολιτεία της Λίμνης »
Ι.Μ.Παναγιωτόπουλος

Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος

Η πολιτεία της λίμνης

Καθώς έστριψε το αυτοκίνητο, για μια τελευταία φορά, δεν ακούστηκε τίποτ' άλλο παρά μονάχα τούτο: Α! Βρισκόμαστε στα πόδια της λίμνης Ορεστιάδος, αντίκρου στην Καστοριά. Κι ο ήλιος κοκκίνιζε περισσότερο τις στέγες των σπιτιών κι έκανε τα ολόστρωτα να φωσφορίζουν. Ο τόπος αυτός δεν είναι μόνο μοναδικός από το Ταίναρο (σαμε τη Ροδόπη από την άποψη της τοποθεσίας): είναι και αξιαγάπητος για τον πραγματικό του πολιτισμό, ένα πολιτισμό που γίνεται σημαντικότερος εδώ σπανω, ανάμεσα στους ακραίους σταθμούς της χώρας. Η πρώτη εντύπωση είναι καταπληκτική: η δεύτερη κάτι περισσότερο: μαγευτική. Ο αναγνώστης μου πρέπει να φανταστεί, αν φυσικά, δε διαθέτει την προσωπική του εντύπωση, ένα θαυμάσιο κύπελλο ακύμαντων νερών*, στεφανωμένο ολόγυρα από γραφικά βουνά, γεμάτα όροσερά χωριουδάκια, τεχνουργημένο* εξακόσια μέτρα απάνω από τη θάλασσα. Μια γλώσσα στεριάς που μπαίνει βαθιά μέσα στο κύπελλο τούτο και καταλήγει σε κομψό ανασήκωμα*, σ' ένα λόφο πλασμένο για την πιο μακάρια ονειροπόληση. Και στο στενότερο μέρος της γλώσσας αυτής, ανάμεσα στην υπόλοιπη στεριά και στο λόφο, πενήντα μέτρα στο ψηλότερο σημείο της απάνω από τα νερά της λίμνης, χτισμένη μια πολιτεία, που, παρόλο το ξανάνωμά της, διατηρεί απείραχτο, γνήσιο και γεμάτο πραγματικό περιεχόμενο το μεσαιωνικό χαρακτήρα της. Η βλάστηση είναι κυριολεκτικά οργιαστική: πανύψηλα δέντρα διαγράφουν αναπαυτικά σχήματα ολόγυρα στην ακρογιαλιά. Οι λόφοι γύρω πρασινίζουν, τα σπύκια της πολιτείας με τους ξύλινους σκεπαστοίς εξώστες και τις σκιερές αιλές ή με τις βεράντες και τα μπαλκόνια του σύγχρονου ρυθμού ανθίζουν και φεγγοβολούν σε απίστευτη ποικιλία χρωμάτων. Είναι ο καιρός, που ανοίγουν τις δέσμες των λουλουδιών τους οι ορτανσίες. Οι γλάστρες είναι κατάφορες* από την στελεεύτηη* ανθοφορία τους, οι κήποι γεμίζουν από τα πλατιά, καταπράσινα φύλλα και τ' αγέρικα, μαζεμένα σαν χρυσομένο μελίσι, ματάκια των ανοιγμένων μπουμπουκιών. Σκιά και σιωπή βασιλεύει στα καλντερίμια* της πολιτείας, που δεν τα αισθάνεται κανείς βασανιστικά στα πόδια του με τον στελεεύτηη ανηφοροκατήφορό τους, γιατί τον ξεκουράζει και τον προΰνει* η γαλήνη και η όρεσιά. Στη λίμνη κάτω ελαφρά μονόξυλα* ανοίγουν τ' αυλάκια τους στο νερό: ψαράδες συναθροίζουν το χρυσάφι της λίμνης, τα ποικιλότατα ψαράκια της, που πουλιούνται σε όλη τη γύρω περιοχή και ακόμη μακρύτερα: αιέριμνα παιδιά τραγουδούν: κουρασμένοι στρατοκόποι* κάθονται στο στηθαίο* του περιφερικού δρόμου κι αναπαύουν τον κάματό τους* με την ευχάριστη οκνηριά* της ώρας. Νομίζει κανείς πως βρίσκεται μπροστά σ' ένα κομμάτι γης και θάλασσας, που δεν είναι τίποτε περισσότερο,

μεσαιωνικών νερών, χωρίς κομμάτι * τεχνουργημένο (τεχνουργός, εκ κατασκευασμένο με τέχνη) * στο, ανασήκωμα, το στήθος * κατάφορες (κατάφορος): γεμάτες * στελεεύτηη (στελεεύτηος): στέλεκη, σιγαλής * καλντερίμια (το καλντερίμι): τσιμεντοδρομοί, πεζοδία * προΰνει (προΰνει): προμεί * μονόξυλα (το μονόξυλο): μικρές βάρκες * στρατοκόποι (ο στρατοκόπος): εδραπόροι * στο στηθαίο: προστατευτικός τέντας * τον κάματό τους (ο κάματος): την κόπωση τους * την οκνηριά: την ακηφία, την απροσεχία, την απειροπαλία

λίποτε λιγότερο παρά κρυσταλλωμένος λυρικός οίστρος*. Και την εντύπωση τούτη δεν τη λησσοτεύουν ούτε οι άνθρωποι ούτε οι νέαι ρυθμοί που εισχωρούν σιγά σιγά στην πολιτεία. Τα νέα σπιίτια, πολυώροφα, άνετα, φωτεινά, ανθισμένα, ευχάριστα παίρνουν τη θέση τους με κάποιο μέτρο και με κάποιο σχέδιο σιμά στα παλιά αρχοντικά, που σε κά- λουν να τα σέβασαι με την καλή τους διατήρηση και με τον αέρα της πραγματικής αρχον- τικής τους. Κι οι παλιές εκκλησίες, καμιά εβδομηνταριά, πλουσιότητες σ' εσωτερική δια- κοσμίση, κομψότητες στην αρχιτεκτονική τους, σου εμπνέουν την κατάνυξη*, που δεν πηγάζει από απλή ιδιοτροπία της στιγμής, μ' από το θέαμα ενός κόσμου που σφυρηλά- τισε* και που διατηρεί υπερήφανα την ιδιότυπη ύπαρξή του ανάμεσα σε θύελλες χιλιά- δων χρόνων, από την αρχαιότητα ίσαμε σήμερα. Η Καστοριά βρίσκεται σε γεωγραφικό σημείο «νευραλγικό»* κι αιώνες πολλούς υπήρξε κάστρο παρά πολιτεία. Απομένουν ακό- μη μερικά σημάδια των παλιών της τειχών, με τους οχυρωμένους πύργους και τη μονα- δική τους πύλη. Και κράτησε σ' ευτυχισμένους και δυστυχισμένους καιρούς απείραχτη την εθνική ύπαρξή της, την εμπορική και βιοτεχνική της δραστηριότητα και την πνευμα- τική της καρποφορία. Οι εκκλησιές της είναι από τα χαρακτηριστικότερα δείγματα της μεγάλης ακμής της. Και παρουσιάζουν για τον ταξιδιώτη και τον ερευνητή πραγματικό ενδιαφέρον όχι τόσο για την παλαιότητά τους, που τη βρίσκει κανείς κι αλλού πολύ εύ- κόλα, ούτε για τη διακόμησή τους με πυκνές τοιχογραφίες, που είναι, το περισσότερο, πακατεμένη, ξαναπερασμένη, ξεφτισμένη στα θλιβερά κουρέλια που άφησε το πέρασμα τόσων χρόνων αναστατώσεων και επιδρομών, όσο για την αρχιτεκτονική τους διάταξη, που δείχνει πόσο μακριά από την καλλιτεχνική εξέλιξη της Πόλης υπήρξε αυτό το πολύ- τιμο επαρχιακό κέντρο της μεσαιωνικής αυτοκρατορίας. Οι εκκλησιές της Καστοριάς διατηρούν το ρυθμό της βασιλικής*, τη στιγμή που ο βυζαντινός ρυθμός του τρούλου δημιουργούσε τ' αριστουργήματά του (11^{ος} αιώνας κι εδώθε). Οι Άγιοι Ανάργυροι, ο Άγιος Στέφανος κι οι Ταξιάρχες είναι οι παλιότερες από τις εκκλησιές αυτές του ρυθμού της «βυζαντινής». Επίσης παλιά είναι και μια εκκλησιά με τρούλο, η Παναγιά η Κουμπελίδικη, χαριτωμένο αρχιτεκτονικό κατόρθωμα, που βρίσκεται στην αυλή του σημερινού Γυμνασί- ου. Τα παιδιά της Καστοριάς, που πηγαίνουν στο σχολειό τους κι αντικρίζουν την κομψή και συμπιοθητική αυτή Παναγίτσα, θα πρέπει να την παρακαλούν να τους δίνει φώτιση και να τους οδηγεί σε πολλή προκοπή!

* « οίστρος »: ηρμική και πνευματική έξαρση, εμπνευση, ευδαιμόνια, και ο η την κατάνυξη (ή κατανύξη): βαθιά ερωσικτική ή πη... σφυρηλάτησε (σφυρηλάσει): κατασκευάσει με πίστη η «νευραλγικό (νευραλγικός): μεγάλησ σημασίας, καιρίο... μέσο βυζαντινός ρυθμός βασιλικής»: είδος κτισμένου ναού με σφαιρικό σπημα

- **Δραστηριότητα 7** (απευθύνεται στο απόσπασμα από το λογοτεχνικό βιβλίο «Ε.Π.» της Ζωρζ Σαρρή, το οποίο βρίσκεται πίσω στο παράρτημα)

Το συναίσθημα στις περιγραφές !!!

A) Στο κείμενο που διαβάσαμε , μπορούμε σαν αναγνώστες να διακρίνουμε τα συναισθήματα της συγγραφέα. Εσύ ποια από αυτά διέκρινες;

.....

.....

.....

.....

B) Τι θα συνέβαινε αν η συγγραφέας, για διάφορους λόγους, δεν αγαπούσε το σχολείο και δεν ήθελε ούτε καν να μιλήσει γι' αυτό; Πως καταλήγει τώρα η ροή του κειμένου και σε αυτήν την περίπτωση τι συναισθήματα προκαλούμε στον αναγνώστη μας σαν συγγραφείς ;

.....

.....

.....

.....

- **Hyper studio πρόσωπο-αντικείμενο**
Αρχική σελίδα- επιλογή περιγραφικού τύπου

NEW - J-STK - Card 1

File Edit Move Tools Objects Colors Options Extras Help

ΚΑΛΩΣ ΗΛΘΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΩΝ ΠΕΡΙΓΡΑΦΩΝ !!!

Διαλέξε το είδος των περιγραφικών κειμένων με το οποίο θα ήθελες να ασχοληθείς. Οι επιλογές σου είναι δύο: 1. Περιγραφή προσώπου
2. Περιγραφή αντικειμένου

1. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣΩΠΟΥ

2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ

1. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣΩΠΟΥ

NEW - J-STK - Card 2

File Edit Move Tools Objects Colors Options Extras Help

Μπράβο σου! Καλή επιλογή η περιγραφή ΠΡΟΣΩΠΟΥ!

Σίγουρα θα γνωρίζεις ότι για να δημιουργήσουμε ένα κείμενο, συχνά ακολουθούμε την εξής σειρά:
ΠΡΟΛΟΓΟΣ- ΑΝΑΠΤΥΞΗ - ΕΠΙΛΟΓΟΣ
Κάνε λοιπόν κι εσύ εδώ το ίδιο !

Κάτι άλλο πολύ σημαντικό όταν κάνουμε μία περιγραφή είναι να γνωρίζουμε σε ποιον την κάνουμε και για ποιο λόγο, δηλαδή να γνωρίζουμε τον ακροατή μας, το κοινό μας.
ΓΡΑΨΕ ΣΤΟ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΚΟΥΤΑΚΙ ΣΕ ΠΟΙΟΝ ΚΑΝΕΙΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΓΙΑ ΠΟΙΟ ΛΟΓΟ

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗΣ

1. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

↓

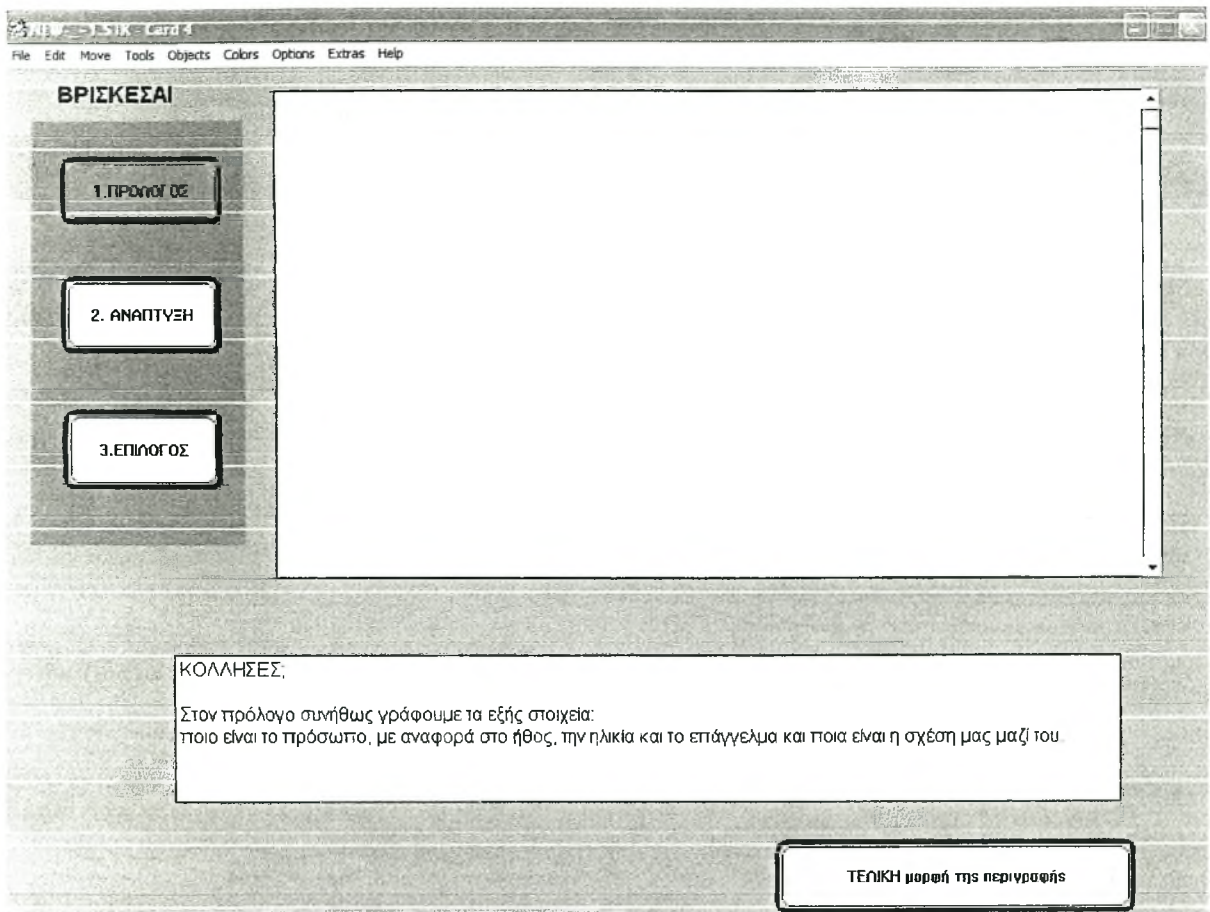
2. ΑΝΑΠΤΥΞΗ

↓

3. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

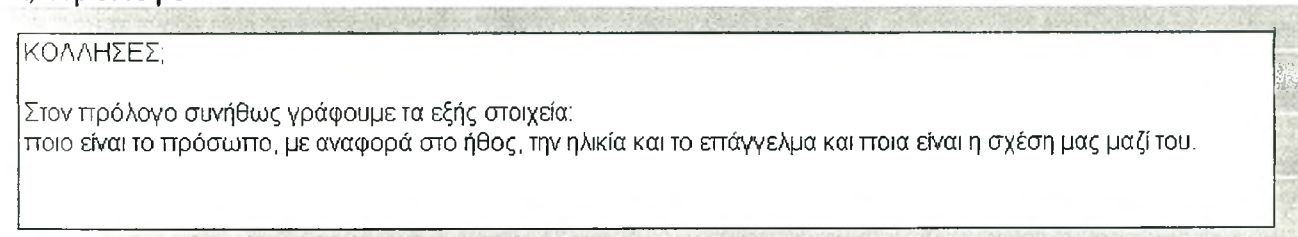
Εναλλακτικά είδος περιγραφής

Κάθε σελίδα έχει την εξής μορφή:

Σε κάθε βήμα διαφέρει η βοήθεια / καθοδήγηση
Βοήθεια σε:

A) Πρόλογο

Β) Ανάπτυξη

-τα στάδια της ανάπτυξης

- βοήθεια για 1^ο βήμα

ΚΟΛΛΗΣΕΣ;

ηλικία, παράστημα, στυλ, χρώμα δέρματος, όψη, μάπα, χείλη, μύτη, μέτωπο, μάγουλα, μαλλιά κλπ, ντύσιμο (πως νύνεται και γιατί νύνεται)

Μην ξεχνάς να τονίζεις ιδιαίτερα στοιχεία του, που το διακρίνουν.

- βοήθεια για 2^ο βήμα

ΚΟΛΛΗΣΕΣ;

Λέγοντας συμπεριφορά εννοούμε:

τη συμπεριφορά του/της στην εργασία και στην καθημερινή ζωή.

τις κλίσεις,

τις αρετές και τα ελαπώματά του/της.

Γ) Επίλογος

ΚΟΛΛΗΣΕΣ;

Τα συναισθήματά σου για το πρόσωπο / άτομο το οποίο περιγράφεις, τη γνώμη σου γι' αυτήν ή γι' αυτόν και τέλος μία μικρή, γενική ανακεφαλαίωση, για να κλείσεις την περιγραφή σου.

2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ

Μπράβο σου! Καλή επιλογή η περιγραφή ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ!

Σίγουρα θα γνωρίζεις ότι για να δημιουργήσουμε ένα κείμενο, συχνά ακολουθούμε την εξής σειρά:
ΠΡΟΛΟΓΟΣ- ΑΝΑΠΤΥΞΗ - ΕΠΙΛΟΓΟΣ
Κάνε λοιπόν κι εσύ εδώ το ίδιο!

Κάτι άλλο πολύ σημαντικό όταν κάνουμε μία περιγραφή είναι να γνωρίζουμε σε ποιον την κάνουμε και για ποιο λόγο. δηλαδή να γνωρίζουμε τον ακροατή μας, το κοινό μας.
ΓΡΑΨΕ ΣΤΟ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΚΟΥΤΑΚΙ ΣΕ ΠΟΙΟΝ ΚΑΝΕΙΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΓΙΑ ΠΟΙΟ ΛΟΓΟ

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗΣ

1. ΠΡΟΛΟΓΟΣ
2. ΑΝΑΠΤΥΞΗ
3. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ξυνοδιαλέγω είδος περιγραφής

Σε κάθε βήμα διαφέρει η βοήθεια / καθοδήγηση
Βοήθεια σε:

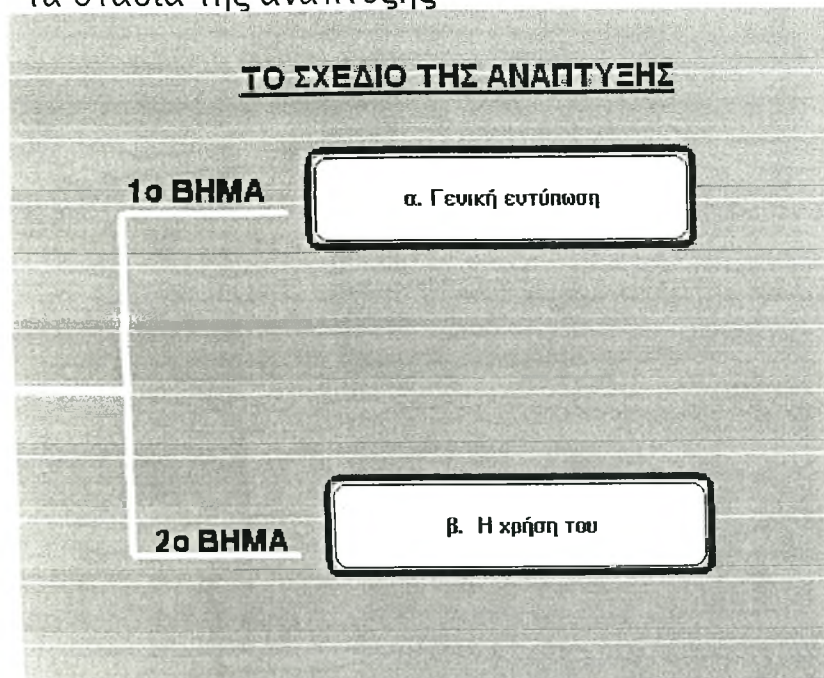
A) Πρόλογο

ΚΟΛΛΗΣΕΣ:

Τα συναισθήματά σου για το πρόσωπο / άτομο το οποίο περιγράφεις, τη γνώμη σου γι' αυτήν ή γι' αυτόν και τέλος μία μικρή, γενική ανακεφαλαίωση, για να κλείσεις την περιγραφή σου.

Β) Ανάπτυξη

-τα στάδια της ανάπτυξης

-βοήθεια στο 1^ο βήμα

ΚΟΛΛΗΣΕΣ,

- Τα βασικά χαρακτηριστικά του (σχήμα, μέγεθος, χρώμα, υλικό)
- Λεπτομέρειες
- Πως κατασκευάζεται
- Ιστορικά για το αντικείμενο (συνήθως όταν αυτό είναι παλιό και το κατείχε κάποιος άλλος πριν από εμάς)

-βοήθεια σε 2^ο βήμα

ΚΟΛΛΗΣΕΣ,

- Πού, πώς και γιατί χρησιμοποιείται
- Ποια είναι τα πλεονεκτήματά του και ποια τα μειονεκτήματα.
- Προσωπικά περιστατικά για το αντικείμενο (π.χ. για ένα λογοτεχνικό βιβλίο: " Το βράδυ που μου το χάρισε η φίλη μου, δεν το άφησα από τα χέρια μου. Ήταν τόσο ενδιαφέρον που κοιμήθηκα όταν χάραξε.")

Π) Επίλογος

ΚΟΛΛΗΣΕΣ,

- Τι αισθάνεσαι για το αντικείμενο αυτό;
- Και τέλος μία μικρή ανακεφαλαίωση για να κλείσεις την περιγραφή σου.

- Εφημερίδα Θεσσαλία

- Απομαγνητοφώνηση από παιχνίδια παρατήρησης α.

i)

- δάσκαλος: ποια γυναίκα είναι αυτή που περιέγραψες;
- μαθητής: Η κυρία Ευτέρπη
- δ: Την αναγνώρισες στη φωτογραφία;
- μ: ναι
- δ: Για δείξε μου το σαγόνι της
- μ: Να το
- δ: Μα αυτό είναι μίας νεαρής κοπέλας. Δεν είδες την ηλικιωμένη γυναίκα στη φωτογραφία ε;
- μ: όχι μία νεαρή και όμορφη βέπω
- δ: Και γιατί περιέγραψες την ηλικιωμένη; Δεν σας είπα περιγράψτε αυτό που βλέπετε;
- μ: Ναι απλά με επηρέασε το κείμενο που διάβασα.

...

ii) διάλογος με μαθήτρια που διάβασε κείμενο με νεαρή κοπέλα

- δ: Τι βλέπεις στην εικόνα;
- μ: Βλέπω μία νεαρή κοπέλα, πολύ όμορφη και μάλλον είναι η δεσποινίς Καίτη.
- δ: Γιατί το λες αυτό;
- μ: Γιατί η περιγραφή που διάβασα πριν μοιάζει με αυτό που βλέπω.
- δ: μπορείς να διακρίνεις στην ίδια φωτογραφία μία ηλικιωμένη γυναίκα;
- μ: Όχι.
- δ: Να κοίτα εδώ είναι το σαγόνι της, αυτή η μύτη της...
- μ: Αχ ναι δεν το είχα δει στην αρχή!

...

- Απομαγνητοφώνηση από παιχνίδια παρατήρησης β.

- δ: Δήμητρα ποιος είναι ο αγαπημένος σου τραγουδιστής;
- Δημ: Ο Σάκης Ρουβάς.
- Μαθητές : σχόλια, αποδοκimasίες
- δ: Κάνε μου αν μπορείς μία περιγραφή του
- Δημ.: είναι παρα πολύ όμορφος και ταλαντούχος, έχει τέλεια φωνή...

- Ιωάννα: σιγά τη φωνή!

- δ: Γιατί το λες αυτό; Εσένα πως σου φαίνεται ο Σάκης Ρουβάς
Κάνε μία περιγραφή.

- Ι: δεν μου αρέσει καθόλου, δεν έχει ωραία φωνή κι όλο
χοροπηδάει και χορεύει

...

Καταλήξαμε μετά από παρόμοιους διάλογους ότι η
υποκειμενικότητα παίζει σπουδαίο ρόλο στον τρόπο που
περιγράφουμε.

Μια γυμνάσιον είναι κειτόν,

Πάντα είνε... είνε... είνε... είνε... είνε...
είνε... είνε... είνε... είνε... είνε...
είνε... είνε... είνε... είνε... είνε...
είνε... είνε... είνε... είνε... είνε...
είνε... είνε... είνε... είνε... είνε...
είνε... είνε... είνε... είνε... είνε...
είνε... είνε... είνε... είνε... είνε...
είνε... είνε... είνε... είνε... είνε...
είνε... είνε... είνε... είνε... είνε...
είνε... είνε... είνε... είνε... είνε...
είνε... είνε... είνε... είνε... είνε...
είνε... είνε... είνε... είνε... είνε...
είνε... είνε... είνε... είνε... είνε...
είνε... είνε... είνε... είνε... είνε...
είνε... είνε... είνε... είνε... είνε...
είνε... είνε... είνε... είνε... είνε...

Με λένε
Πέρη

Μια φορά κι έναν καιρό...

Μια φορά κι έναν καιρό ήταν ένας μικρός ποδοσφαιριστής που ονομαζόταν Πέρι. Ο Πέρι ήταν πολύ αγαπητός στα παιδιά της γειτονιάς και παίζοντας με αυτούς. Ο Πέρι ήθελε να γίνει ποδοσφαιριστής όπως ο Πέρι Ροζέ. Ο Πέρι ήθελε να παίζει στην Εθνική Ελλάδος. Ο Πέρι ήθελε να γίνει ποδοσφαιριστής όπως ο Πέρι Ροζέ. Ο Πέρι ήθελε να παίζει στην Εθνική Ελλάδος. Ο Πέρι ήθελε να γίνει ποδοσφαιριστής όπως ο Πέρι Ροζέ. Ο Πέρι ήθελε να παίζει στην Εθνική Ελλάδος.

Με λέει Πέρι

Μια φορά κι έναν καιρό...

Μια φορά κι έναν καιρό σε ένα μικρό χωριό έζησε ένας μικρός αγόρις ο Πέρι. Ο Πέρι ήταν πολύ καλός και ευγενικός με όλους και είχε και ένα μπάλο ηταν πολύ καλός ποδοσφαιριστής. Στο τέλος του ήταν να παίζει στην Εθνική Ελλάδος. Έτσι μια φορά αποφάσισε να πάει και να παει στην Ελλάδα για να σκοραρίσει το μπάλο του. Τα μόντο...

Με λέει Πέρι

Συνέγραψέ μου να κινείται στο πλαίσιο των Εργασιών του Σχολείου το πλαίσιο της Σχολικής Σύγκλητος. Θα ήθελα να σου πω ότι είμαι πολύ πεπεισμένη ότι η Σχολική Σύγκλητος θα είναι σε θέση να ανταποκριθεί στην πρόκληση που σου θέτω.

β) Τι θα συνέβαινε αν η συγγραφέας, για διάφορους λόγους, δεν αγαπούσε το σχολείο και δεν ήθελε ούτε καν να μιλήσει γι' αυτό; Πως καταλήγει τώρα η ροή του κειμένου και σε αυτήν την περίπτωση τι συναισθήματα προκαλούμε στον αναγνώστη μας σαν συγγραφείς;

Αν η συγγραφέας δεν αγαπούσε το σχολείο, η ροή του κειμένου θα ήταν διαφορετική. Η συγγραφέας θα μπορούσε να μιλήσει για τα καλά της στιγμές, αλλά να μην μιλήσει για τα κακά της στιγμές. Η ροή του κειμένου θα ήταν πιο αρνητική και ο αναγνώστης θα αισθανόταν πιο απογοητευμένος.

Η συγγραφέας δεν μιλάει για τα καλά της στιγμές, αλλά για τα κακά της στιγμές. Η ροή του κειμένου είναι πιο αρνητική και ο αναγνώστης αισθάνεται πιο απογοητευμένος.

Η συγγραφέας μιλάει για τα καλά της στιγμές, αλλά δεν μιλάει για τα κακά της στιγμές. Η ροή του κειμένου είναι πιο θετική και ο αναγνώστης αισθάνεται πιο αισιόδοξος.

Η Σοφία σε ένα γράμμα που δεν θα μου άρεσε
να έβλεπα τα μάτια σου να είναι για παράδειγμα:
Λοιπόν, φίλε, να ταίριαζε, οι καθημέρες δεν σου
δίνουν τα υγιήματα κατά ο κόπος σου, γι' αυτό
είναι πολύ μικρός, και τα παιδιά δεν είναι καθόλου φίλοι.

Να έβλεπε στην οργάνωσή και ζήτησή μου
τα κομμάτια σου που ότι δεν είναι τίποτα σημαντικό
από το 'όσο έχω τις τούτσες μου ίδια δι' εμένα
στα πλάι το δρόμοις της Δύσης υπάρχει κάτι ιδιαίτερο.

Το κομμάτι σου που δεν έχω αίσθη
να σου έβλεπα να σου έβλεπα
να σου έβλεπα να σου έβλεπα. Μέσα σε
να σου έβλεπα να σου έβλεπα να σου έβλεπα
να σου έβλεπα να σου έβλεπα να σου έβλεπα.

Τα ποιήματα των παιδιών στην ενότητα 10

Ο ήλιος σου σαν φαμπρό
παραπάλι κι όταν χιονίζει είναι σαν να
τίπτει η όλη πάνω στο κήκ
" Τα βανά"

Τα παιδιά Περών Πόλο υμνά
σαν τα κίματα στο κρόνια
Ζαι τα Περών είναι όμορφα
σαν τα αβροδίδια τα τ' όμορφα.

..... Η θάλασσα είναι γαλάζια στον εόν όμορφο
..... ουρανό. Στο βυθό της κολυμπούν χίλια
..... ψάρια το λεπτό. Ο αφρός της είναι
..... άσπρος και μας καίει μακριά με το βύμα και τα μυαλά

..... Η ομίχλη σφύζει από καρδιά

..... Πόση ελπίδα έχει

..... Κιόρις θέλει να επιτύχει το σκοπό

..... Πρέπει να βρεις το κατάλληλο ΤΑΙΡΙ!!!

..... Έτσι... καινούρια... στην... ραδιόφωνο... ΑΥΓΕ

..... Ήδη... από... κομμάτι... σαν τα τραγούδια

..... Πες... την... φωνή... σου... πάλι... αόρατο

..... Ή... αόρατο... και... τρελό... αόρατο... δεν φανεί

Οι περιγραφές των ομάδων στο hyper studio

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΟΙΚΟΔΟΜΗΜΑΤΟΣ

Ομάδα 1

Το σχολείο μου βρίσκεται στο Βόλο. Ο Βόλος είναι μια πόλη, που συνδιάζει βουνό και θάλασσα. Το σχολείο μας ανηκίζει το λιμάνι που εκεί τα πλοία ξεφορτώνουν τα εμπορεύματα. Το οίκημα αυτό που στεγάζει αρκετά παιδιά ήταν πάντα σχολείο και το λέγανε πάντα 9ο Δημοτικό. Κάθε χρόνο έρχονται καινούργια παιδιά.

Το κτίσμα αυτό έχει τεράστιο προαύλιο και ένα ωραίο κήπο. Έχει ένα γήπεδο μπάσκετ και πολλά μαγευτικά λουλούδια. Οι τοίχοι είναι άσπροι, έχει πολλά παράθυρα και στην κορυφή υπάρχουν κατακόκκινα κεραμίδια στα οποία κάθονται κάτωσπροι γλάροι. Το σχολείο μας είναι πολύ μεγάλο.

Καθώς ανεβαίνουμε τις σκάλες βλέπουμε έξι τάξεις προχωράμε στον μεγάλο διάδρομο και μπαίνουμε στην έκη. Όταν ανοίξεις τις κουρτίνες μπαίνει το φως του ήλιου και σκορπάει γαλήνη στο εσωτερικό της τάξης μας. Γύρω μας υπάρχουν κρεμασμένοι χάρτες που μπορούμε να δούμε μέσα τους και να μας ταξιδέψουν σε άλλους απέραντους κόσμους. Υπάρχει ένας πίνακας πράσινος που μοιάζει με το γρασίδι και πάνω του καρφισωνουμε διάφορες χειροτεχνίες. Οι τοίχοι είναι κίτρινοι σαν το ηλιοβασίλεμα. Να κάπτοιοι σημαντικοί λόγοι που το κάνουν, το καλύτερο σχολείο όλου του κόσμου.

Το μόνο κακό στο σχολείο μας είναι ότι χρειαζόμαστε μεγαλύτερο γυμναστήριο. Υπάρχει ένα ασανσέρ που το χρησιμοποιούμε μόνο για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες. Αυτό που μόλις γράψαμε είναι πολύ καλό.

Δεν θα ήθελα να φύγω ποτέ από αυτό το σχολείο, επειδή εδώ περασα τα καλύτερά μου χρόνια και εδώ πέρα έχω κρατημένες πολλές αναμνήσεις !!!

Ομάδα 2

Το σχολείο μας βρίσκεται στο Βόλο και συγκεκριμένα στα Παλιά, απέναντι από το παλιό λιμεναρχείο. Αυτό ονομάζεται 9ο Δημοτικό σχολείο Βόλου. Είναι ένα δυόροφο κτίριο, έχει μια μεγάλη αυλή, έχει ένα μεγάλο κήπο και ένα γήπεδο μπάσκετ. Αυτό το σχολείο είναι χτισμένο από τούβλα, έχει άσπρο χρώμα και τα κεραμίδια είναι κόκκινα. Η αυλή έχει ένα γήπεδο για διάφορα αθλήματα και σκάμα. Έχει ελάχιστα δέντρα και λουλούδια.

Καθώς μπαίνουμε βλέπουμε τρεις τάξεις. Όταν αναιβένουμε στις σκάλες και φτάνουμε στον δεύτερο όροφο που υπάρχει μια αίθουσα με πολλούς υπολογιστές και τρεις αίθουσες που διδάσκονται τα παιδιά. Εμείς (η τάξη μας) βρισκόμαστε στη τρίτη αίθουσα

Τα πλεονέκτηματά του είναι πως κανένα μικρό παιδί μπορεί να πέσει από τις σκάλες και να χιπήσει. Τα θετικά είναι πως πάνω όροφο βλέπουμε το Πήλιο. Επίσης βλέπουμε το Βόλο.

Αυτό το σχολείο δεν θέλουμε να γκρεμιστεί ποτέ γιατί το αγαπούμε πάρα πολύ επειδή σε αυτό μάθαμε πολλά γράμματα.

Ομάδα 3

Το σχολείο μου βρίσκεται στη πόλη του Βόλου. Δίπλα από το σχολείο μου, υπάρχει το λιμάνι. Κάθε πρωί που έρχομαι βλέπω τα καράβια που έρχονται ξεφορτώνουν πράγματα και ξαναφεύγουν. Έχει πολλά ψηλά δέντρα, όμορφα σπίτια και όμορφη θέα στο Πήλιο.

Είναι ένα κίτρινο δωρόφο κτίριο, με μεγάλη αυλή, με μεγάλα κόκκινα παράθυρα. Τώρα φπάχνουν το καινούριο νηπιαγωγείο. Επίσης στο προαύλιο υπάρχει μία μπασκέτα που τη χρησιμοποιούμε όταν κάνουμε γυμναστική κι όταν παίζουμε στα διαλείμματα. Έχει αρκετά δέντρα και πολλά λουλουδία.

Κύριε Δημαρχε μόλις μπείτε μέσα θα δείτε το χώρο στον οποίο κάθονται οι δάσκαλοι στα διαλείμματα. Μόλις ανοίξετε την κόκκινη πόρτα θα δείτε τις τρεις μικρές τάξεις στις οποίες ζήσαμε κι εμείς τα πρώτα παιδικά μας χρόνια. Οι σκάλες μας οδηγούν στις μεγαλύτερες τάξεις. Υπάρχει αίθουσα δασκάλων και δίπλα το γραφείο του διευθυντή. Στα αριστερά μας βρίσκεται η αίθουσα των υπολογιστών, εκεί μαθαίνουμε πράγματα για τον κόσμο.

Κάποια από τα πλεονεκτήματα του σχολείου μας είναι ότι οι μικρές αίθουσες είναι στον ισόγειο χώρο κι έτσι τα μικρά παιδιά δεν κινδυνεύουν να πέσουν από τις σκάλες. Κάποια από τα μειονεκτήματα είναι ότι στο κτίριό μας δεν υπάρχει εργαστήριο για το μάθημα της φυσικής. Το κυλικείο μας έκλεισε και έτσι αναγκάζομαστε να παίρνουμε φαγητό από το σπίτι. Κάποια από τα πλεονεκτήματα είναι ότι έχουμε γήπεδο ποδοσφαίρου, γήπεδο μπάσκετ, γήπεδο βόλεϊ, σκάμα για να μπορούμε να κάνουμε γυμναστική καλύτερα.

Αυτή είναι και η τελευταία χρονιά που θα βρισκομαι στο σχολείο αυτό, καθώς του χρόνου θα πάω στο γυμνάσιο και αυτό με στεναχωρεί πραγματικά. Το αγαπώ και θα το αγαπώ για πάντα αυτό το πρώτο μου σχολείο γιατί εδώ πέρασα πολύ ωραίες στιγμές. Αυτό το σχολείο θα ήθελα να είναι και το σχολείο των παιδιών μου.

Ομάδα 4

Το σχολείο μου βρίσκεται στη πόλη του Βόλου. Γύρω του υπάρχει ένα μεγάλο λιμάνι.

Από το 1897 ήταν σχολείο και λέγετε από τότε 9ο δημοτικό σχολείο Βόλου, κι από το 2000 έχει ανακαινιστεί κι έχει γίνει ένα δωρόφο, βολικό κτίριο και τώρα φοιτούν 72 παιδιά.

Το σχολείο μας έχει πολλά τζάμια, το χρώμα τους είναι κόκκινο. Οι τοίχοι είναι βαμμένοι με άσπρο και θαλασσί. Το προαύλιο μας είναι αρκετά μεγάλο για να παίζουν όλα τα παιδιά κι έχει μία μπασκέτα ένα γήπεδο ποδοσφαίρου και ένα γήπεδο του βόλεϊ.

Πίσω από το σχολείο μας υπάρχει ένας μεγάλος κήπος με πολλά είδη λουλουδιών και δέντρων.

Μόλις ανοίξεις την πόρτα, βλέπεις τις αίθουσες τις 1ης, 2ας, 3ης. Μόλις αναβένεις πάνω είτε με τις σκάλες είτε με το ανσανσέρ κατευθείαν βλέπεις το γραφείο του κυρίου διευθυντή, το γραφείο των δασκάλων και τις τουαλέτες των δασκάλων, μετά βλέπεις την τάξη της 4ης, 5ης, 6ης.

Ένα μειονέκτημα του σχολείου μας είναι ότι δεν έχει γυμναστήριο, γιατί δεν μπορούμε να κάνουμε γυμναστική. Ένα άλλο επίσης είναι ότι δεν υπάρχει νηπιαγωγείο και τα παιδιά δεν έχουν χώρο για να παίξουν.

Ένα πλεονέκτημα που έχει το σχολείο μας είναι ότι έχει αριθμημένες τις τάξεις κι έχει τρία γήπεδα (μπάσκετ, ποδοσφαίρου, βόλεϊ).

Ελπίζω να μην κλείσει ποτέ αυτό το σχολείο γιατί έχω πολλές αναμνήσεις εδώ και το αγαπώ.

Ομάδα 3

Το πιο αγαπημένο μας πρόσωπο είναι ο δάσκαλός μας. Τον λένε Γιώργο Τριαντάφυλλου, είναι 41 ετών.

Επίσης ο δάσκαλος μας είναι ψηλός, έχει καστανά μάτια και μας αγαπά όλους μας. Έχει μελαχρινό χρώμα δέρματος και μαύρα μαλλιά. Κάθε μέρα ο δάσκαλός μας νύνεται σοβαρά και όμορφα.

Ο κύριός μας είναι καλός και ευγενικός με όλους μας. Μερικές φορές όμως όταν τον νευριάζουμε δεν είναι τόσο καλός μαζί μας. Προσπαθεί όσο μπορεί να μας διδάξει πιο καλά τα μαθήματα, είναι καλόκαρδος αγαπά τα ζώα και το περιβάλλον.

Τον δάσκαλο μας τον αγαπάμε πολύ και γι' αυτό λυπόμαστε που τον χάνουμε φεύγοντας από το Δημοτικό και πηγαίνοντας στο Γυμνάσιο!

Ομάδα 4

Αγαπητή μου θεία θα ήθελα για τα γενέθλιά μου να μου πάρεις ένα ποδήλατο που είδα σε μια βιτρίνα όταν ερχόμουν από το σχολείο. Γιατί είχε φανταχτερά χρώματα, τα οποία μου άρεσαν. Το είδα σε ένα μαγαζί στη Ν.Ιωνία.

Ήταν αρκετά μεγάλο, είχε κόκκινο και άσπρο χρώμα. Μόλις το είδα μπήκα στο μαγαζί, ρώτησα πόσο κάνει και αν είναι μεταχειρισμένο. Ο πωλητής μου απάντησε πως κάνει 170 ευρώ, είναι μεταχειρισμένο. Τον ρώτησα ποιός το είχε πριν από μένα. Μου απάντησε πως το είχε ένα αγόρι για 2 χρόνια. Μου το έφερε πίσω γιατί είχε ανάγκη από λεφτά.

Το χρησιμοποιούμε για να βγένουμε έξω και να κάνουμε γυμναστική. Ένα μειονέκτημα είναι ότι δεν μπορείς να τρέξεις πολύ και ότι ξεφουσκώνουν εύκολα τα λάστιχα και ένα πλεονέκτημα είναι ότι πιας ξεκούραστα όπου θες, κάνοντας γυμναστική. Από τη μέρα που το είδα είπα στον πωλητή να το δώσει σε κανέναν άλλο αγοραστή, για να πάω να το πάρω εγώ.

Δεν είχα ξανα δει πιο ωραίο ποδήλατο, και γι' αυτό σου έστειλα αυτό το γράμμα. Εύχομαι να διαβάσεις το γράμμα μου και να μου πάρεις αυτό το ποδήλατο.

- Σολομωνίδου Χριστίνα , Υπολογιστές και σύγχρονη κοινωνία της γνώσης , εκδόσεις Κώδικας 2001
- Αργύρης Αρχάκης - Μαριάννα Κανδύλη, Εισαγωγή σε ζητήματα Κοινωνιογλωσσολογίας, εκδόσεις νήσος, 2002
- Στέλλα Βοσνιάδου, Εισαγωγή στην ψυχολογία, γνωστική ψυχολογία, εκδόσεις Gutenberg 2004
- Διπλωματική εργασία «τα πορίσματα της γνωσιακής ψυχολογίας για το γραπτό λόγο στο πλαίσιο που δημιουργεί η γνωσιακή επιστήμη και η διδακτική θεωρία, Άννα Πρίντεζη , 2001
- www.pi-schools.gr
- Η. Γ. Μπεζεβέγκης , Φιλοσοφία και πληροφορική στην εκπαίδευση (άρθρο)
- Χρόνης Κυνηγός & Ευαγ. Β. Δημαράκη, Νοητικά εργαλεία και πληροφοριακά μέσα, εκδόσεις Καστανιώτη 2002
- www.komvos.edu.gr/glwssa
- Σαραφίδου Τριανταφυλλιά , Καλλιέργεια του γραπτού λόγου μέσα από την ανάγνωση κειμένων και προτάσεις για συλλογική συγγραφή γραπτών κειμένων στο σχολείο : το γλωσσικό εργαστήριο, άρθρο tsarafid@eled.duth.gr
- De Braugrande R & W Dresser, Introduction to text Linguistics 1981, Λονδίνο Ν.Υ. : Longman σελ 184 , μετάφραση Νίκος Γεωργίου.

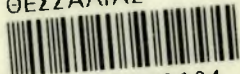

Βιβλιογραφία

- Η. Γ. Ματσαγγούρας , Κειμενοκεντρική προσέγγιση του γραπτού λόγου, εκδόσεις Γρηγόρη , 2001
- Jean Michel Adam , Τα κείμενα : τύποι και πρότυπα , αφήγηση, περιγραφή, επιχειρηματολογία, εξήγηση και διάλογος, μετάφραση Γιάννης Παρίσης, εκδόσεις Καστανιώτη, 1996
- Α. Κωσταρίδου - Ευκλείδη , Ψυχολογία κινήτρων, εκδόσεις Ελληνικά γράμματα, 1999
- Μπάμπης Δερμιτζάκης , Αφηγηματικές τεχνικές, Ελληνική πεζογραφία και δραματουργία
- Επαμ. Μπαλούμης , Η περιγραφή , εκδόσεις Αμερικάνικου κολεγίου θηλέων, Αθήνα 1970
- Τζίνα Καλογήρου , Τέρψεις και ημέρες ανάγνωσης, β' έκδοση, εκδόσεις της σχολής Ι.Μ.Π. 2003
- Βασίλης Κόμης , Εισαγωγή στη διδακτική της πληροφορικής, εκδόσεις Αριστοτέλης Ράπτης , Αθήνα 2004
- Ανδρέου Ελένη, Πανεπιστημιακές σημειώσεις , Παιδαγωγική ψυχολογία II .
- Ναπολέων Μήτσης , Στοιχειώδης αρχές και μέθοδοι της εφαρμοσμένης γλωσσολογίας, εκδόσεις Gutenberg 1998
- Ναπολέων Μήτσης , Η διδασκαλία της γλώσσας υπό το πρίσμα της επικοινωνιακής προσέγγισης εκδόσεις Gutenberg, 2004
- Στέλλα Βοσνιάδου , Πώς μαθαίνουν οι μαθητές, εκδοτικές επιχειρήσεις Γιώργου & Κώστα Δαρδάνου

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

004000089124